

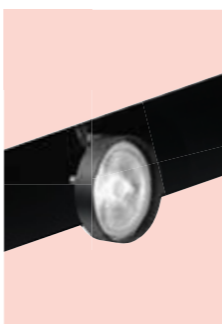
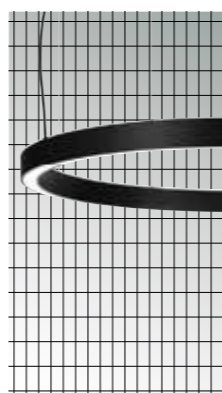
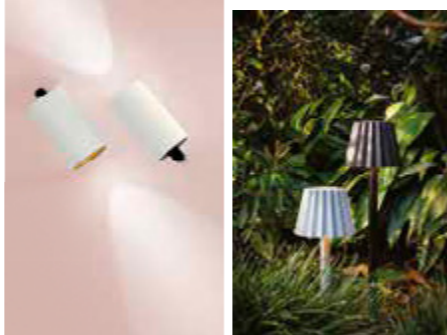
A modern irodák bérbeadóit és bérlőit juttatjuk el a lehető leggyorsabban a szerkezetkész állapotól a hatékony termelés első napjáig.

A generálkivitelezők szolgáltatásain túllépve mi a tervezői szándék és a megrendelői ízlés mély megértésével a stílusra, a mérnöki minőségre és a részletekre fókuszálunk.

Duna Aréna AZ ÚSZÓSPORTOK PALOTÁJA

GUTOWSKI ROBERT | KOKAS LÁSZLÓ | GOLDA JÁNOS • MADZIN ATTILA • NOLL TAMÁS | LUKÁCS ISTVÁN • VIKÁR ANDRÁS • GÁL ÁRPÁD | SCHEER SÁNDOR | FERENCZ MARCEL • DÉTÁRI GYÖRGY | VARGA BÉLA | SZOKOLYAI GÁBOR | ALOVITS BÁLINT | ALBERT ADÁM

 DELTALIGHT®
THE
LIGHTING
BIBLENEW
COLLECTION
2016 | 2017

OCTOGON

ARCHITECTURE
& DESIGN

*TETSZIK, AMIT
CSINÁLUNK? LEGYEN
AZ ELŐFIZETŐNK!*

RENDELÉSÉT LEADHATJA
WEBEN: WWW.OCTOGON.HU/ELOFIZETES
E-MAILEN: MEGRENDELEM@OCTOGON.HU
TELEFONON: +36 30 267 8776

ÉVES ELŐFIZETÉS (8 LAPSZÁM)	15% KEDVEZMÉNY	13 260 Ft
KÉT ÉVES ELŐFIZETÉS (16 LAPSZÁM)	25% KEDVEZMÉNY	23 400 Ft
KORÁBBI LAPSZÁMAINK (EGY ÉVNÉL RÉGEBBI)		1260 Ft

Építészirodák, könyvtárak! Több példányos előfizetés EXTRA kedvezménnyel!

A HOLCIM HUNGÁRIA
OTTHON ALAPÍTVÁNY
ÉS AZ OCTOGON KÖZÖS
NYEREMÉNYJÁTÉKA!

ELŐFIZETŐINK KÖZÖTT EGY REPLAN. INNOVATÍV MEGOLDÁSOK
A VÁROSI LAKÁSPROBLÉMÁKRA CÍMŰ KÖNYVET SORSOLUNK KI
A HOLCIM HUNGÁRIA OTTHON ALAPÍTVÁNY FELAJÁNLÁSÁVAL.
A 2017/1. LAPSZÁM ELŐFIZETŐI NYEREMÉNYJÁTÉKÁNAK NYERTESE:

Dr. Doffek János BUDAPEST

GRATULÁLUNK!

**Az át nem vett nyereményt következő lapszámunk megjelenéséig őrizzük*

WWW.OCTOGON.HU

b@light!

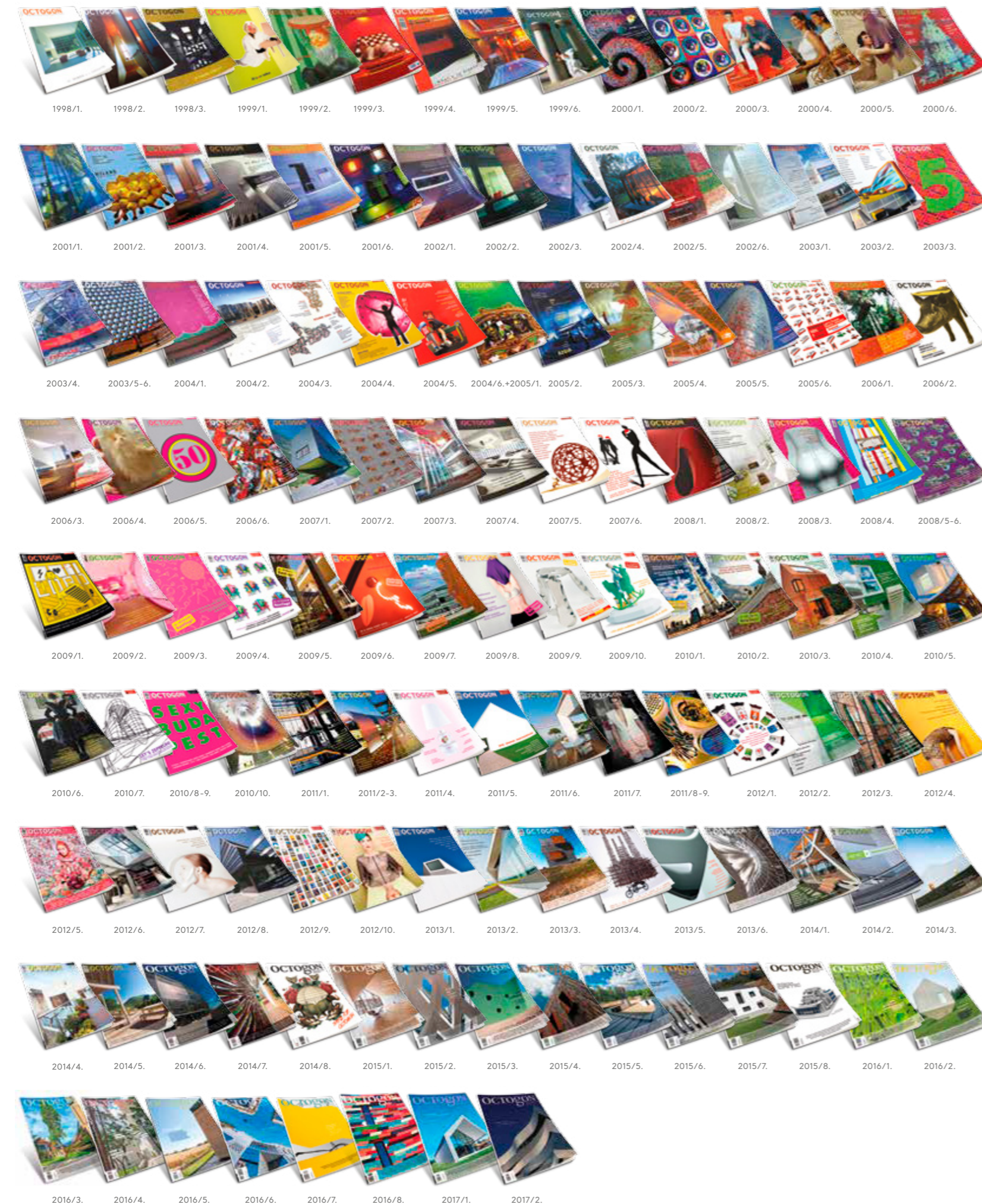
H-1025 Budapest,
Szépvölgyi út 146.

www.belight.hu

OUT NOW!
THE LIGHTING BIBLE 11 NEW COLLECTION

Available as a tablet app for iPad or Android.
Free to download in the store.
Discover more on www.deltalight.com

MEGJELENT LAPSZÁMAINK:

a forgalmasabb birtáparusoknál, az **inmedio** és a **RELAY** üzletekben valamint az alternatív árusítóhelyeken!

- V. kerület**
FUGA – BUDAPESTI ÉPÍTÉSZETI KÖZPONT
1052 Budapest,
Petőfi Sándor utca 5.
- VI. kerület**
ÍRÓK BOLTJA
1061 Budapest,
Andrássy út 45.

- IX. kerület**
MŰVÉSZETEK PALOTÁJA
1095 Budapest,
Komor Marcell utca 1.
- XIV. kerület**
TERC SZAKKÖNYVES-BOLT
1149 Budapest,
Pillangó park 9.

ÉPÜLETEKHEZ KAPCSOLÓDÓ MELLÉKLETEK

ÉPÍTŐIPAR-ÉPÍTÉSZET MELLÉKLETEK

MILÁNÓ MELLÉKLETEK

LAKÁSTREND MELLÉKLETEK

AUTÓS ÉS KERÉKPÁROS MELLÉKLETEK

DIVAT/DESIGN MELLÉKLETEK

KÜLFÖLDI MELLÉKLETEK

KÉT DOLOG

Essen itt most szó két egymástól független dologról! Elsőként valami olyanról, amiről remélem sokan, sok szempontból, sokkal árnyaltabban is fognak majd beszélni az elkövetkező években. Közkeletű vélekedés, sőt lassan közhely, a társadalmi változások legfontosabb tükröként felfogni az építészetet. Nem feltétlenül a szerzői, nagybetűs építészetet, hanem az épített környezet teljes spektrumát láthatjuk úgy, mint az értékhez és értéktelenhez, humánushoz és piacihoz, szerethetőhöz és elviselhetőhöz, stb. való viszonyunk tükröképet. Mostanra a rendszerváltás utáni időszak konjunkktúra és válságperiódusai talán kirajzoltak egy olyan fajta mintázatot, amit érdemes volna nagyobb összefüggéseiben, általánosabban vizsgálni. Gondoljunk itt arra, hogy a piaci, a megrendelői, a tervezői területek az elmúlt huszonnyolc évben már teljes, jól elemezhető, zárt ciklusokat mutattak meg. A korai vadkapitalista időszak után némi piaci konszolidáció, illetve az állami beruházói jelenlét növekedése vált meghatározóvá, majd az EU-források rendezték át a piacot, hogy aztán a globális pénzügyi válság hatására 2008-09-ben az építőipar a mélybe zuhanjon. Hét szűk esztendő után lapunknak is jól érzékelhető módon, elképesztő lendületű felfutás vette kezdetét, amiben a spekulatív irodafeljesztéstől a társasházi lakásépítésen, ipari épületeken, közintézményeken át a családi villáig, minden épül. Az okok az alacsony banki kamatoktól a brókerbotrányokon át a lakásépítési támogatásig sok mindenben kimutathatók, de ezek mélyebb elemzése szétfeszítené ennek az írásnak a kereteit.

Lényegesebb az, ami egy ebben a lapszámban bemutatott villa kapcsán fogalmazódott meg bennünk. Nevezetesen egy új fejlesztésű villaparkról van szó a főváros határában. Olyan frissen közművesített és parcellázott agglomerációs területről, amiből több tucat épült az elmúlt két évtizedben. Különbség az, hogy míg azoknál meghatározó volt egy “mediterránnak” elnevezett stílus, a görög, horvát, toszkán társasutak emlékéből táplálkozó, a késő-kádári tűzép-barokkra gulyásszafos nosztalgiaival reflektáló stíl, addig ez az újszerűtű beépítés egészen más képet mutat. Települészociológusok fogják majd hosszasan kutatni, hogy e legújabb újgazdagság újdonat formakészlete miért fordult el az elvágyódás báboskorlátú, dísztavas, gipszoroszlanos, terrakotta színű álomvilágától a modern formákkal operáló, ugyanakkor hasonlóan érték- és arányzavaros lapostetős, pszeudominimalizmusába. Valószínűleg egy új tervezői és megrendelői generációról van szó, akik eldobták a régi provansz-legó katalógusaikat, hogy valami árnyék-trendi felé forduljanak, ami különbözik szüleik szőkeolaj-szagú újgazdagságától. Rákívántak a modern vonalakra, mint az egyzseri közbeszerzési szakjogász a rozéfröccsre. Laposat, fémet, panoráma üvegest, sarkosat, szögtrórésest szeretnének, lehetőleg színestarka viacolor gépkocsi beálló nélkül.

Zavaros ez a világ is. Olcsó katalógusok, prospektusok és lakber’ magazinok leképeződései. Volt egy bútorforgalmazók körében hallott anekdota, ami mostanában egyre többször idéződik fel. Eszerint a kilencvenes években a legtöbb olasz design bútort akkor adták el a kereskedők, amikor a robbantásos leszámolások nyomán a kor “vállalkozói” egyre veszélyesebbnek érezték az utcákat, bárakat, kávéházakat, így üzleti ügyeiket otthon kezdték intézni: kellett a reprezentatív belső tér. Most sem egyszerű az élet...

A második téma ennél sokkal örömtelibb. Szász Kati vezető szerkesztőként újra a kiadónk csapát erősíti. Aki nem ismerné a nevét, ő lapunk alapító munkatársainak egyike, aki 1999-től dolgozott a magazin belső munkálatain, illetve évekig írt heti rendszerességgel kritikákat az Octogon Építésztkritikai Műhely tagjaként. 2007-től az Elle Dekor, majd a H.O.M.E, a 4szoba.hu, végül az Otthon munkatársa volt, hogy végül visszatérjen lapunk szerkesztői közé. Feladatai az Octogon, illetve immár az Octogon Deco szerkesztési munkáira is kiterjednek.

2017/2
www.octogon.hu

JOSEPH PULITZER – – EMLÉKDÍJ 2003

KIADJA / Publisher
© **Uerlgo PUBLISHING KFT.**
1025 Budapest, Szépvölgyi út 146.
Tel.: (+06-1) 336-0728
E-mail: info@octogon.hu

SZERKESZTŐSÉG / Editorial Office

FŐSZERKESZTŐ / Editor-in-Chief
Martinkó József
jozsef.martinko@octogon.hu

VEZETŐ SZERKESZTŐ / Senior Editor
Szász Katalin
kati.szasz@octogon.hu

SZERKESZTŐ / Editor
Molnár Szilvia
szilvia.molnar@octogon.hu

ALAPÍTÓ FŐSZERKESZTŐ / Founding Editor
Bójár Iván András
(1998-tól 2015-ig)

OCTOGON ONLINE SZERKESZTŐ
Editor of OCTOGON Online
Katona Sándor
sador.katona@octogon.hu

ROVATSZERKESZTŐ / Editor
Farsang Barbara,
info@octogon.hu

ÁLLANDÓ MUNKATÁRSÁK
Correspondents
Kovács Péter, Móré Levente Szépvölgyi Viktória,
Torma Tamás, Vadas József

KÜLFÖLDI LEVELEZŐK
Foreign correspondents
Cser Brigitta (Barcelona)
Kay Szakall von Losonc (Basel)
Matúz Melinda (Hollandia)

MÉDIA ÉS KOMMUNIKÁCIÓS SZERVEZŐ
Media and Communication Organizer
Bencsik Klára

GRAFIKAI TERVEZÉS / Graphic Design
Hlatki Dorottya
grafikus@octogon.hu

LAPTERV / Layout Design
Sólymos Ágnes Eszter

HIRDETÉS, ÉRTÉKESÍTÉS / Advertising sales

ÉRTÉKESÍTÉSI IGAZGATÓ
Head of Sales
Topeczer Attila
attila.topeczer@octogon.hu

MÉDIATANÁCSADÓ
FORMATERVEZŐ MÉRNÖK
Media consultant
Design Engineer
Bucsay Orsolya
orsolya.bucsay@octogon.hu

KIEMELT ÜGYFÉLKAPCSOLATI MENEDZSER
Key Account Manager
Várszegi Csilla
csilla.varszegi@octogon.hu

FOTÓ-ELŐKÉSZÍTÉS, CTP, NYOMÁS ÉS KÖTÉS
Printed by
Mester Nyomda
Felelős vezető: Anderle Lambert

ISSN 1418-5229

TERJESZTÉS / Distributed by
Magyarország: Lapker Rt.
Románia, Szerbia, Szlovákia: Color Interpress Kft.

Országos könyvterjesztő hálózatok
és alternatív terjesztőhelyek (ld. 5. oldal)

A hirdetések tartalmáért
szerkesztőségünk nem vállal felelősséget.

Lapunkat rendszeresen szemlézi a megújult

BSERVER

www.observer.hu

Borító:
Duna Aréna
Fotó: Bujnovszky Tamás

TARTALOM

KÜLFÖLD

8 | MÓRÉ LEVENTE
LONDON MAI ARCA
Don't Move, Improve! pályázat
Kortárs átalakítások és bővítések Londonban

VILLA

30 | MARTINKÓ JÓZSEF
LOCI? HOL VAGY?
Villa Budapest határában
GUTOWSKI ROBERT
(GUTOWSKI ÉPÍTÉSZ KFT.)

40 | MÓRÉ LEVENTE
TEREKBE ZÁRT TÖRTÉNELEM
A Hild-villa megújulása
KOKAS LÁSZLÓ (KOKAS MŰTEREM KFT.)

ITTHON

52 | KOVÁCS PÉTER
TUDÁS ÉS REVITALIZÁCIÓ
Az MTA Humán Tudományok Kutatóbáza
GOLDA JÁNOS, MADZIN ATTILA, NOLL TAMÁS
(M-TEAMPANNON KFT.)

66 | MIZSEI ANETT
LÉPÉSRŐL LÉPÉSRE
A Kőbányai Önkormányzat Ügyfélközpontja
LUKÁCS ISTVÁN, VIKÁR ANDRÁS, GÁL ÁRPÁD
(VIKÁR ÉS LUKÁCS ÉPÍTÉSZSTÚDIÓ KFT.)

74 | DAJKA BALÁZS
**„MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB
MAGASÉPÍTÉSŰ BERUHÁZÁSA
VOLT A RENDSZERVÁLTÁS ÓTA”**
*Interjú Scheer Sándorral, a Market Építő Zrt.
vezérigazgatójával*

78 | MOLNÁR SZILVIA
**AZ ARANYHULLÁMTÓL
A LOBOGÓ ÉPÜLETIG**
FERENCZ MARCEL (NAPUR ARCHITECT KFT.)

82 | MIZSEI ANETT
AZ ÚSZÓSPORTOK PALOTÁJA
A Duna Aréna bemutatása
FERENCZ MARCEL, DÉTÁRI GYÖRGY
(NAPUR ARCHITECT KFT.)

96 | MÓRÉ LEVENTE
**„TERMÉSZETI ARCHITEKTÚRÁT
KELLETT LÉTREHOZNI”**
Interjú Ferencz Marcellel és Varga Bélával
(NAPUR ARCHITECT KFT, TECTON KFT.)

106 | MOLNÁR SZILVIA
**„TÖBBRÉTEGŰVÉ KELL TENNI
AZ ÉPÜLETET”**
Interjú Szokoljai Gáborral
(MCXVI ÉPÍTÉSZMŰTEREM)

KÉPESSÉ

114 |
IDŐGÉP
Válogatás Alovits Bálint fotográfus
Time Machine című fotósorozatából

KKK

122 | UHL GABRIELLA
**ÉPÍTÉSZETI MEGOLDÁSOK
A TRANSZFORMÁCIÓ JEGYÉBEN**
*Albert Ádám Melancholy of the deconstructed
meaning, és Egy gyöngybagoly álma című
kiállításáról*

DESIGN

126 |
DESIGN RANDOM

130 | MOLNÁR SZILVIA
MAGYAR-NORVÉG TENGELY
A 12. Madeinhungary és az 5. MecD kiállítás
az Új Budapest Galériában

136 | INDEX

LONDON MAI ARCA

A korunk építészete iránt érzékeny londoni lakosságának, valamint az álmaikat megvalósító építészeknek nem kis feladat a gyakran 150 éves sorházakat egyedivé tenni úgy, hogy megjelenésükben és az általuk nyújtott térélményben a 21. századhoz kapcsolódjanak, miközben az átalakítás nem sértheti fel a régi városszövetet. A Don't Move, Improve! pályázat olyan felújításokat fogott egybe, amelyek kiemelkedően oldották fel, vagy épp élezték ki a klasszikus és kortárs építészet ellentétét.

Lássunk néhány jól sikerült példát.

Szöveg: MÓRÉ LEVENTE

Fotó: SALT PRODUCTIONS, ADAM CURRIE, ANDY MATTHEWS,
RADU PALICICA, ROSANGELA PHOTOGRAPHY, BEN BLOSSOM

A beton tisztasága

Double Concrete House

Egy századfordulós londoni arts and crafts ikerház egyik lakásának bővítése az Inter Urban Studios kiemelkedő felújítási projektje. A renoválásra szoruló ingatlant egy fiatal pár vásárolta meg azzal az elhatározással, hogy modern otthonot teremtenek maguknak a műemléki környezetben. Rajongtak a ház eredeti részleteiért, de legalább annyira a beton nyújtotta lehetőségekért is. Az építésznek üveg és beton segítségével kellett olyan megoldást találniuk, ami körbe öleli a konyhát és a nappalit, újradefiniálja a tereket, megnyitja a sötét, cellaszerű földszintet – amellett, hogy tisztelben tartja az épület karakterét.

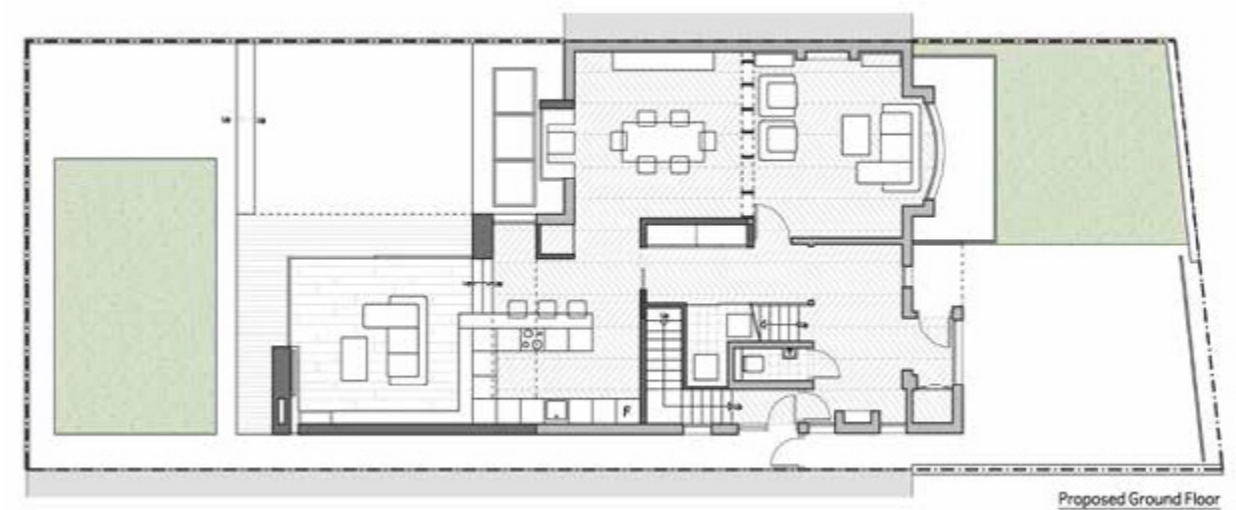
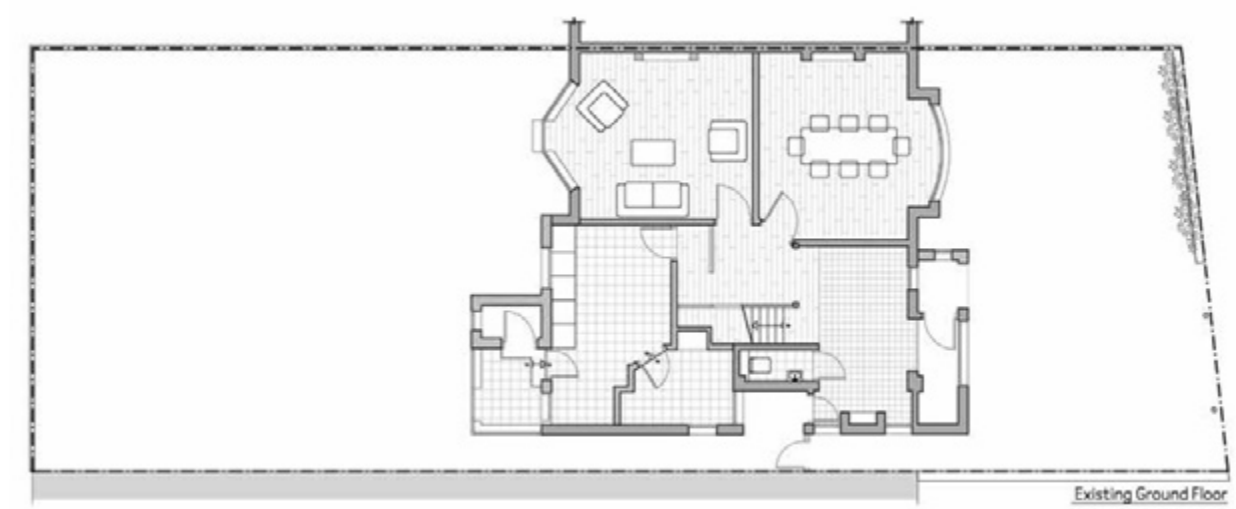
Komoly elvárás volt, hogy egy arts and crafts hagyományait magán viselő épületnek úgy adjanak teljesen mai designt, hogy beazonosítható maradjon az eredeti stílus. A beépítendő anyagok gondos válogatásával kortárs módon közelítették Ruskin elveihez, de a beton és az üveg egybecsengése már a kortárs építészethez kapcsolja az épületet, ami füstöltölgy padlójával és festett falaival valóban egyedi látványt eredményez.

A hatalmas üveglakok szoros vizuális kapcsolatot teremtenek a kert és a nappali között.

Élesen tükröződik a két kor szembeállítása: a márvány anakronisztikus hidegsége a beton textúrájának és zsalunymainak ütköztetésében.

Otthonos galéria?

The Study House

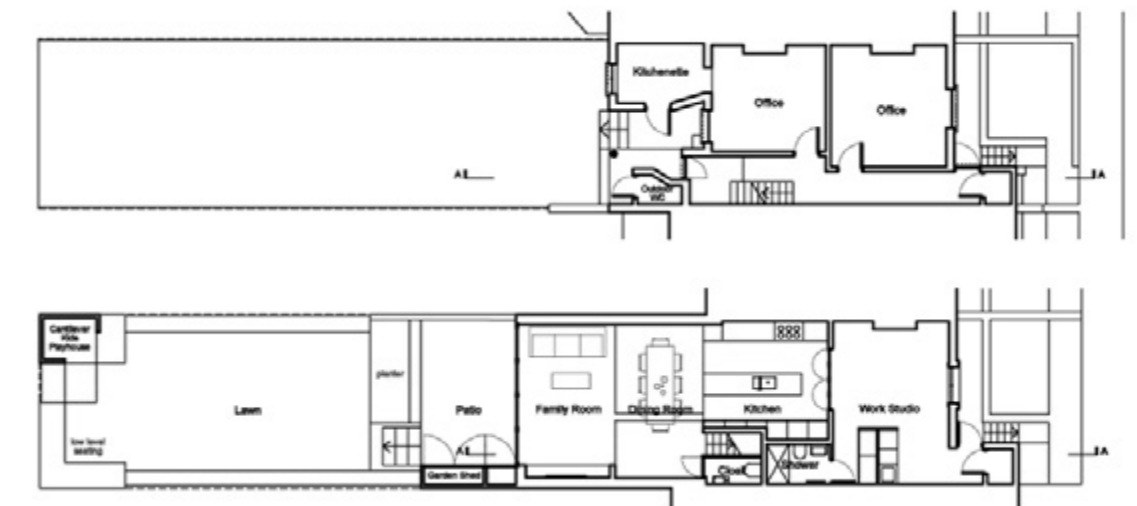
A belső tér – amelynek bútorai utalnak a '70-es évekre is – számos ponton kap közvetlen természetes megvilágítást.

Az étkezőből a kert felé kiugasztott olvasószékek szép arányai mellett az elvonulásra is lehetőséget ad.

Henri Bredenkamp, a Studio 30 Architects építész egy olyan 19. századi viktoriánus ingatlant alakított át fényárban úszó otthonná a saját családja számára, amely valaha a Goldsmiths egyetem oktatási épületeként szolgált – ezért is keresztelte el „The Study House”-nak. Az erősen leromlott állapotú belső tér felújítása mellett a sötét és nedves pince jobb kihasználtságára törekedett: a pince mélyítésével megnövelte annak belmagasságát és kibővítette a hátsó traktust.

„A felújítás mind a négy szintre való kiterjesztése lehetőséget adott arra, hogy egy két szintet átívelő térrel drámaivá tegyük az enteriort és

A korábban kihasználatlan hosszanti kertet a különböző funkciók szétválasztásával lágyította optikailag az építész.

« Az üveg harmonikaajtó nagy segítséget nyújt a térkihasználásban.

A terasz által megosztott keskeny kert végére játszótérrel építettek.

galéria-hangulatot teremtünk” – mondta Bredenkamp. Nagy üvegfelületekkel oldotta fel a fehér kubus dobozszerű hatását: üveg tolóajtókkal nyitotta ki a nappalit a kertre, ahol az étkezőasztal fölé felülvilágítót helyezett, ezzel is tovább növelte az épületbe jutó természetes fényt. A konyha megőrizte eredeti formáját, ugyanakkor öntött beton pultot kapott és kiegészült egy konyhaszigettel. Keskeny lépcső vezet egy második nappaliba és a felső szintek előterébe, innen juthatunk fel az emeleti hálószobákhoz, amelyekben a kandallókat is felújították.

Az étkező természetes bevilágítása elmosza az épület és a kert határait.

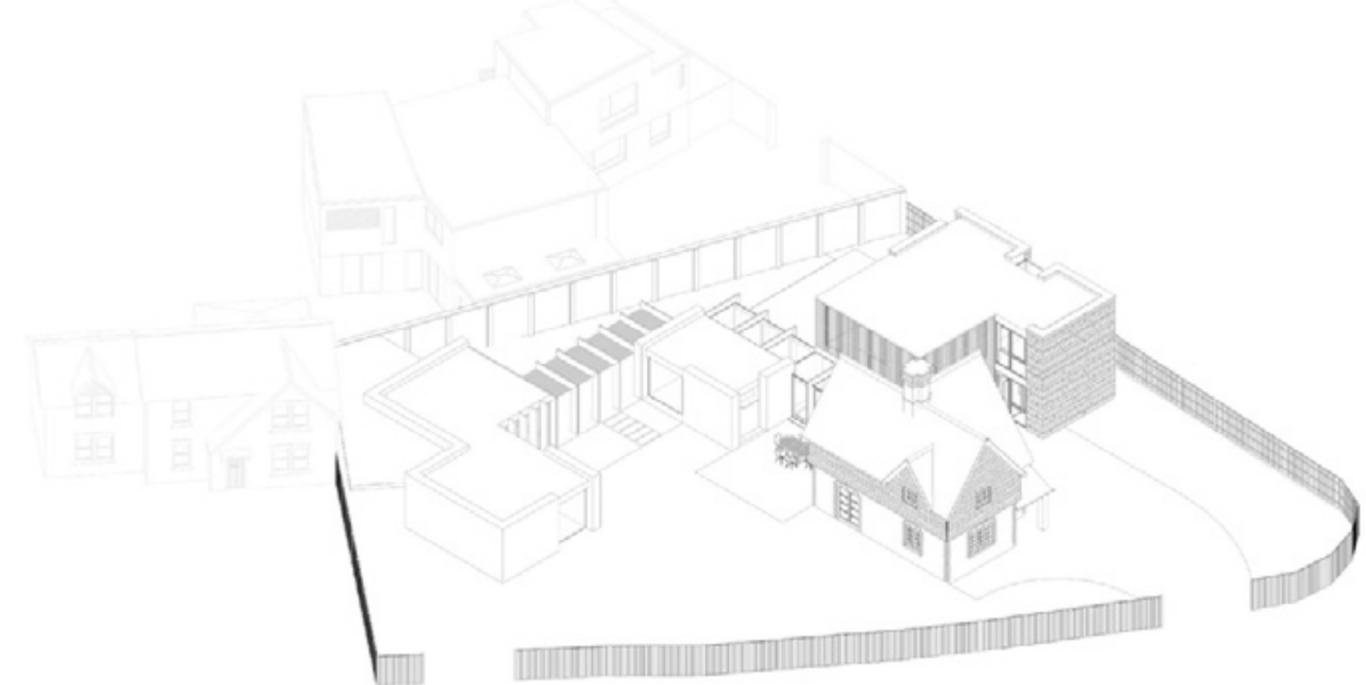

Régi és új egysége

Warren Cottage

< A műemléképület téglaburkolata a növényzettel mára szoros egységet alkot.

London egyik történelmi házát újította fel az észak-írországi McGarry-Moon Architects a város nyugati részén, amelyet egy üvegfolysóval kapcsolt össze a kortárs beton bővítésekkel. A Warren-villa egy viktoriánus ház, amely a Coombe Wood természetvédelmi területen áll Kingston upon Thames-ben. Műemléki védettségű az épület, ami egykor a Richmond Park, London legnagyobb parkjának bejárati tömbje, kaputornya volt. Az építésziroda a villa felújítását és kibővítését kapta feladatául, amelynek célja egy tágas otthon megteremtése volt.

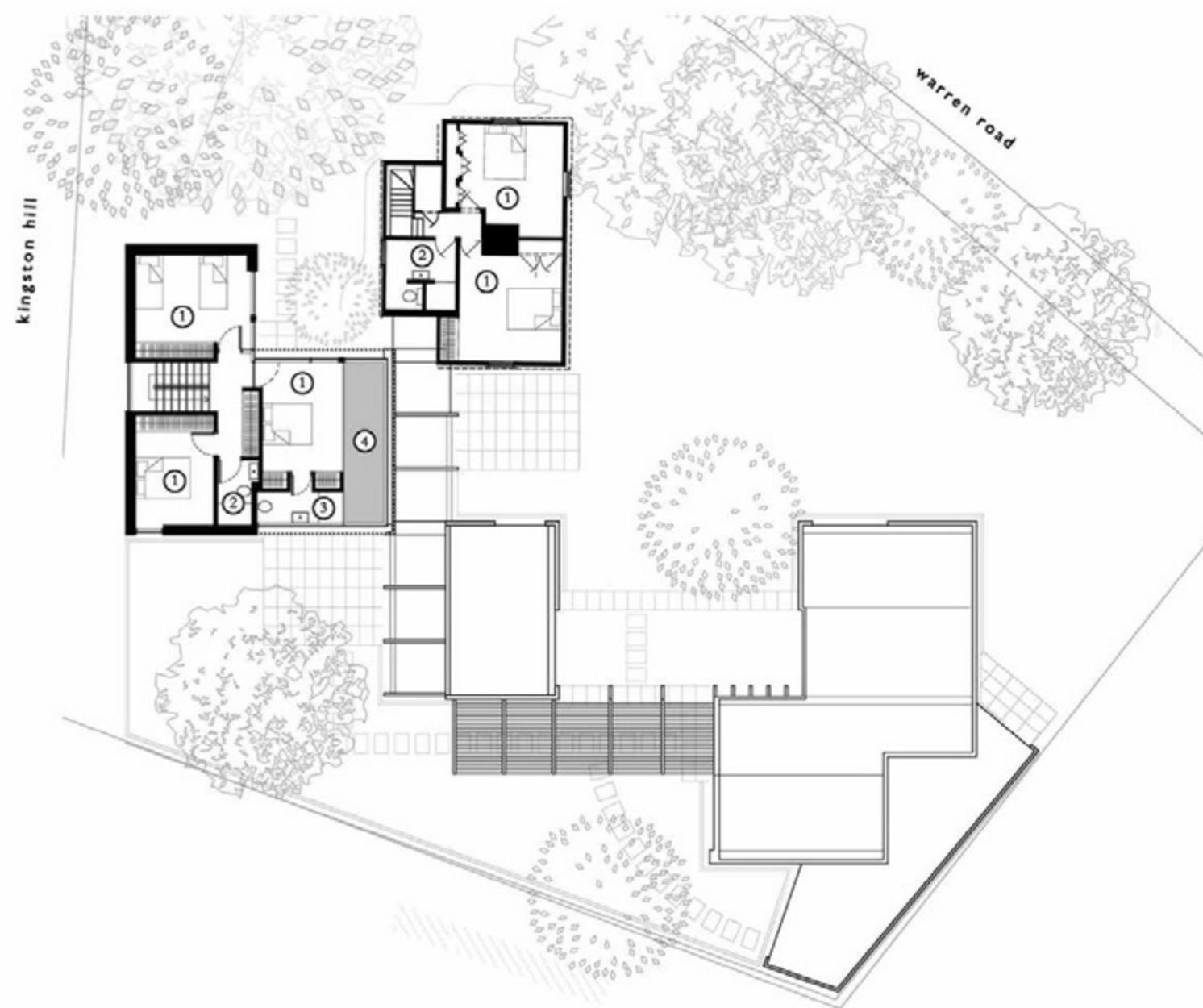
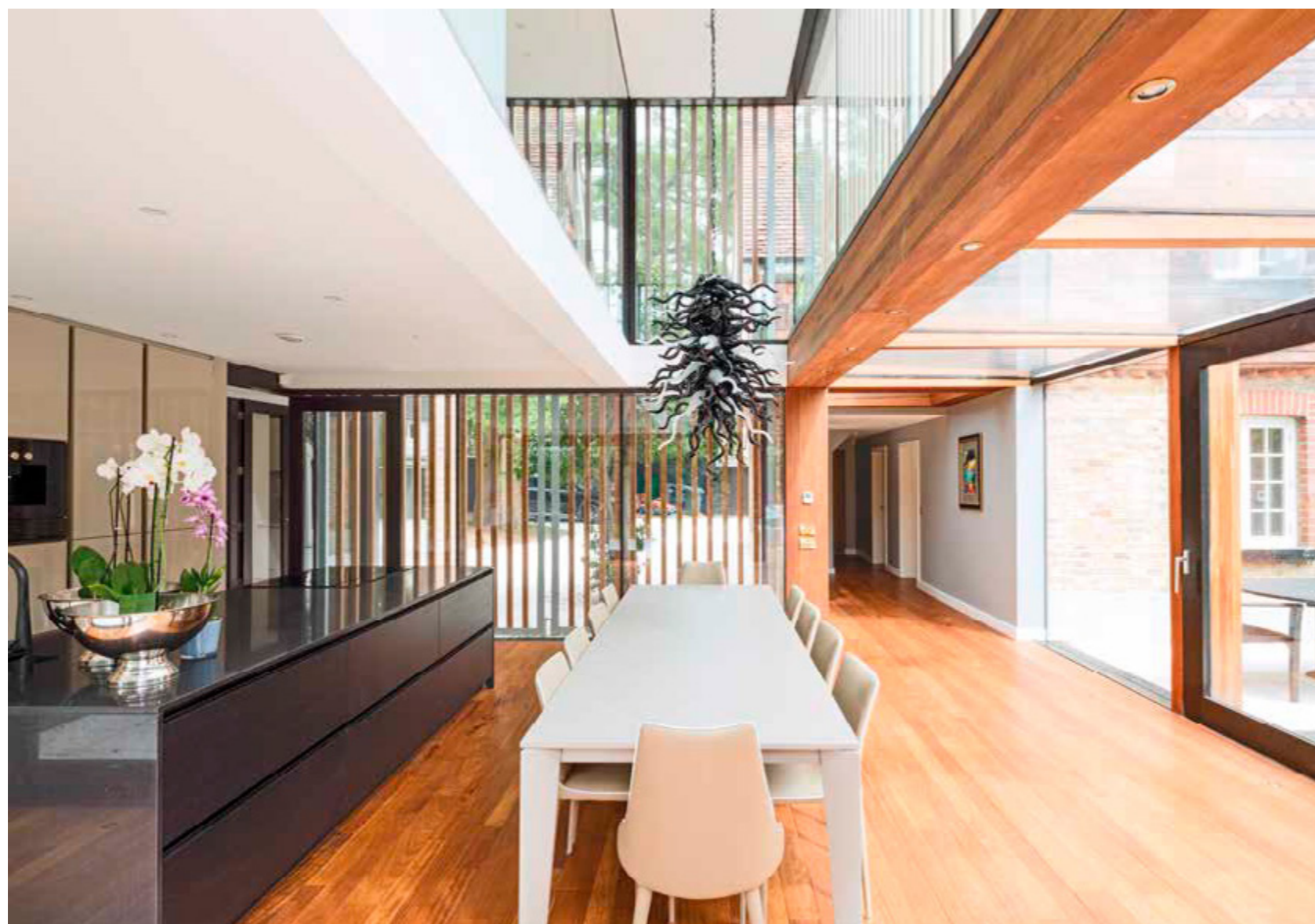
A karbantartás hiánya és a romos állapot miatt, az építészek első feladata az állagmegóvás mellett a szigetelés és a hőszigetelt ablakok beépítése volt. Igyekeztek elkerülni, hogy a bővítésnél leutánozzák a villa korábbi megjelenését, ezért számos kortárs vizuális megoldás alkalmazásával tettek különbséget a régi és az új részek között, amelyeket az üvegfolysó lamellái és a sötét fa nyílászárók mégis egységben tudnak tartani.

> A kert felől látható igazán, hogy a bővítés merészen elűt az eredeti épületről, de a fa beemelése megteremti a szükséges vizuális kapcsolatot.

<< Bár a bejárat felől az árnyékolólécek és a faburkolat is tompítja a különbséget a két rész között, az eltérés így is szembetűnő.

< Az árnyékolólécek átvezetnek az egypillérű fapergolákra.

A ritmus a lényeg

Wolfram Close

A Selnecky-Parsons építészstúdió egy tipikus '60-as évekbeli sorházat alakított át Délkelet-Londonban. „Egyértettünk a megrendelővel abban, hogy ezt a szokványos háztípológiát át kellett alakítani valami különlegessé úgy, hogy az épület eredeti karaktere megmaradjon” – mondta Sam Selnecky építész.

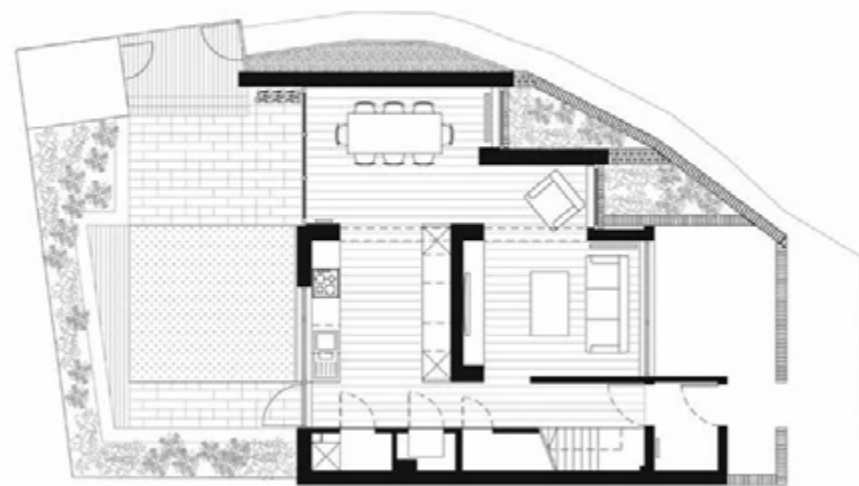
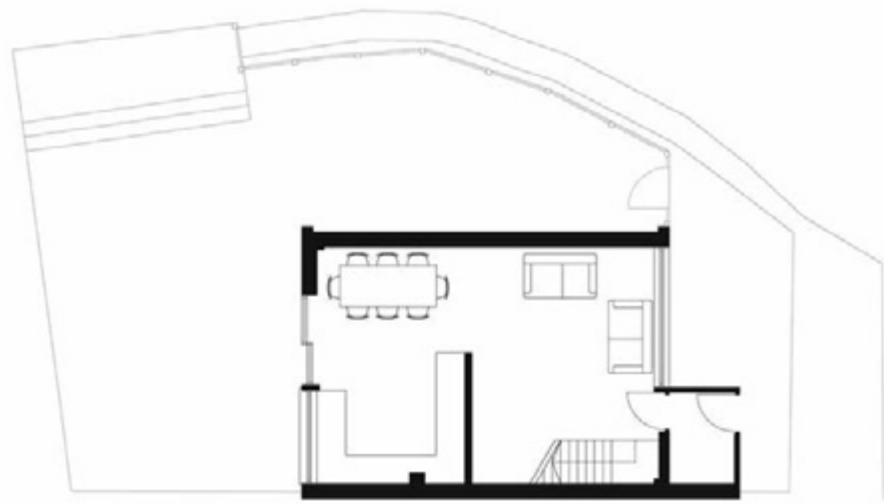
Lehetőséget adott a bővítésre az oldalsó kert felé, hogy az épület a házsor végén áll. Az építészek úgy döntöttek, két eltolt téglafalat emelnek, amelyek rímelenek az eredeti oromfalra, és egyre csökkenő méretükkel az útig vezetik ki a házat, miközben megmarad az épület stílusának koherenciája. Az oromfalak közötti szakaszok nyílászáróinak fekete kerete a tetőn is folytatódik, csak az üvegfülek törik meg a látványt, amelyek követik a bővítés ritmusát. Egy téglapítménnyel kötötték össze a házat az alacsony kerítésfallal, ami hátul felér az első emeletig, így óvja a kertet. Megnyitható üvegfalon keresztül juthatunk ki az étkezőből a kertbe, amit úgy igyekeztek kialakítani, hogy onnan az egész ház látható legyen.

Az oldalhomlokzat egyszerű kialakítása elrejti a földszinti teret, amelyet mozgatható falakkal láttak el, elkülönítve a főzés, az étkezés és a pihenés tereit. „Igyekszünk határozottan megjelölni a különböző funkciókat” – szögezte le az építész. A bővítéssel szabadabbá tették a tetőteret, amely további lehetőséget nyújt az épület hasznosítására.

< A csökkenő méretű oromfalakat enyhén befördítették, hogy a ház jobban kövesse az utca ívét.

> Az étkező megnyitásával igyekeztek használhatóvá tenni az előkertet.

< A közös terek nyitottsága érdekében a nappaliban a fehér szín dominál.

A bontott téglákból épített bővítés szépen illeszkedik a környezetébe.

A '60-as évek téglaburkolata az étkezőben is visszaköszön.

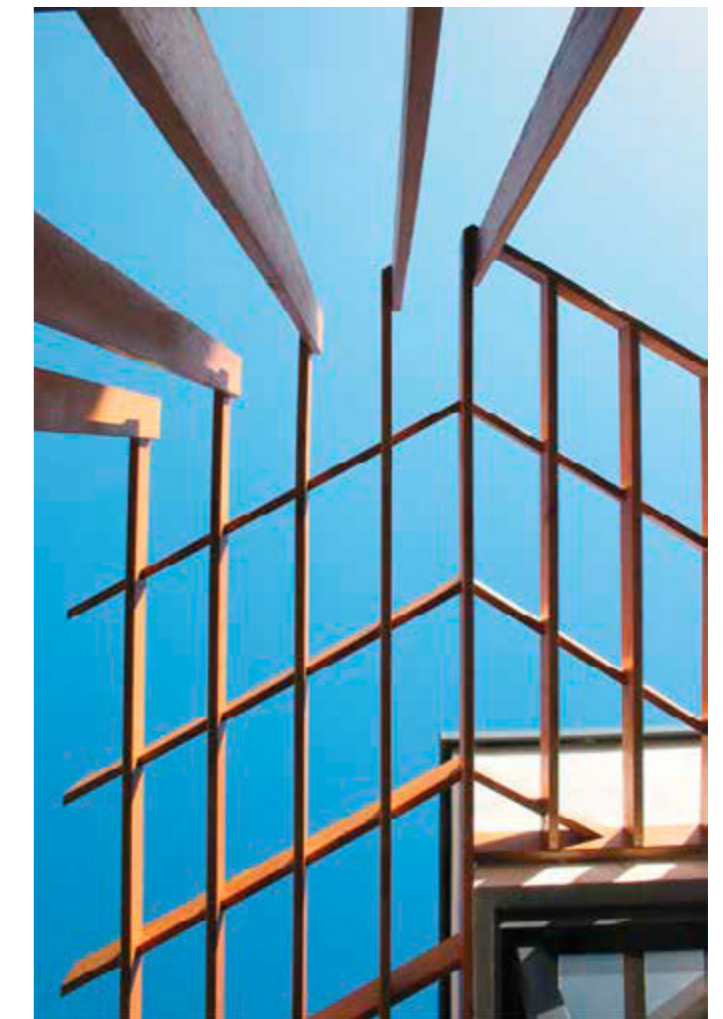
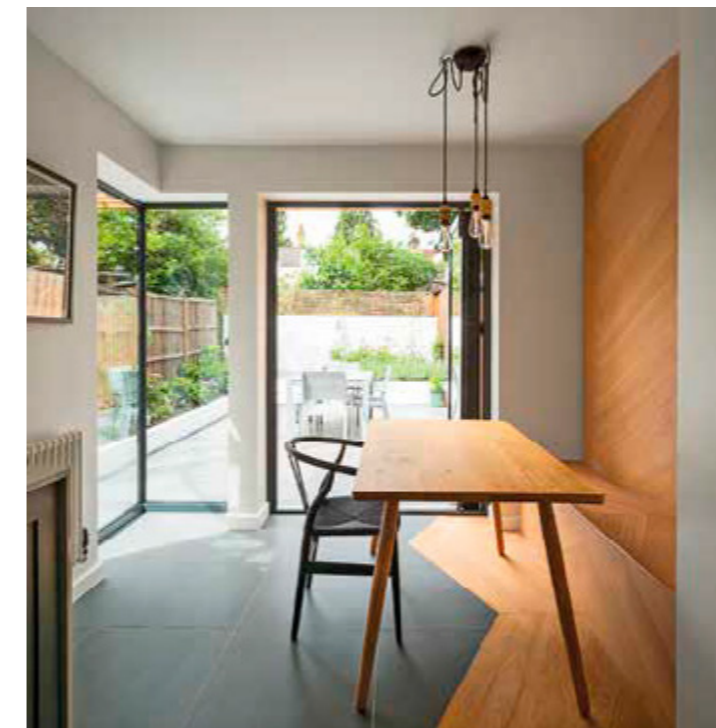
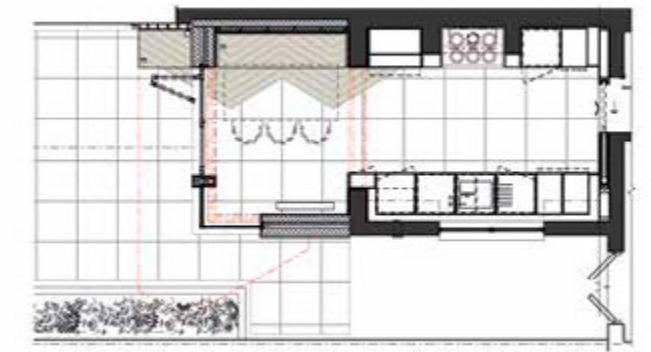
Játék a fával

Wearside

E londoni sorház kis hátsó bővítését, amelyben a konyhát és az étkezőt nyitották meg a kert felé, és sarokablakkal engedték be a napfényt az épület hátsó részébe, a fa szabad felhasználhatóságára építette a Gruff Limited építésziroda. Az átalakítás érdekessége az a faparketta, amiben egy pad is elrejtőzik vizuálisan, és a falról lefutva a padlón találkozik a szürke padlóburkolattal. A fa színei szépen rímelnek a külső székekre és a bővítés köré épített pergolára, ami az étkező terét vezeti át a teraszra.

A belső térben a fényekkel is igyekeztek elkülöníteni egymástól a különböző tereket. Egy rejtett fénycsík fut végig a beépített padon, ami a mennyezetig nyújtóva választja el a konyhát és az étkezőt. A külső fa pergola pedig – az összhang megteremtése mellett – kellemes árnyékot ad a déli napsütés ellen.

< A légies pergola körbeöleli a felújított épületrészt, sraffozásának szöge pedig a kerti padra is átvezet.

A fa színének és erezetének játékaival sikerült a kisebb részleteket háttérbe szorítani, elrejtetni.

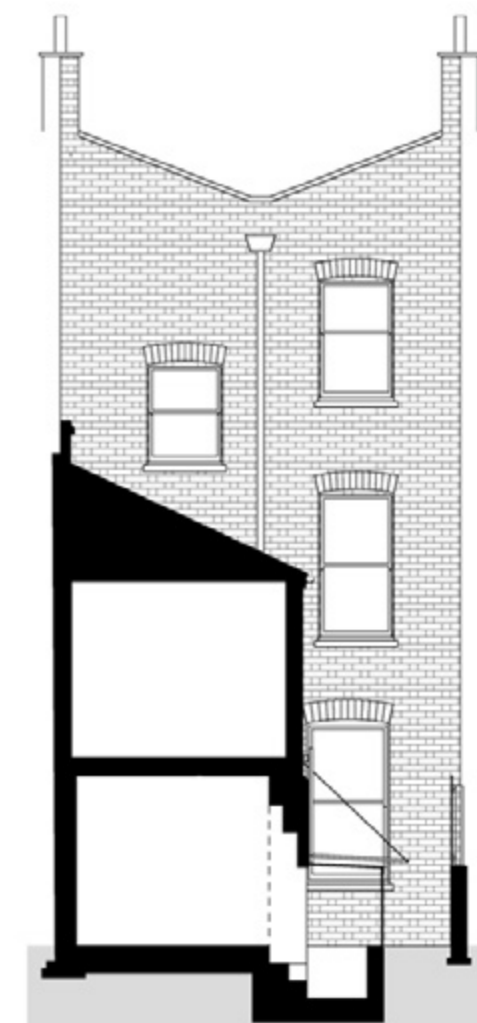

Hagyományok útján

Sunken Bath Project

< Látszóbeton köti össze a ház külső és belső tereit.

Az Studio 304 egy kelet-londoni viktoriánus ház első emeleti lakását alakította át, és létrehozott egy új, merülőmedencével ellátott, üvegfalú fürdőt. Ezáltal lehetővé tették a japán rituális fürdőkultúra és a relaxációs gyakorlatok művelését ebben a tipikus angol környezetben. Elkülönítették a mellékhelyiséget és a zuhanyzót, a süllyesztett medencét pedig üvegfalak és üvegtető zárja körül, ahonnan jól látható a bambuszok, az ültetett növények és a kavicsok uralta magánkert látványa.

Az üvegtetőt vörösfenyő léccel fedték csakúgy, mint a keleti üvegfalat, így sikerült megőrizni a fürdő intimitását. Igyekeztek időtálló anyagokat alkalmazni a vízálló csomópontokkal és a fürdőszoba falfelületeit borító japán ihletésű látszóbetonnal, miközben a fa deszkapadló átvezet a WC-be és a zuhanyzóba – e felületek homogenitását kisebb arany részletekkel ellensúlyozták.

Az építészek a lakást is átalakították annak érdekében, hogy több fény juthasson a belső térbe és

jobb kapcsolat létesüljön a déli tájolású kerttel. Megnövelték a konyha és az étkező méretét, amelyeket üvegajtóval nyitottak meg a kert felé – ezek egységét a csiszolt betonpadló is erősíti. A konyhát a rézzel fedett munkalap és a fal teszi izgalmasná, amihez japán technikával készült, égetett vörösfenyő léceket választottak, hogy elrejtse a konyhai készülékeket.

< A konyha réz burkolata remekül illeszkedik a fa- és téglá elemekhez.

A szögletes medencéből nézve szoros kapcsolatot érezhetünk a természeti környezettel.

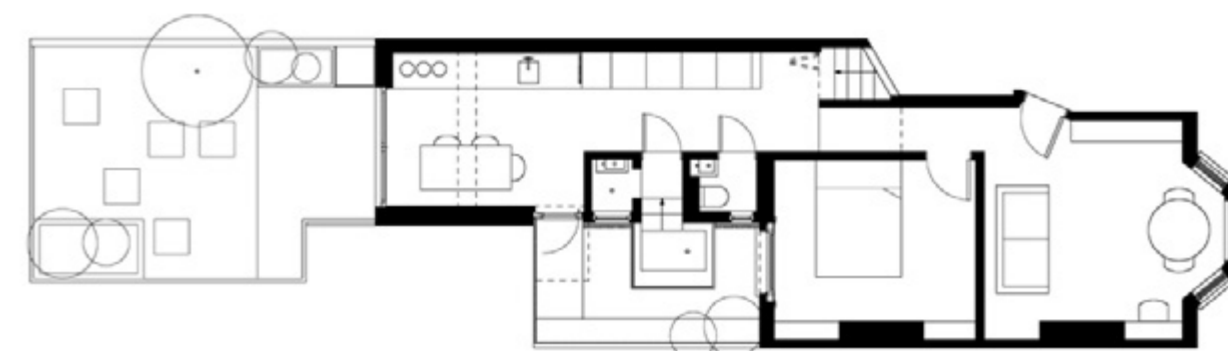

Az étkező padlóburkolatát összehangolták a terrasszal.

<< Az öntött beton mosdókagyló sárgás fényű, réz csaptelepe töri meg a beton látványát.

< A látványt a különböző anyagok együttesen építik fel.

LOCI? HOL VAGY?

Villa Budapest határában

KÜLÖNÖS MÓDON EZT A KRITIKÁT JÓVAL AZELŐTT "MEGÍRTÁK", MIELŐTT GUTOWSKI ROBERTÉK ÚJDONAT HÁZÁNAK AKÁR CSAK AZ ALAPJAI IS ELKÉSZÜLTEK VOLNA. NEM, NEM TERVKRITIKÁRÓL VAN SZÓ, RÁADÁSUL NEM IS ABBÓL AZ ÍROTT FAJTÁBÓL VALÓ ÉRTEKEZÉSRŐL, AMIKET MAGAZINUNK HASÁBJAIN IDŐRŐL IDŐRE KÖZLÜNK, HANEM ENNÉL SOKKAL SZOMORÚBB, PRÓZAIBB JÓSZÁGRÓL.

Szöveg: MARTINKÓ JÓZSEF

Fotó: BUJNOVSZKY TAMÁS

Ezt a kritikát a házakkal írták. Rossz házakal. Ez az érzés fogott el, amikor a kitűnő építész új alkotásának közelébe értem Buda északi határában egy közelmúltban kiszabályozott, villaparknak szánt területre. Zárt, visszahúzódo, sűrű kisugárzású, kissé introvertált, de erős egyéniségű, karakteres sötét téglaház "veti hátát" a telkét lezáró erdősávnak, miközben körülötte úgy rajzik

tizenöt-húsz új építésű, villaforma valami, mint megannyi rossz vicc, építészeti karikatúra. Gonosz tréfát űz itt valaki?

Már nem a válság előtti TŰZÉP-mediterrán ásíto szépelgése tenyészik ezen a lejtőn, hanem valami sokkal iszonyúbb összevisszaság. Modernnek, divatosnak tűnni akaró, de helyüket, arányaikat, motívumaikat megtalálni nem tudó, üres közhelyek

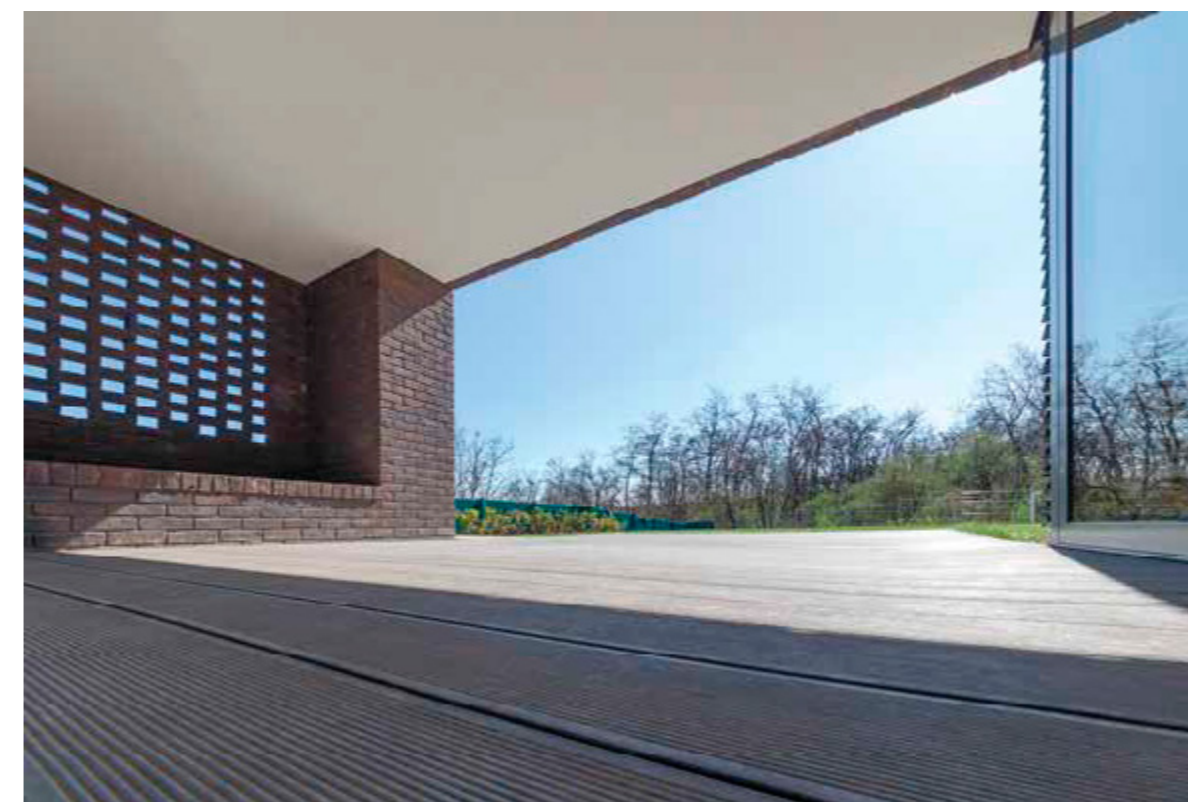
kényszeredett sokasága pettyegeti a területet. A talán egy-két éve kiszabályozott telkeken mindenki mondani szeretne valamit a pénzéről, de ezek a Budai hegyek lábától a Pilis felé néző malterzagú friss házak csak értékváros halandzsára képesek. Végeredményben olyan épített környezet alakul itt éppen, ahol a valódi érték szinte kirobban az összevisszaságból. Mintha a sok sületlenség mögötti

Az utcafrontról nézve a téglakerítés aránya visszaköszön az épület homlokzatán és az elnyújtott ablaknyílásban is.

Nyugati panoráma felé fordul a horizontalitásra kiélezett épülettömeg.

› A nyílások, visszautatások és burkoló elemek mind-mind a téglalátványát hangsúlyozzák.

‹ Védettséget nyújt a garázs áttört téglafala, ugyanakkor pont annyi fényt is enged a térbe, amennyire egy ilyen helyiségben szükség van.

Több ponton is kapcsolódik a kerthez a nappali és az étkező tere.

értelem mégiscsak az volna, hogy az értékekre nyitott szem számára nyilvánvalóvá válják: létezik jó építész és létezik rossz építész. Fájdalmasan pazarló illusztráció ez, mégis pontos korszéket kapunk a most, napjainkban zajló építészeti, építőipari konjunkctúra minőségéről. A válság nem volt tisztítóvíz. A rossz, a bizonytalan megrendelői ízlés is minden esetben kiszolgáltatott. Rossz építész mindig akad.

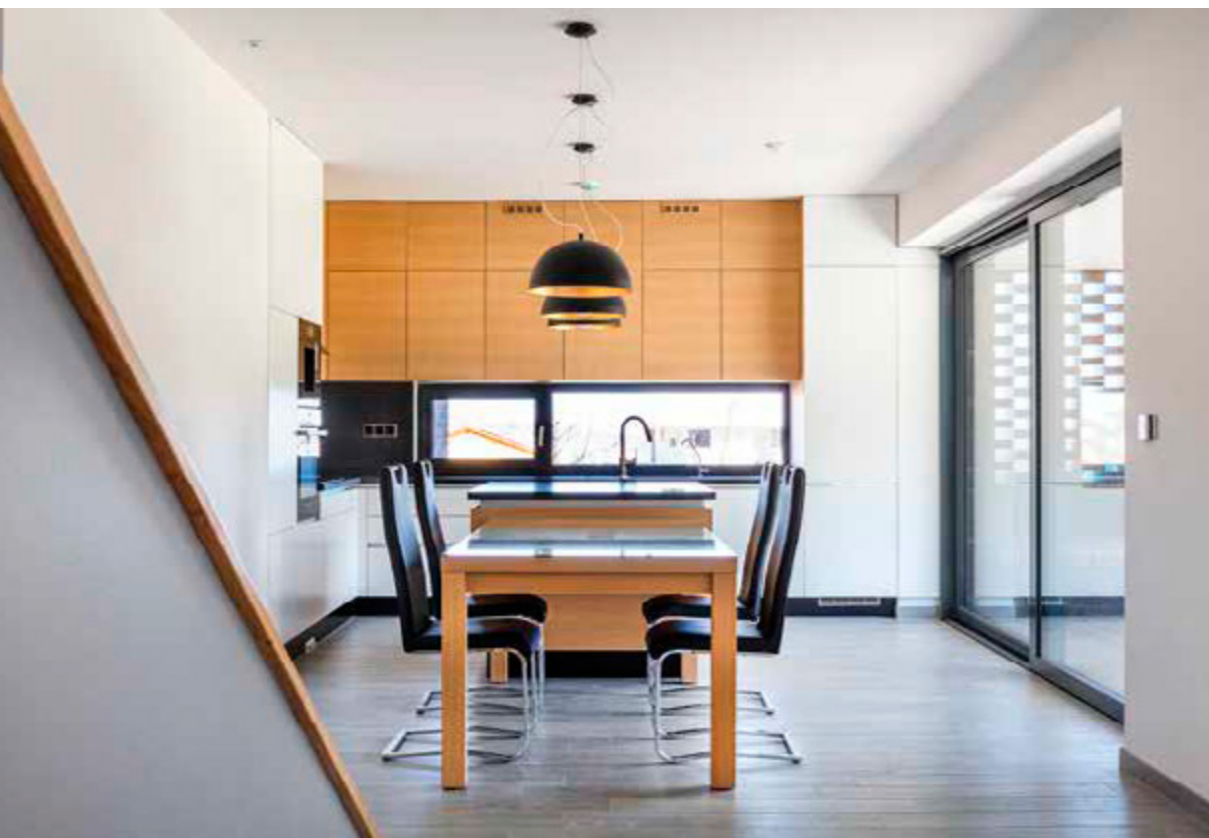
Furcsa helyzet lehetett ez Gutowskiék számára, akiknek legjobb épületei éppen a genius loci-ra, a hely szellemére, a régióra és a közvetlen épített környezetre reflektálnak kifinomult érzékenységgel. Pannonhalmi munkái, a fának és a téglának kortárs szemléletű újraértelmezései bizonyítják e fentebbi állítás igazságtartalmát. Véleményem szerint ezek közül a megvalósult, vagy tervként publikált alkotások közül is kiemelkedik pannonhalmi tornacsarnokuk, aminek szelleme némiképp áthatja a cikkben tárgyalt villa építészeti karakterét is. Természetesen más a lépték, más a funkció és nagyon más a helyszín is, de a rusztikus, sötét tónusú, kézműves finomságú téglakortárs szemléletű alkalmazása mégiscsak megalapozhat egy elemzői párhuzamot.

A párhuzam leginkább abban áll, ahogyan Gutowskiék a "tömörséget", az anyagból sugárzó sűrűséget és plaszticitást kezelik. Zárt képleteket látunk, ahol a téglajelensége dominál. Erre

Belső tereinek kialakítása határozottan funkcionális, ami jól tükröződik az emeletek összeköttetésében és az alaprajzi kialakításban.

< A konyhából is átsejlik a teraszt a szomszéd telek felől lezáró téglarács.

> A telek lejtését kiegyensúlyozó falrészek és lépcsők átvezetnek az épület téglá által uralt homlokzatára.

egyébként szinte csak ez a vetett, grafitzürke, ereszett, ráncos felszínű téglá alkalmas igazán. Nem nosztalgikus, nem húz vissza az időben és valódi, erős kisugárzású materiaként hat. Ráadásul a szürke fémek, ablakkeretek, zsaluziák, fémtestők különös kapcsolatba képesek kerülni ezzel az építőanyaggal. Személy szerint e sorok írója egyébként is ádáz kritikusa azoknak a téglaházaknak, ahol a homlokzati karakter, textúra pusztán felmutatászerű, mintsem lényegi tartalmat hordoz. Sokan esnek ebbe a hibába.

Ennél a háznál azonban a téglá geometriai alap-elem, aminek horizontális hangsúlyai az ablakoknál éppen úgy megjelennek, mint a földszinhez képest egy szinttel lelépcsőző garázsznál, valamint a védetten, a ház főtömegének kontúrjába visszahúzott hátsó terasz esetében, ami egyébként egy nyitható üvegfallal az étkezőhöz kapcsolódik, valamint a szomszéd telek felé szép téglarácsal határolódik el.

Végül a geometriai arányjáték a belső terek kompozíciójában, az alaprajzi szerkesztésben és a szintek közötti kapcsolatok, áttörések esetében is jól azonosítható. Tiszta képleteket, visszafogott méretű, racionális kapcsolatokat eredményező belső térsorokat látunk, ahonnan a megnyitások inkább a védetebb, fás, hegy felőli oldalra nyílnak, mintsem a már emlegetett elegyes szomszédságra. Ez alól kivétel az észak-nyugati tájolású emeleti nyitott terasz,

> Egyszerű térképzés jellemzi a hálószobákat is, amelyeket tovább erősítenek a fehér falak.

ahonnan messzire, a lemenő Nap irányába is ellátni. Itt a teraszon érzékelhető közelebről, ahogy a kis hajlásszögű fémföldi karakteres párkánya "ráfog" a téglafalazatra. Ezzel a gesztussal egyben a tetőhöz közeledve optikailag is az az érzésünk, hogy a masszív falazat felfelé haladva kikönnyebbül, légiesebbé válik. A szinte "lapos" magastetőre egyébként az utca folytatásából visszanezve remek rálátás nyílik. Ebben a nézőpontban egyébként sok minden sűrűsödik abból az érzékenységből, ami a tervezők egész szemléletét áthatja. Ez a nézőpont egy gesztus. Az ott élőknek, az ott ész nélkül építkezőknek szóló gesztus, ami azt üzeni, hogy minden lakóhelynek szüksége van arra a bizonyos szellemre, ami nélkül minden csak átmeneti, pusztán posztertkivágat.

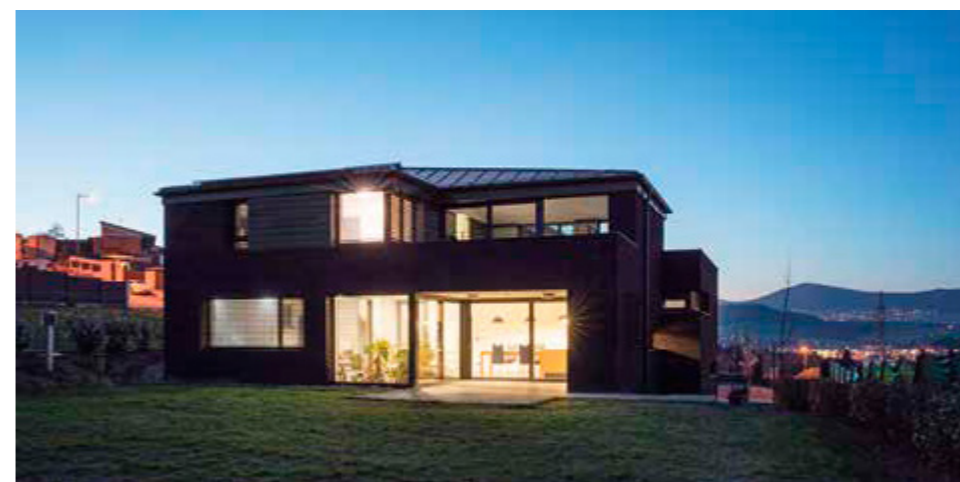
A ház sarkát tartó markáns pillér és az azt határoló lépcsők az építészet időtlenségét jelzik.

Tervezés: 2011-2013
Mégvalósulás: 2014-2016

Megbízó: *privát*

Felelős tervező:
GUTOWSKI ROBERT ÉPÍTÉSZ,
GUTOWSKI ÉPÍTÉSZ KFT.
Építész tervezők: DELY-STEINDL BARNABÁS,
KOVÁCS HUNOR LÁSZLÓ ÉPÍTÉSZEK
Statika: DR. HEGYI DEZSŐ
Épületgépészet: LAKNER LÁSZLÓ
Épületvillamosság: KOLB DÓRA
Kert: PÁLL ATTILA

Ebből a szögből látszik talán legjobban a téglaszervező ereje az épületen.

< A ház az erdő felől nyit a természetre.

TEREKBE ZÁRT TÖRTÉNELEM

A Hild-villa megújulása

NAGY DOLOG EGY ÉPÍTÉS SZÁMÁRA, HA EGY HILD JÓZSEF ÁLTAL TERVEZETT ÉPÜLETET MENTHET MEG AZ UTÓKORNAK, ÉS BÁR ILYENKOR TERMÉSZETES, HOGY AZ ÉPÜLET ÁTALAKUL AZ ÚJ TULAJDONOS SZÜKSÉGLETEI SZERINT, EBBEN AZ ESETBEN SZERENCSESEN TALÁLKOZOTT EGYMÁSSAL A BERUHÁZÓ, MMA IGÉNYEI KOKAS LÁSZLÓ TERVEZŐ SZÁNDÉKA ÉS A KIVITELEZŐ, LAKI ÉPÜLETSZOBRA SZ ZRT. HOZZÁÁLLÁSA. A FELÚJÍTÁS VÉGEREDMÉNYE EGY A MAGYAR KLASSZICIZMUSHOZ MÉLTÓ, TECHNIKAI MEGOLDÁSAIT TEKINTVE MÉGIS KORTÁRS ÉPÜLET LETT.

Szöveg: MÓRÉ LEVENTE
Fotó: BUJNOVSZKY TAMÁS

A ház múltját vizsgáló kutatások nyomán a munka legelején kiderült, hogy a meglévő épületnek már nem volt sok köze az eredeti Hild-villához, mivel számos átalakuláson ment keresztül másfél évszázad során. A villát, bár Hild a saját részére építette, fia kártyaadósságai miatt hamar el kellett adnia. Ekkor még csupán az épület első traktusa állt az axiális, három helyiséges térsorral – ez tekinthető az eredeti tömbnek. Az új tulajdonos a kor egyik sztárépítészével, Pucher Józseffel bővítette ki a házat – több ütemben. Először egy-egy helyiséget építettek a villa keresztgelyének két oldalára, illetve befalazták a portikusz melletti oszlopos előteret a belső tér növelése érdekében. Később a ház hátsó részét bővítették ki további terekkel. Ebben az állapotában igen sokáig maradt meg az épület, majd az '50-es években további részeket illesztettek hozzá és felosztották lakásokra, ennek a műveletnek az eredeti ablaknyílások is áldozatul estek – ezeket önkényesen áthelyezték az új rendnek megfelelően.

A telken álló másik épület, a romantikus stílusú „Svájci-lak” nem Hild épülete. Nagyjából egykorú a villával, amelynek új tulajdonosa vásárolta meg a hozzá tartozó területtel együtt. Így alakult ki a mintegy 12 000 négyzetméteres telek, amely csodával határos módon szétdarabolás nélkül, egyben maradt meg. Bár azt ugyan nem tudjuk, ki tervezhette a házat, azt viszont igen, hogy ezt is Pucher József tervei szerint bővítették ki egy újabb szárnyal, aminek hatására az épület elvesztette korábbi szimmetriáját, ráadásul a korábban kívülről megközelíthető pincelejáró fölé emelt résszel annak elérését is megnehezítette. Később ezt is bővítették egy újabb traktussal a Budakeszi út felé.

Ez az állapot fogadta tehát a tervezőket, akik a műemléki hatóság egyetértésével úgy döntöttek, hogy a Hild-féle állapot visszaállítása nem lehet cél, hiszen az épület kis mérete miatt nem volna alkalmas a tervezett funkciók ellátására, ráadásul a korábbi átalakítások már koruk miatt is védendők. A megoldás az '50-es évek átalakításainak

eltávolítása mellett a történelmi épületrészek kibővítése lett, így tulajdonképpen egy új ház született, amelyet ugyanakkor a klasszicizmus „játékszabályai” szerint hoztak létre.

A tervezők nem akarták kiélezni a kortárs és klasszikus építészeti megoldások ellentétét, ezért amellet, hogy helyreállították a nyílászárók helyét és megbontották a homlokzaton méltatlanul beépített oszlopsort, a villaépület hosszgelyét növelték meg egy télikertre emlékeztető, hatalmas ablakkal ellátott teremmel, ami az épület klasszicista szimmetriáját nem csorbítja, inkább erősíti. Bár a hátsó épületrész igazodik a Hild-féle épület tengelyeihez, mégsem szolgál másolásként: az építés szándéka szerint az értő szem azonnal észreveszi a különbségeket.

A kis „Svájci-lak” szimmetriájának visszaállítását hozzáépítéssel és nem bontással állították helyre. A toldásnál festett deszkaburkolattal tetek különbséget, amely azt a célt is szolgálja, hogy a ház ne konkuráljon a villával, leginkább egy gaz-

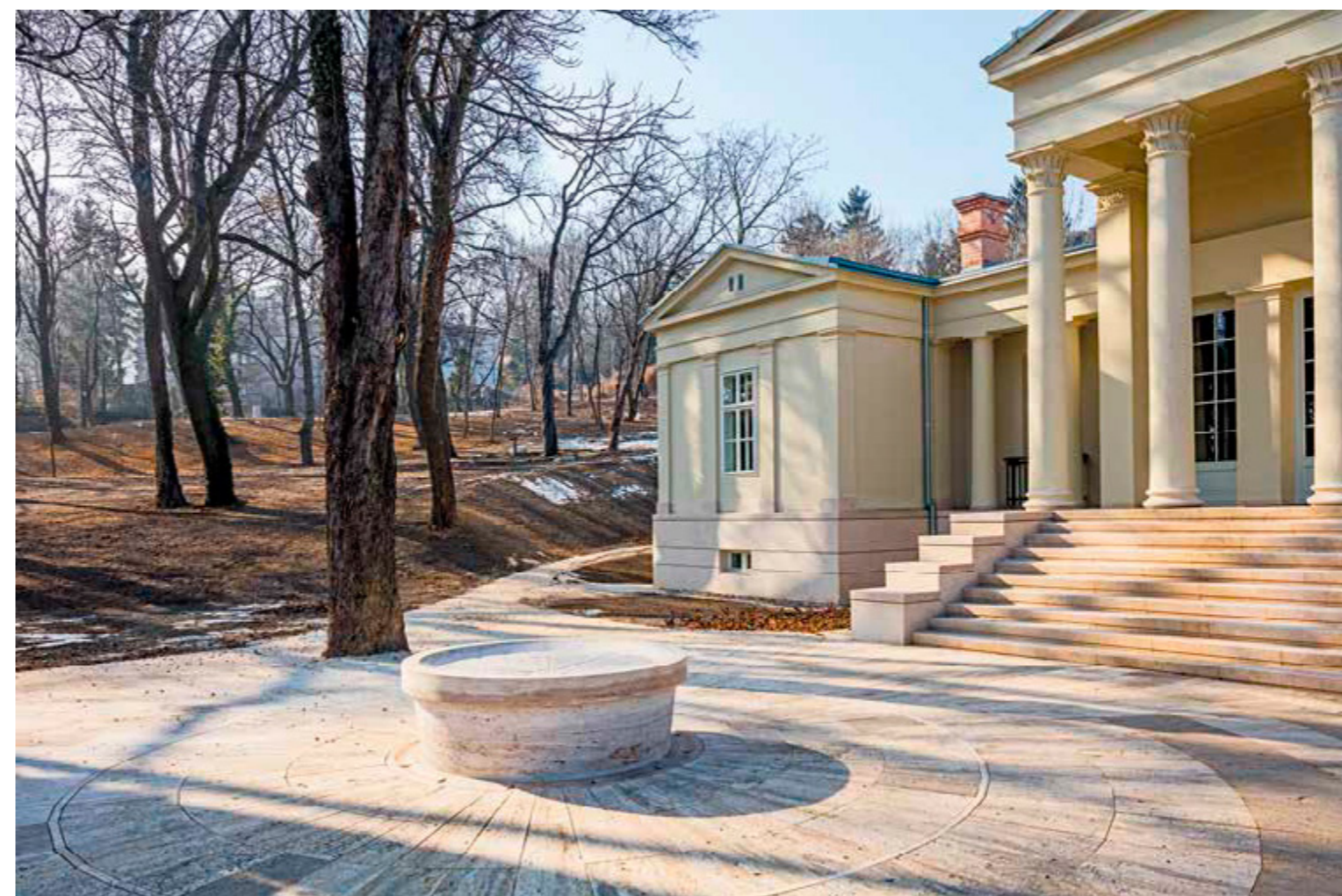
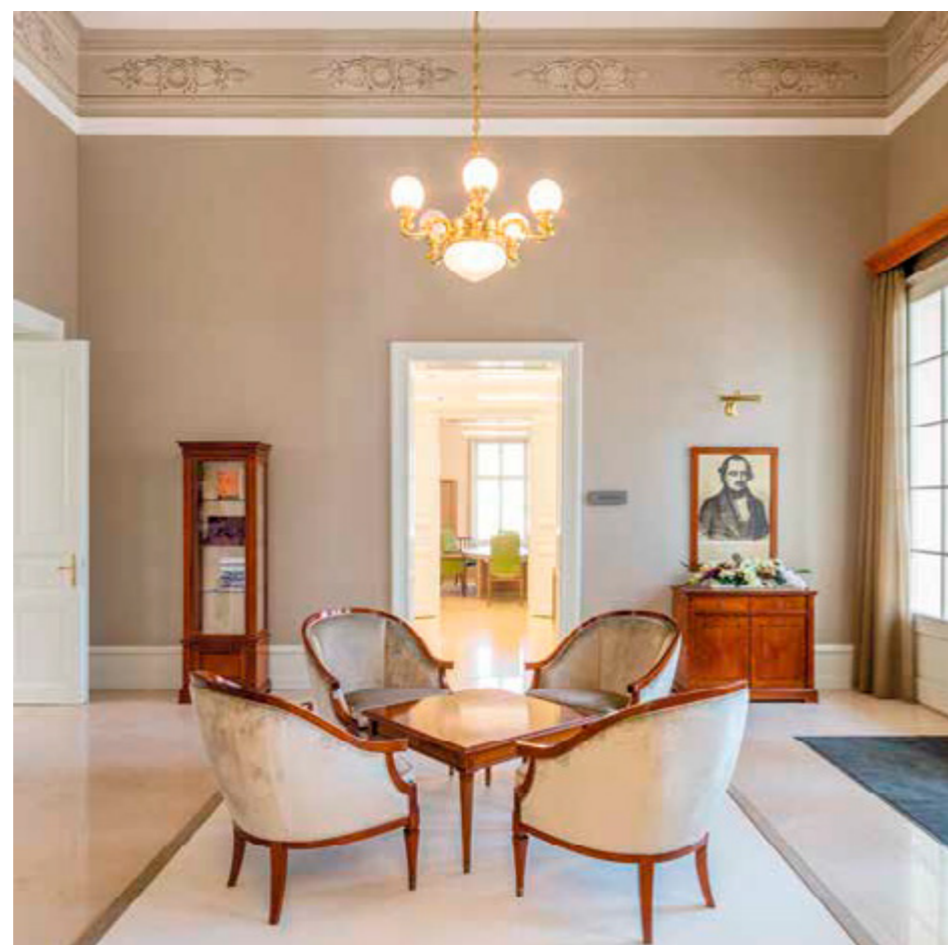

dasági épület benyomását keltse. Ebben az épületben a kutatóhelyiségek mellett egy tárgyaló és egy kisebb lakrész is helyet kapott, az ide látogató külföldi kutatók ellátására.

Mindkét épületben ügyeltek arra, hogy ne aprózódjanak fel a harmonikus belső terek, a kutatóhelyek kialakítását cellák helyett csak bútorokkal oldották meg, ezáltal csendes és szeparált munkaterek jöhettek létre úgy, hogy a hagyományos térszerkezet érintetlen maradjon. 21. századi munkahelyeket alakítottak ki, nem kívántak múzeumot létrehozni – a villa eredeti terei mellett csak a bejárati helyiség utal az egykori pompára. Ezt erősítő kortárs bútorok kerültek minden egyéb helyiségbe mai anyagokból, amelyek nem keltenek antik látszatot.

Harmonikusan egészítik ki a római templomokat idéző timpanonos portikuszt a későbbi bővítés során hozzáépített, a homlokzatból rízalítként kilépő helyiségek.

➤ A bejárati tér az egyetlen, amely a villa autentikus bútorzatát idézi fel.

Az villa és a kis ház esetén is törekedtek arra, hogy a lehető legmodernebb módon oldják meg az épületek és a kert vízellátását, szigetelését, fűtését és szellőztetését. A homlokzatokra fűjt szigetelés, az épületek alá pedig drénlemez került – ehhez körbe kellett ásni a tömböket, ekkor derült ki, hogy a villának szinte nincs alapja, amit részlegesen pótolni kellett. Az épület hűtését és fűtését a padlóban és a mennyezeten elhelyezett panelek biztosítják, amelyek látványukkal megtörik a mennyezetek egyhangúságát is. Az épületegyüttesben minden rendszer automatizált és távvezérelhető.

Szerencsés az az utókor, ami ilyen szép emlékekre építheti jövőjét, mint Hild villaépülete. Mint minden házban, a Hild-villán is nyomot hagytak a történelem korszakai, amelyekhez most Kokas László fűzte hozzá a mai kor elemeit. Így az átalakított épületegyüttes számos olyan 21. századi megoldást vonultat fel, amelyek e 19. századi épületet még számos évtizedre megmentették a pusztulástól.

Mintegy mementóként, az alagsorban meghagytak egy csupán állagmegóvott falfelületet, amely láttatni engedi az épület eredeti falazatát.

(A fenti képen) A villa bejárata előtt egy kisebb teret alakítottak ki, amely követi a korabeli fotókon látható díszudvar látványát.

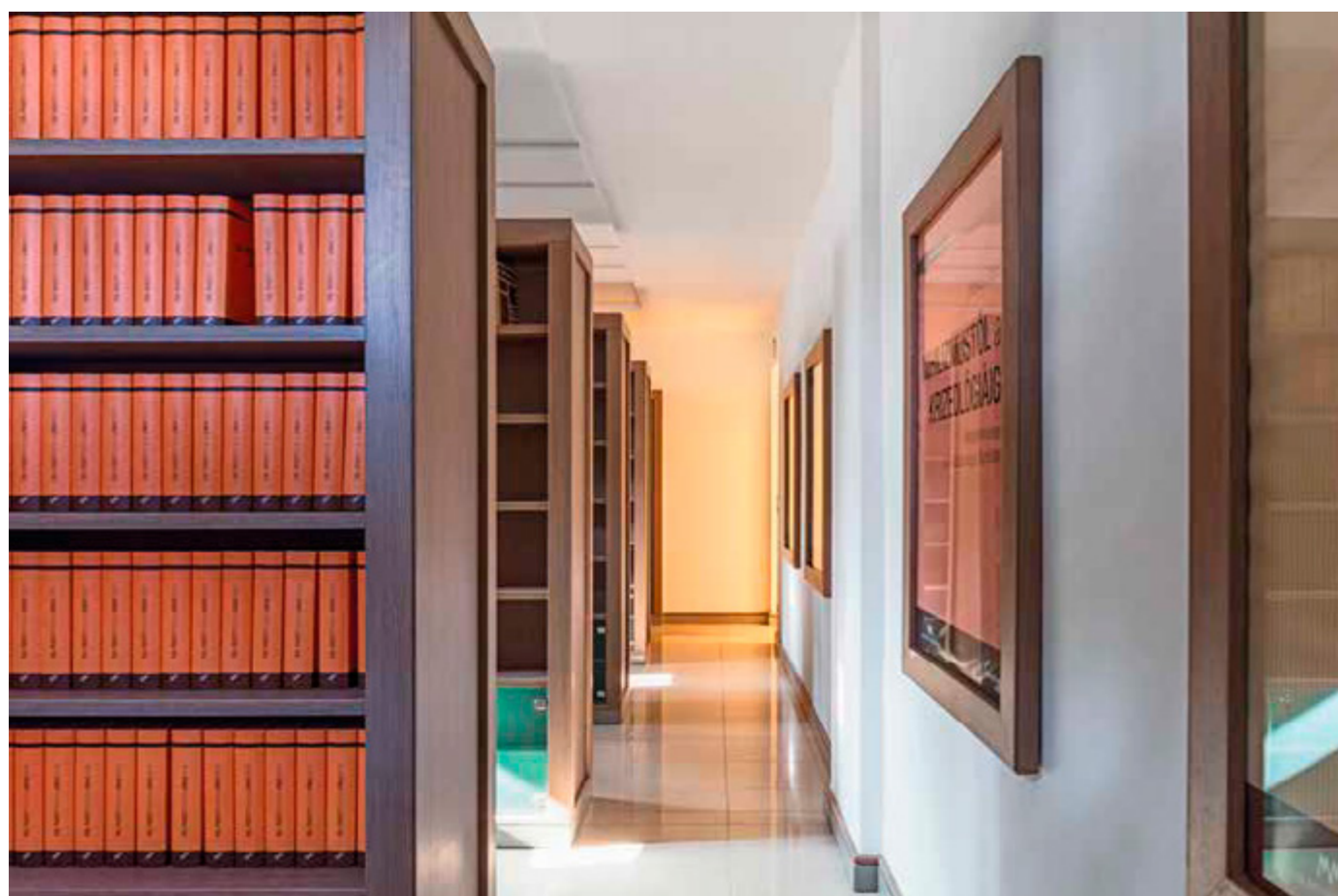

*Tervezés éve: 2015.
Építkezés: 2016 jan-dec.*

*Építész, belsőépítész és generáltervező:
KOKAS LÁSZLÓ VEZETŐ TERVEZŐ
(KOKAS MŰTEREM KFT.)*

< A villa új épületszárnya
kutatótérként szolgál.

Szakkönyvtárat alakítottak ki az
alagsor egyik termében.

< Ebből a nézőpontból jól látszik,
hogyan illeszkedik az eredeti
részekhez az épület hátsó
bővítése.

Optikailag befolyásolja a villa
méreteit, hogy a hatalmas
kertben minden irányból szabad
rálátásunk van az épületre.

A MEGÚJULT HILD-VILLA ÉS SVÁJCI-LAK -

a Magyar Művészeti Akadémia
Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézetének új otthona

Budapest XII. kerületében, a Budakeszi úton áll a klasszicista Hild villa impozáns, ám leromlott állapotú épülete, valamint az út melletti kisebb, Svájci-lak, egy közel 13000 m² alapterületű, fákkal tarkított, gondozatlan kertben. A benőtt növényzet mindaddig eltakarta a kert rejtett kincseit: többek között a nyári pihenő romos maradványait és az ásott kutat.

A Hild-villa kétszintes, magas tetős épületét Hild József maga számára tervezte és építette 1844-ben, amely szabadon álló beépítéssel, hagyományos építési móddal épült. 1885-ben Kleiner Ármin megvásárolta a villát és Pucher József tervei alapján, több ütemben bővítette. A II. világháború után lakásokra osztották, majd sokáig üresen állt a ház, ezalatt többször

gazdát cserélt, majd 1997-ben jelentős felújítást végeztek rajta, ekkor alakult ki a felújítás kiindulását adó állapot.

A kisebb, Budakeszi út melletti, Svájci-lak, ami 1873-ban épült, eredetileg a szomszédos telken állt, ám Kleiner Ármin gyáriparos megvásárolta a szomszédos ingatlant, így került egy telekre a két épület. A kertész-

lakként használt egytraktusos, szimmetrikus házat – amelyhez igényes asztalosipari munkával kialakított veranda tartozik –, szintén Pucher tervei szerint építették. Később több ütemben bővítették: először csak egy szobával, később egy teljesen új traktust is hozzáépítettek. Az 1990-es években végzett átalakítás tovább tagolta az épületet – a jelenlegi felújításnak ez az állapot szolgált alapként.

A felújítás tervezőinek célja a klasszicista villához méltó térformák és tömegalakítások visszaadása volt, amelyek ugyanakkor nem szigorúan az eredeti, Hild-korabeli építési állapot visszaállítását jelentették egyik épület esetén sem. Ennek egyik oka, hogy 170 év alatt annyiszor nyúltak hozzá az épületekhez, hogy mára kideríthetetlen, hol húzódik meg Hild keze nyoma, másrészt az oly' mértékű visszabontást jelentette volna mindkét épületnél, ami egyrészt nem lett volna gazdaságos az építetőknek, másrészt a Műemléki Hatóság számára sem lett volna elfogadható, hiszen a Hild utáni, XIX. századi átépítések, bővítések is jelentős műemléki értéket képviselnek, azaz védendőek.

A Hild-villa és a Svájci-lak épületeinek, valamint környezetük rendezésének generálkivittelezési munkáit cégünk, a LAKI Épületszobrász Zrt. végezte, és a kiírt közbeszerzési pályázat nyertes ajánlattevőjeként

2016. január elején átvette a munkaterületet. Bontásokkal kezdődtek a munkálatok: a Hild-villa esetében az 1940-es években utólag hozzáépített, szimmetriát megbontó hátsó toldalékot lebontottuk, valamint a két négyzetes „hónalj” épületrészről elbontottuk a lapos hajlásszögű magas-tetőt. Az épület hossztenge-lyének vonalán, a meglévő traktus szélességében meghosszabbítottuk az épület középső traktusát (a főhajót), amely új vasbeton pillé-ekkel és falazott szerkezettel alátámasztott vasbeton födémekkel épült a pincében és föld-szinten egyaránt. Korcolt Rhein-Zink fémlé-mezfedés készült az új fedélszékre, amelynek hajlásszöge és anyaghasználat megegyezik a villa megmaradt, felújított ácsszerkezetű tetőszerkezetével. Mivel az oldalsó bejárat és a mögötte lévő koloníáljellegű fa lépcső is jóval később készült, így a tervek szerint itt megszüntettük az ajtót és a fa lépcsőt is kibontot-tuk mögüle, így ezen a homlokzaton is a „Hild-közele” állapot rekonstrukciója valósulhatott meg. Az újonnan tervezett lépcső az egyik hónalj épületrészbe került, a másik részbe pedig egy akadálymentes illemhely létesült, így az új épületszárny teljes földszintje lehető-séget biztosít az akadálymentes közlekedésre.

A kivitelezés során nem várt események is nehezítették a munkánkat: kiderült, hogy a meglévő épület nagy részének szinte nincs

alapja, az épület majdhogynem csak a tömör agyagon áll. Emiatt szakaszos aláalapozást kellett készítenünk, csak ezt követően kerülhetett sor a tervezett további építési fázisok kivitelezésére. A klasszicista homlokzatképzés kiegészítésével az épület vakolt díszítményei, pillérei és pilaszterei mára egységes homlokzati megjelenést biztosítanak. Az épület köré, a terep lejtéséhez igazodva változó magassá-gú szerelt kőlabazat készült, és a lábazatot lezáró profilos zárókő a timpanonos, római-korinthiszi oszlopos előtérbe vezető, újraépít-tett kőlépcső érkezési síkját viszi végig a tel-jes homlokzaton.

A Svájci-lak esetében is a 19. századi szim-metrikus állapot visszaállítása volt a tervező szándéka, amely a meglévő aszimmetrikus oldalszárnyhoz történő hozzáépítéssel valósult meg. Mivel az eredeti épületrész rendelkezett pincével, ezért a bővítés alá is építettünk, és a jobb használhatóság érdekében összenyitot-tuk a két helyiséget. Mivel a meglévő épület alappincézéssel érintett épületrészének falait a műemléki hatóság nem engedte visszabon-tani, így nagy odafigyelést és fokozott óva-tosságot igényelt az új vasbeton szerkezetek kivitelezése. Az elkészült hozzáépítés jól illesz-kezik a meglévő traktusok tömegéhez (szé-lesség, magasság, tetőgerinc, stb.), de hom-lokzatképzés tekintetében elkülönül a majd'

százötven éves épület homlokzataitól. A bővítés kő lábazatot, függőleges falfelületei pedig „rajzos” deszkaburkolatot és kétszárnyú deszka kapuzatot kaptak, amelyeknek színe meg egyezik a meglévő fa tornác- és oromdeszkázat színével, de szerkesztése, csomópontjai a kortárs építészet megoldásaihoz kötik.

Elbontottuk a nyolcvanas években felkerült bitumenes-zsindely fedést, a fa fedélszéket és a fa födémeket, helyette vasbeton födémeket, az eredetihez hasonló ferde bakdúcos fedélszéket és körszelet metszésű, hornyolt, mázatlan cserépfedést készítettünk. Rhein-Zink lemezből készültek a tetőfelülethez és a csapadékvíz-elvezetéshez kapcsolódó bádogos munkák. A homlokzatok felújítása a meglévő vakolatplasztikák, felületképzések és színezések megőrzésével történt, a korábban meg-

semmisült részeket újragyártottuk, pótoltuk.

A nyílászárók felújítását mindkét épületen az eredeti állapotnak megfelelő profilozással, osztásrenddel és a fennmaradt korhű vasalatok pótlásával, rekonstrukciójával készítettük, farestaurátor felügyelete mellett. Bár az épületek megjelenése a klasszicizmust idézi, a legkorszerűbb gépészeti megoldásokat alkalmaztuk. Mindkét épületbe LED világítás készült, ezen felül földbe süllyesztett, csapadékvizet gyűjtő tároló tartályokat létesítettünk, valamint a kitisztított, ázott kútból táplált automata öntözőrendszert építettünk ki a felújított kertben. A kertrekonstrukció részeként az autentikus növényzet megtartásával, kertészeti kezelésekkel a kert is fellétezhető, amelynek hangulatát tovább emelik az újonnan készült kerti utak és burkolt felü-

letek. A Budakeszi úton igényes, haidekker rácsos, kőlábazatos, kőoszlopos kapukkal ellátott kerítést készítettünk, illetve a korábban meglévő, ám kipusztult gesztenyesort is újra-telepítettük a telek előtt.

Miután az épületben Kutatóintézet létesült, így e funkciónak megfelelő, kortárs anyagokból egyedileg tervezett bútorokkal rendeztük be a munkaszobákat, a könyvtárat, a tárgyalókat, a teakonyhát, a vezetői és titkársági helyiségeket, valamint a vendég-kutatók számára a Svájci-lakban kialakított kicsi apartmant. Ez alól egyetlen helyiség, a villa központi fogadó tere képez kivételt. Itt restauráltuk a megtalált oldalfali griselle díszítőfestést és a kandallót, illetve textil tapétával borítottuk az oldalfalakat. Markáns fa lábazatot készítettünk, valamint a klasszicizmus formavilá-

gából és arányrendszeréből építkező, építész-belsőépítész tervező által kiválasztott intarzia berakásos cseresznyefa bútorokkal rendeztük be a helyiséget, csillárral, szőnyeggel, függönyökkel és egy Hild-portréval kiegészítve. Ezzel elevenítettük meg az épület klasszicista múltját.

A Villa pincészetjén, az épület tengelyében, a Hild-kori falazat egy darabját letisztítva, kőrestaurátor által konzerválva tettük láthatóvá, mintegy „Tanú-falként”. Itt helyeztünk el egy, a belsőépítész által megálmodott, a felújítást és az ebben résztvevőket megőrkítő emléktáblát, amely egyben tisztelgés is a hazai klasszicista építészet nagymestere előtt. A táblát a 2016 novemberében átadott épület december 20-i megnyitó ünnepségén avatták fel.

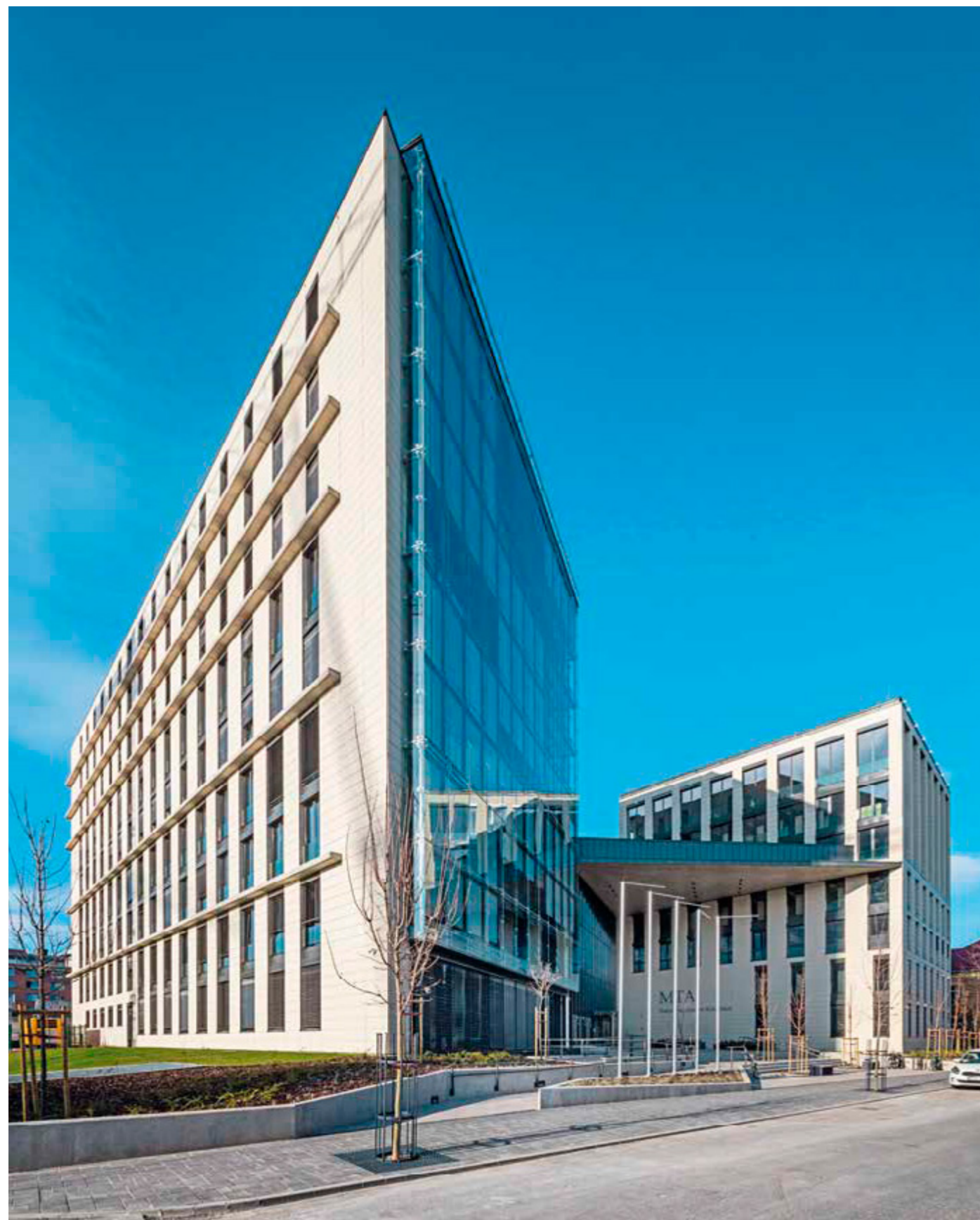
LAKI Épületszobrász Zrt.
Építőipari generálkivitelezés, fővállalkozás
1151 Budapest, Magyoród útja 12-14.
telefon: 36-1-814-2128 | telefax: 36-1-814-2122
e-mail: info@lakinet.hu | web: www.laki.hu

LAKI

TUDÁS ÉS
REVITALIZÁCIÓ

LÉTEZNEK OLYAN ÉPÜLETEK, AMELYEK ERŐTELJES SZIMBOLIKUS JELENTÉSSSEL BÍRNAK. A 19. SZÁZAD ELSŐ FELÉTŐL KEZDŐDŐEN A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA VITATHATATLAN SZEREPET TÖLTÖTT BE A HAZAI KULTÚRA MEGTEREMTÉSÉBEN ÉS KÉPVISELETÉBEN. A HUMÁN TUDOMÁNYOK KUTATÓHÁZÁNAK 2016-BAN ÁTADOTT ÉPÜLETE E KULTURÁLIS FOLYAMATBAN KAPOTT LÉNYEGI SZEREPET.

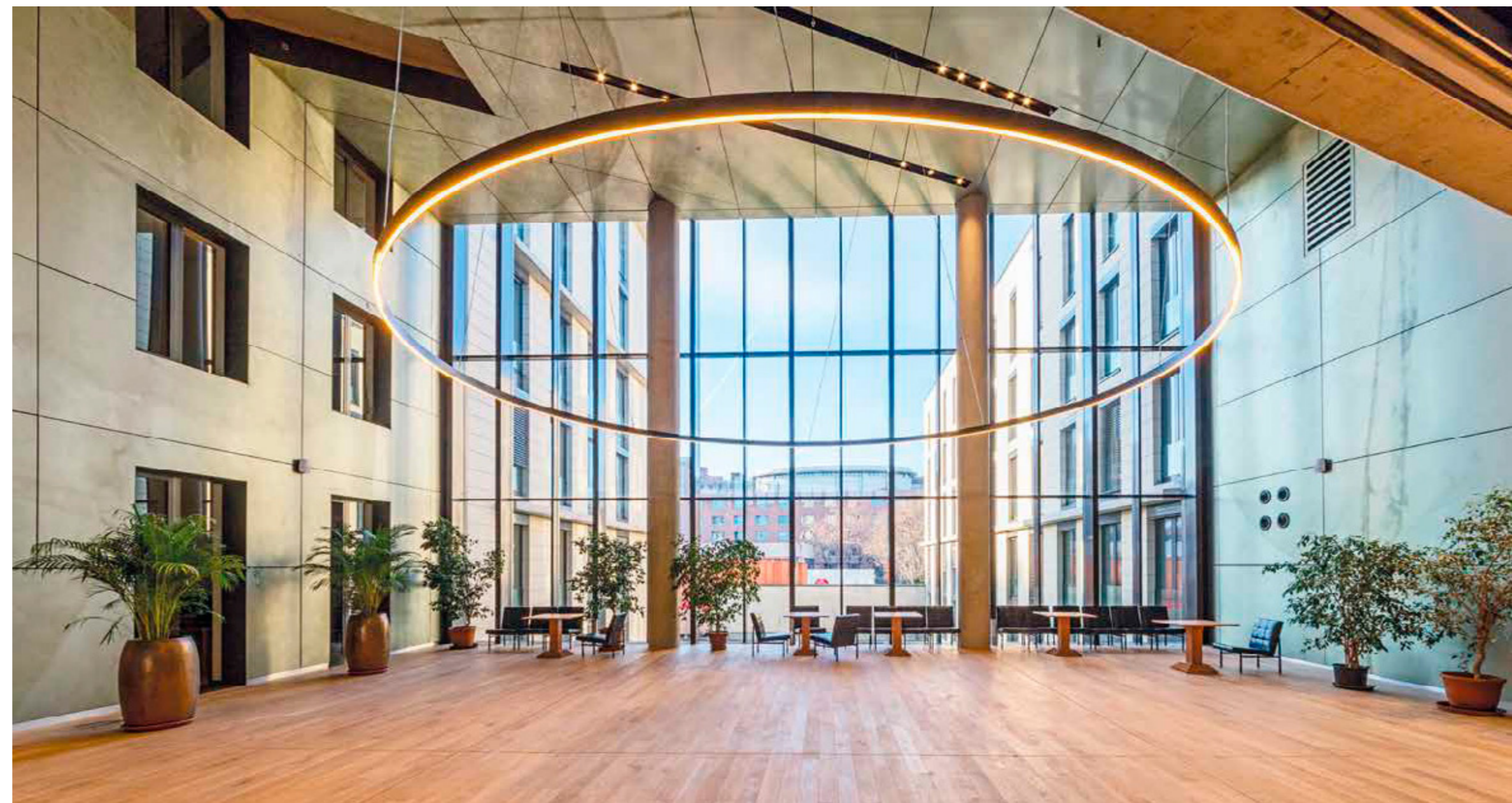
Szöveg: KOVÁCS PÉTER
 Fotó: BUJNOVSZKY TAMÁS

„...a legtekéltebb eszköz: tudni illik, egy Tudós Magyar Társaságnak felállítása, amelynek egyedül való dolga a lenne, hogy a mi nyelvünket minden tudvalévő dolgokra kiterjeszse, annak szólásának formáit kipallérozza, vagy újakat is, a dolgoknak és a nyelvek természetéhez alkalmaztatait találjon, s maga mind a fordításokban, mind egész munkák írásában az egész magyar hazának példát mutasson” – írja a magyar felvilágosodás egyik legjelentősebb gondolkodója, Bessenyei György 1781-ben. A szerző profetikus érvelésében bemutatja, hogy egy francia mintára felállított intézmény – amely aztán 1830-ban ténylegesen megkezdte működését – rendkívül jó hatással lenne a hazai kulturális élet megerősödésére. A Magyar Tudományos Akadémia bő másfél-száz éve olyan ikonikus épületként és intézményként működik, amely lényegi szerepet tölt be a hazai tudományosság reprezentálásában. A központi

épület mellett azonban a Budai Vár is nagyon fontos helyszín volt intézményi értelemben, hiszen a humán- és társadalomtudományi kutatóhelyek e patinás közegben léteztek sok-sok éven keresztül. A 2016/17-es év azonban hatalmas változást hozott: átadták a Humán Tudományok Kutatóházát Ferencváros nyugati részén elhelyezkedő Ferencvárosi Malom egykori területén, amely a várból kiköltöző kutatók számára teremt modern munkakörülményeket. Már az épület elhelyezkedése is szimbolikus jelentőségű, amely szinkronban áll Bessenyei György elképzelésével. Az író sokat küzdött azért, hogy a rendkívül szűkkörű tudományosság sokkal nagyobb nyilvánosságot kapjon, eljuttasson az átlagemberekhez, éppen ezért szorgalmazta a magyar nyelv elsőbbségét ezen a területen is. Budapest kerületeihez még a közbeszédben is sztereotipikus képek, értékek kapcsolódnak,

Az épület hátsó traktusán is visszaköszönnek a főhomlokzat elemei.

< Hatásosan emeli ki az épület éles szögben záró homlokzatát a kutatóközpont főbejáratához vezető előtető.

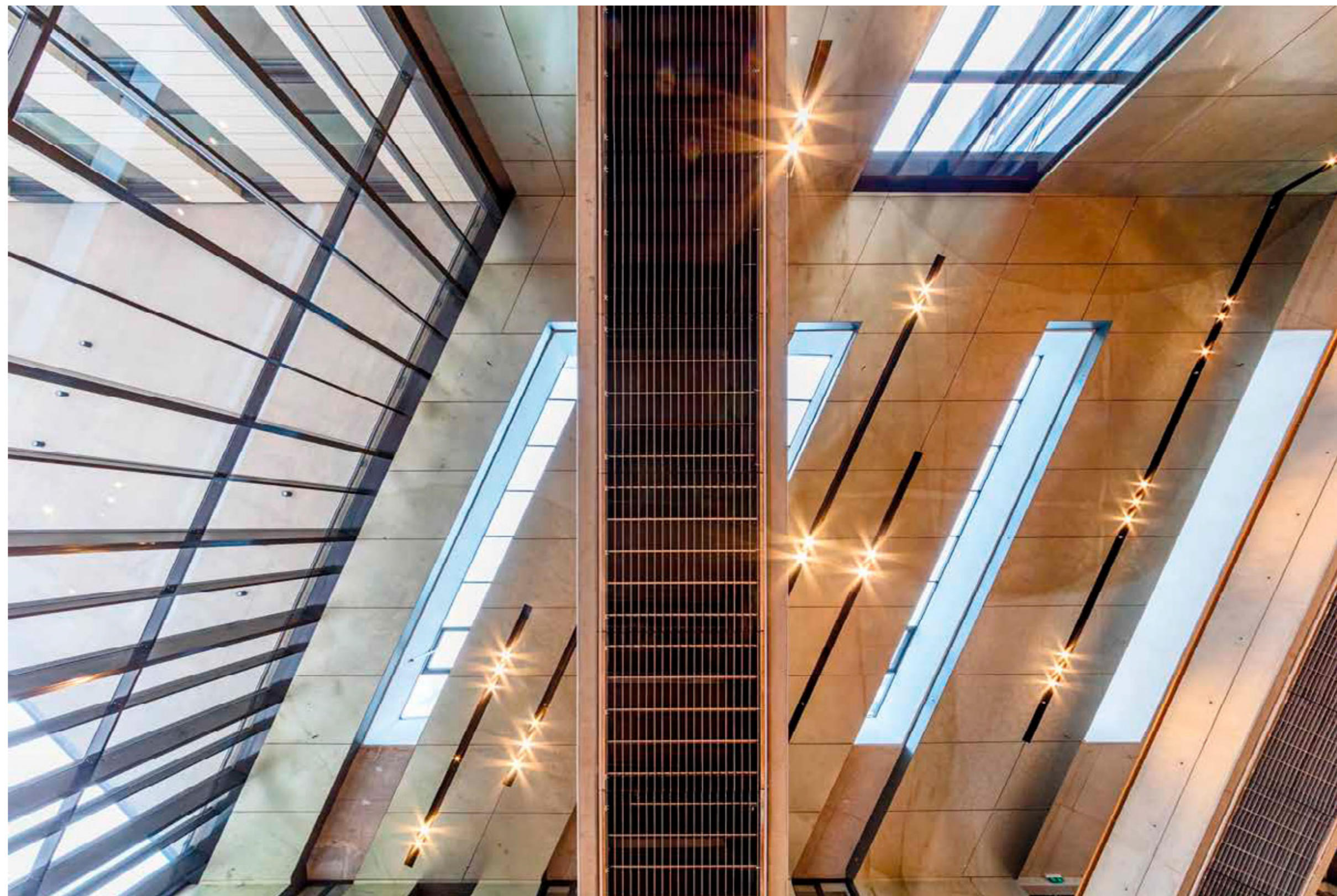
amelyek azonban manapság erősen átalakulni látszanak. Jól láthatók azon revitalizációs törekvések, amelyeknek hatására a korábban perifériára helyezett területek is megújulnak – szép példája ennek a 8. kerület megannyi projektje. Az épület olyan városi szövetben létezik, amelynél elengedhetetlen a megújulás különféle lépéseinek érvényesítése, ebben a folyamatban pedig jelenléte rendkívül lényeges. Ferencváros e területének fejlődéséhez elengedhetetlen, hogy olyan ikonikus épületek kerüljenek ide, amelyek megteremtik a szükséges légkört a változásokhoz. Ebben pedig nem pusztán az épület minősége, hanem a benne zajló tudományos munka is segítséget nyújt, hiszen szimbolikus módon kinyitja a tudományosságát az átlagember irányába is.

A Kutatóház építészeti értelemben az egyszerű struktúrákat és a lineáris formavilágot kívánja érvényesíteni. A három blokkból álló épületegyüttes tervezői (Golda János, Madzin Attila, Noll Tamás – M-Teampannon Kft.) egy nyolc- valamint egy hatemeletes tömbben gondolkodtak, amelyet egy tágas aula köt össze. Már maga a közeg is sokatmondó, hiszen volt ipartelepi részen helyezkedik el, amely önmagában is meghatározza a hely auráját. A telek eredendően lakóháznak adott volna otthont, azonban az Akadémia költözése miatt szükség volt e szerep átértelmezésére, így született meg a Kutatóház terve, amelynél jól látható módon nem a kirívó esztétikumot és tömegképzést tartották hangsúlyosnak az alkotók, hanem sokkal inkább egy modern formavilágú, burkolati megoldásaiban is ezt előtérbe

Csavarga Rózsa és Major György belsőépítészek törekedtek arra, hogy a központ minden terében visszaköszödjön a fogadótér nagyvonalúsága, amelyben a belmagasságot és a hatalmas üvegfelületeket erősen hangsúlyozza a nagyméretű, tiszta vonalvezetésű lámpa.

< Véletlenszerű elhelyezés hatását keltő gyaloghidak biztosítják az épületszárnyak összeköttetését.

> Felülvilágítók látják el napfényrel az aula monumentális terét.

< Az udvar felől elhelyezett árnyékolók horizontális textúrája követi a padló burkolatának mintáját.

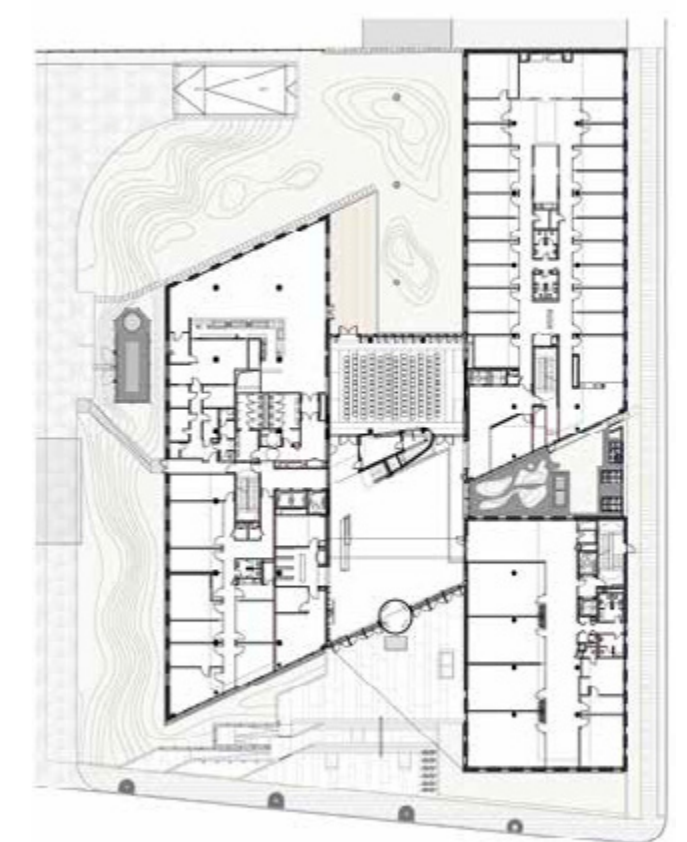
helyező épületet alkottak meg. Szép játékként jelenik meg az épület bejáratánál a V-alakú elötetős megoldás, amely vizuálisan is a bejárat felé vezeti az oda tartókat. A bejárat előtt kialakított rész átmenetet képez a közvetlen utcáról és az épület között, ezáltal kerültek el az utcáról „beesők” funkcionálisan kevésbé működő jelenségét. A figyelmes szemlélő a lépcsőn a reáltudományok allegóriáját is megfigyelheti, hiszen Fibonacci-számok alkotják annak mintázatát – emlékeztetve a logika jelenlétére, amely már az antik filozófiában is belépője volt minden tudománynak. Ez a visszafogottság

tapasztalható meg az enteriőrben is, amely a csiszolt fémlemezek, a natúrfa és a látszóbeton hármására épül. Az aula felületének mintázatában, valamint az íves lámpatestek elhelyezésével a kortárs képzőművészet is beemelték a központ terébe. Az épület szemléletében van valami végtelenül szimpatikus: egy térben jelenik meg a hajdani ipartelep kétkezi kultúrája és a hazai tudományosság legmagasabb szintje – így figyelmeztet arra, hogy a társadalmi rétegek közötti párbeszéd elengedhetetlen egy nyugati szemléletű nagyváros fejlődésében.

A menza tere közvetlenül kapcsolódik a kerthez is.

Alaprajzi elrendezésben a tájolórsra helyezték a hangsúlyt.

>> A transzparens, illetve zárt megjelenésű terek karakterjegyeit az épület éjszakai világítása tovább erősíti

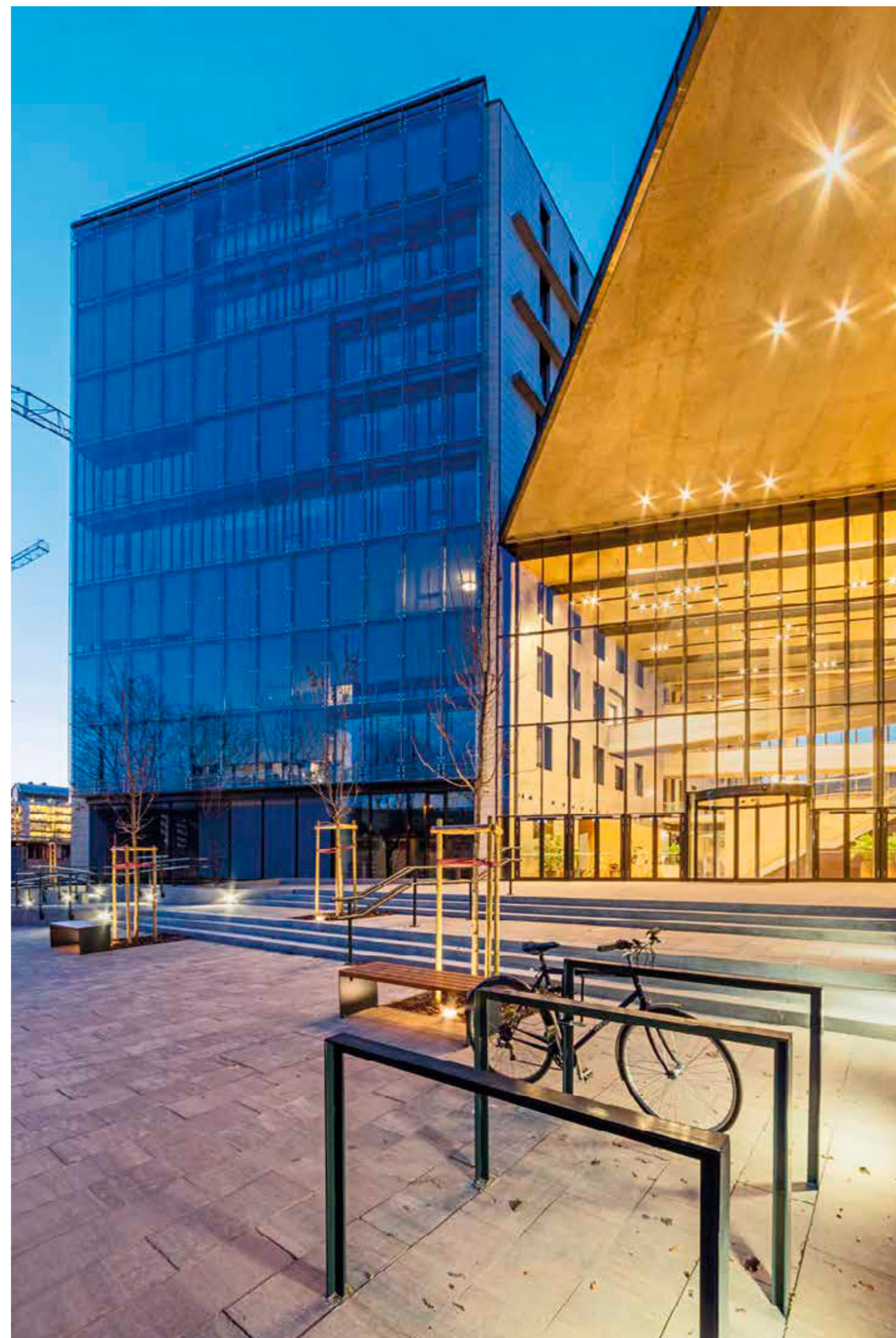
> Az üveghomlokzatokat a Rolla Invest Zrt., a teljes belső nyílászáró kivitelezést a Novoferm Hungária Kft. végezte.

A bejárat keskeny lizénákkal képzett függőnfala légies hatást kelt.

Építész: M-TEAMPANNON KFT.
Vezető tervező: NOLL TAMÁS, MADZIN ATTILA, GOLDA JÁNOS
Projekt építész: LÉGÁR ÁGNES, KÁROLY FERENC
Építész munkatárs: SZÜCS ZSÓFIA, SZABÓ ANDREA, BAGDY ESZTER, KERN ÁDÁM, KRISTON SZABOLCS, ESZIK MIHÁLY, VÖRÖS BALÁZS
Belsőépítész: SANDROZA KFT., CSAVARGA RÓZSA, MAJOR GYÖRGY
Munkatársak: SZÖGI TAMÁS, HEGEDŰS VIOLA
Iparművészeti lámpa, üvegburkolatok: SZENTGYÖRGYI SZANDRA
Képzőművészet: LOVAS ILONA
Szigetelési terv: KAKASY ÉS TÁRSA MÉRNÖKI KFT.
Klímahomlokzat: STOKPLAN KFT.
Tartószerkezet: M-TEAMPANNON KFT., SUHAJDA PÉTER
Épületgépszet: CSE-KO KFT.
Épületvillamosság: HUNGAROPROJECT MÉRNÖKIRODA
Tűzvédelem: OPTOMM MÉRNÖKI IRODA KFT.
Környezetrendezés: GARTEN STUDIO KFT.

Tervezés éve: 2013
Átadás: 2016

LÉPÉSRŐL LÉPÉSRE

**Feszés, elegáns ügyfélközpont
Kőbányán**

*Szöveg: MIZSEI ANETT
Fotó: BUJNOVSZKY TAMÁS*

< A századfordulós Kőbánya egyik utolsó megmaradt utcája tanúskodik az egykori jellemző beépítésről.

Az új épület párkánymagassága és tetőhajlásszöge követi a szomszédos házakat, a középvezetőn horizontálisan osztott homlokzat mégis határozottan elkülöníti az épített környezettől.

AMILYEN KICSI, OLYAN IZGALMAS FELADATNAK ÍGÉRKEZETT LUKÁCS ISTVÁN, VIKÁR ANDRÁS ÉS GÁL ÁRPÁD VEZETŐ TERVEZŐK SZÁMÁRA A KÖBÁNYAI ÖNKORMÁNYZAT FELKÉRÉSE, HOGY EGY HAGYOMÁNYOS POLGÁRI SAROKHÁZ ÁTALAKÍTÁSÁVAL TERVEZZENEK KORSZERŰ ÜGYFÉLKÖZPONTOT. A PROGRAM APRÁNKÉNT BŐVÜLT EGÉSZEN ADDIG, MÍG A SAROKHÁZHOZ CSATLAKOZÓ FOGHÍJTELEK TELJES HOSSZÁT MEG NEM TÖLTÖTTE FUNKCIÓVAL.

Már maga a helyszín is érdekes. A hagyományos, egyszintes, zártosú köbányai beépítés egyik utolsó képviselője az az utca, ahol a tervezéssel érintett kis épület áll. A százszentendős polgári házak füzére egyetlen foghíjtól eltekintve érintetlenül maradt fenn és szüntelenül dacol az utca túloldalán tornyosuló tízemeletes panelházakkal. A műves épületek sorának megkoronázásaként a sarokházzal szemben áll Lechner Ödön Szent László temploma is.

Kezdetben a megbízó szándéka szerint mindössze egy fogadóteret csatlakoztattak volna a régi épü-

let tömegéhez. Az ügyfélszolgálat közönségforgalmi területének legfontosabb, „stratégiai” pontja ez, melynek átláthatósága a koncepcióalkotás alapvető szempontja volt. Időközben azonban egyre több iroda és funkció áthelyezésére támadt igény, e változást lekötve pedig az épülettömeg is kibővült, ami nemcsak megőrizte a transzparenciát, mint vezérfonalat, de az így kialakítható tágasabb terekben még inkább kiteljesedett. Az újabb funkciók beépítése mellett utóbb a belsőépítészeti csatlakozott a tervezési feladatok sorához. Ennek következtében nemcsak területi, de tartalmi értelemben is gaz-

dagabbá vált a projekt: a mai igényeknek megfelelő komfortos munkahelyek és közforgalmi területek kerültek ki Ignác Erika belsőépítész keze alól, aki a természetes tónusú burkolatok és bútorok között egy-egy telített, derűs és jól felismerhető színnel teremtett hangsúlyokat.

A bővítés egyik komoly értéke az, ahogy az átlátható belső terek és az eklektikus, vertikálisan tagolt házsorba befeleződő tömeg kompromisszumok nélkül illeszkedik egymáshoz. Nemcsak alapul veszi az utca ritmusát az új beépítés homlokzati struktúrája, de talán még fel is erősíti. A meglévő épület emelt

Egyszerűbb kialakítású a belső udvari homlokzat, melynek a régi épülettel való kapcsolatteremtése mégsem nehézkes.

› A bejárat Corten acél fala – színének háló – kellemesebbé teszi a folyosó látványát.

padlószintje és nagy belmagassága lehetővé tette, hogy metszeti kontúrját megtartva az új szárny két szintessé váljon. Galériás kialakításának köszönhetően nemcsak könnyen áttekinthető, de ez a megoldás a régi szárnnyal is vizuális kapcsolatot létesít. Emeleti területein zártabb irodákban zajlik a csendesebb „üzem”, a személyes ügyintézés, amelyekhez egy tágas, angolaknás étkező és egy személyzeti pihenő tartozik.

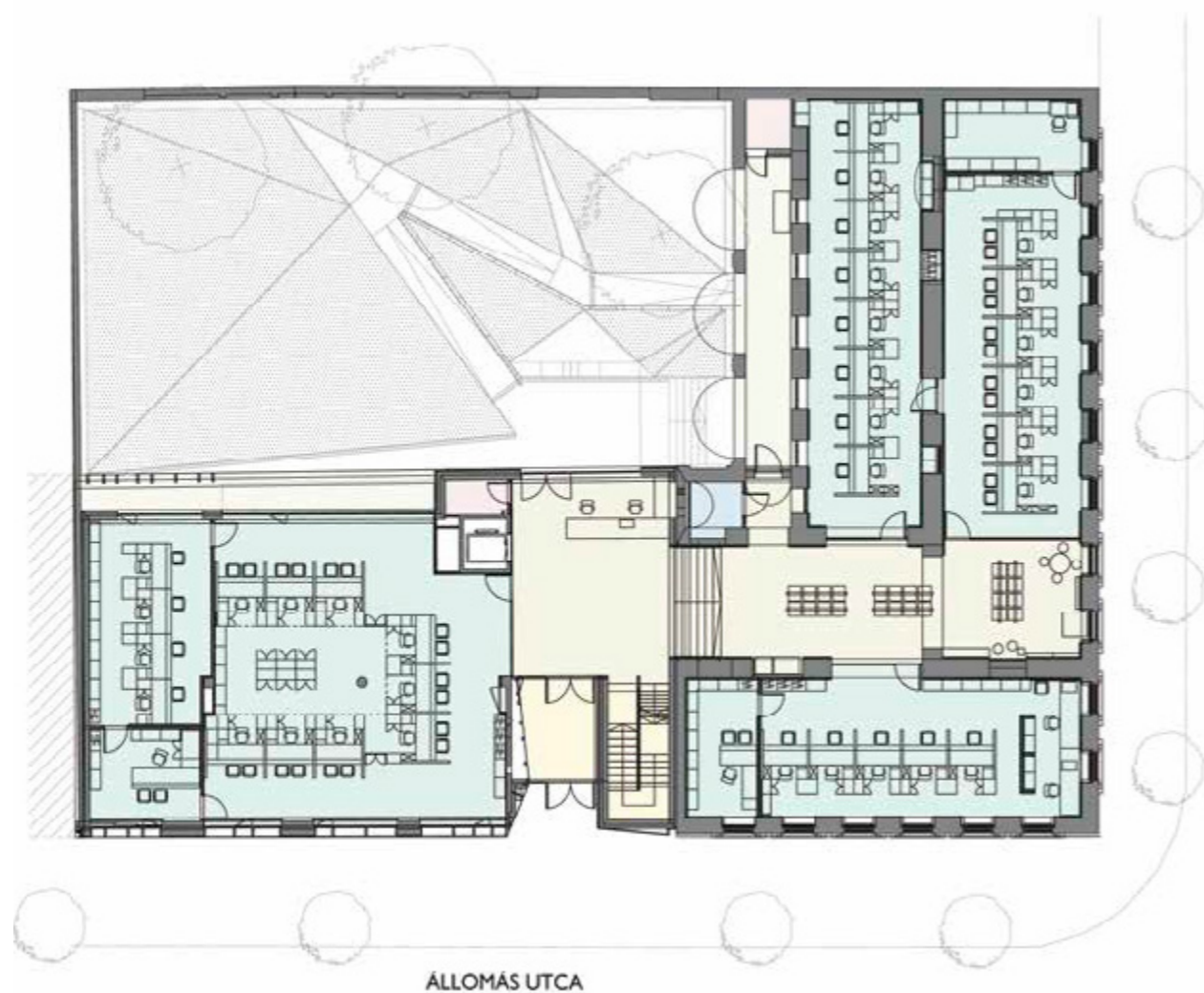
A ház hajszálpontosan illeszkedik szomszédai kontúrájához. Tartja az párkánymagasságot, és a tetőhajlásszöveget, illetve a tető síkját – a kialakult hagyományoknak megfelelően – az utcafronton semmilyen kiemelés, de még egy tetősíkba helyezett nyílás sem bontja meg. A meglévő szárny felújítása során a padlásteret irattárrá alakították, így megtarthatták az eredeti tetőfelületet. Hosszan elnyúló tornáccal nyit a kert felé a hátsó fronton a meglévő sarokház. E horizontális elem az új szárnyon is végigfut: mind a földszinten, mind az emeleten kilépési lehetőséget teremt a kert felé. Ez a szerencsés tájolású kis zöld „sziget” a gyerekekkel érkezőknek is védett pihenő-várakozó területet biztosít, és a mozgásukban korlátozottak akadálymentesen juthatnak el innen az emelt padlószintű régi szárnyhoz.

◀ Az épület burkolatainak a szürke árnyalatai és az üvegfelületek dominálnak.

< A nagyméretű ablakok a régi és az új épületek esetén is meghatározók.

A fogadótér igen nagyvonalú.

Az alaprajzon is jól kivehető, hogy igen nagy tereket alkottak az építésszek, ugyanakkor ügyeltek a benapozásra is annak érdekében, hogy minden munkahely jól használható legyen.

Időtálló, strapabíró anyagok burkolják a bővítés homlokzati felületeit. Független, pengevékony, előregyártott vasbeton elemek folytatják a házak sorának ritmusát: egyszerre belesimul és eltér a környezetétől, így teremt sajátos feszültséget maga körül a ház. Az egymáshoz csatlakozó épületek közt csak a kapubeállók jelentenek lélegzetvételnyi szünetet az utcán – az új épület bejáratára Corten acéllemez hívja fel a figyelmet.

Lukács István, Vikár András és Gál Árpád vezető tervezők a szűken vett építészeti problémamegoldás mellett küldetésüknek érzik a megbízóval való kommunikációt is: a szakmai szempontok átadása ennél a munkánál szintén előtérbe került. Ez a kisebb méretű projekt a hosszas tervezés során szívügyüké vált, az együttműködésből pedig településképileg és funkcionálisan is olyan megoldás született, amelyet közös szakmai sikerként könyvelhetnek el.

> Az alapszínekre építő dekoráció egyszerűsíti a munkaállomások közötti különbségtételt.

Jó ritmust ad az épületnek a keskeny osztásokkal és változatos méretű falfelületekkel kialakított homlokzatkialakítás.

Tervezés: 2015

Megvalósulás: 2017

Építész vezető tervezők: LUKÁCS ISTVÁN, VIKÁR ANDRÁS DLA, GÁL ÁRPÁD
Építész munkatársak: KÁKÓCZKI NORBERT, ÁBRAHÁM TAMÁS, KIRÁLY SZABOLCS,
MANGEL JÁNOS, SEIDL KRISZTIÁN
Belsőépítész: IGNÁCZ ERIKA

„MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB MAGASÉPÍTÉSŰ BERUHÁZÁSA VOLT A RENDSZER- VÁLTÁS ÓTA”

Interjú Scheer Sándorral, a Market Építő Zrt.
vezérigazgatójával

Octogon: Magyarország eredetileg 2021-ben rendezte volna a vizes világbajnokságot, majd a mexikói Guadalajara helyére beugorva 2017 lett az új dátum. Mit jelentett a Market számára ez a szituáció?

SCHEER SÁNDOR: Amikor Guadalajara visszalépésével felmerült a lehetőség, hogy az idei vebé-nek Magyarország lehet a házigazdája, azzal egy-részt új helyzet állt elő, de a szakma is bizonyította, hogy a korábbi építészeti koncepció nem meg-valósítható, át kell alakítani az egészet. Ebből az átalakításból fejlődött ki a mi műszaki tartal-munk, az a koncepció, amit utána nekünk meg-kellett tervezni és felépíteni, ami nagyon szí-gorúan a sportról, a sport igényeiről szólt.

Milyen szakmai okok indokolták a koncepcióváltást?

Az aranyhullám látványtervvel sikerült meg-nyerni a vebé rendezést, de a terv sok tekintet-ben alkalmatlan volt a megépítésre. Az épület

statikai modellje nem állt meg és maga a vebé hely-szín sem volt alkalmas ennek a tervnek a befoga-dására; nem fért volna el a helyszíni adottságok miatt, így már az első adandó alkalommal el kel-lett forgatni az egész tervezendő épületet. Nagyon speciálisak a helyszíni adottságok, ez egy rop-pant korlátozott, „bezárt” terület. Hogy csak néhány adottságot említsek: az ideiglenes lelátó-k alatti területen van két óriási, a Dunába bekö-tött, a teljes fővárost szolgáló túlfolyócsatorna, illetve speciális vízvezeték-hálózat fut a Népfür-dő utcával párhuzamosan a telekhatáron. Ott a gát a Duna mellett és a strand a másik oldalon. A meg-épült épület tetején több ezer tonna acél van fenn úgy, hogy a terület egyébként daruval csak egyet-len helyről, egyetlen pontról volt megközelíthe-tő, a Strandfürdő felőli oldalról, ott is bontás után.

A jóval rövidebb kivitelezési határidő miatt a megszokottakhoz képest kellett valamit vál-toztatniuk a kivitelezés módszerén?

Magyarországon még ma is nagyon ritkán alkal-mazott, az úgynevezett design and build konst-rukció, ami azt jelenti, hogy kapunk egy koncep-ciót, előírásokat, normákat, és azt mondják, hogy készítsd el az engedélyezési-, a kiviteli- és a belsőépí-tészeti terveket, építsd meg, aztán add át a kulcso-kat. Plusz majd bontsd el a vebé lelátót és alakítsd át az épületet. Ebben a konstrukcióban építettük meg a Duna Arénát, ami Magyarország legnagyobb magasépítésű beruházása volt a rendszerváltás óta, és nagyon rövid határidővel kellett létrehoz-nunk – ez így együtt különösen nagy kihívást jelen-tett számunkra. Design and build konstrukció-ban dolgozni pedig azért is kihívás, mert minden munkanapon, héten, hónapban úgy kell építenünk, úgy kell kihasználnunk az időt, hogy közben ter-vezni is kell. Nagyon fontos a hatékonyság, a kapa-citások elosztása mindig, de egy ilyen helyzetben különösen. Ezzel kapcsolatban beszéldesek a szá-mok. Közel 100 főt tett ki a tervezői, szakértői stáb ezen az építkezésen. Ami a helyszíni munkálatokat

Portréfotó: Végel Dániel

Az épület részlete, jobbra az egyik ideiglenes lelátóval.
Fotó: Bujnovszky Tamás

illeti, a legtöbben és egyazon időben 890-900 ember dolgozott az épületen, és ha beleszámítom azokat a résztvevőket is, akik nem a helyszínen dolgoztak, hanem például a szerkezetek gyártásán, akkor velük együtt nagyjából 1500-2000 emberről beszélünk.

A közelmúltban a helyszínen járt a 2020-as tokiói olimpia létesítményigazgatója, aki az Arénát bejárva úgy nyilatkozott, hogy megismerve az épületet, ő is hasonló konstrukciójú, később visszabontható uszodát terveznek. Ez még most, a vébé előtt komoly nemzetközi elismerésnek számít.

Valóban, és ez nemcsak a kivitelezőket, a beruházókat is illeti. Azt gondolom, hogy akkor végzi felelősen a munkáját bárki, ha a világ élvonalát célozza meg. Ennek minden beruházásnál alapkövetelménynek kell lennie, különösen egy ilyen presztízs-beruházás esetében. Itt is a legmagasabb színvonal elérése volt a feladat. És van valami, amit mindenképpen fontos kiemelni az épülettel kapcsolatban: az úszó-világbajnokság ideje az Aréna életében nagyon rövid pillanat, hiszen két hét a vébé, amit két hét veterán vébé követ. Vagyis szeptemberig a mostani formájában látjuk, aztán elbontjuk az ideiglenes lelátókat, és utána 50 vagy akár 80 évig fogunk nézni és használni egy, a jelenleginél kisebb hullámvonalú burokkal körbezárt épületet. Olyat, ami egészet alkot a Dagály Strandfürdővel. Ez volt az a mozzanat, amit folyamatosan hangsúlyoznom, közvetítenem kellett az összes közreműködő felé, azaz, hogy évtizedekre építünk. És a hosszú távú gondolkodás jelenik meg abban az elgondolásban is, hogy azok a kapcsolódó részek, amik a vébé után lekerülnek az épületről, a két szárnyépületrész, hasznosuljon. Ez egy kétütemű épület, aminek a vébé után van egy utóhasznosítási ütemrésze is: a lelátók szerkezetéből P+R parkoló lesznek, acélszerkezetükből csarnok. Szinte minden elem újrahasznosítható lesz.

Említette a Dagály Strandfürdőt, ennek a felújítása hogyan jött képbe?

Egyrészt az egy jó döntés volt a döntéshozók részéről, hogy a vébének szükséges egy olyan plusz helyszínt létrehozni, ami által az Aréna épületén kívül a szurkolóknak is helyet lehet biztosítani, illetve ami lehetőséget kínál a szponzori bemutatkozásokra.

Ez az úgynevezett FINA-Market létesítmény, ami a Dagály Strandfürdő helyszínén működik majd a vébé idején. Ugyanakkor a Dagály Strandfürdőt leromlott állapotban találtuk, a medencék például megsüllyedtek, így megérett a felújításra; máskülönben az 50 méteres medencéjét a vébét követő veterán vébé miatt amúgy is fel kellett volna újítani, a 25 méteres medencéjét pedig át kellett volna építeni. A terület és a létesítményei kibővítésén túl pedig az Arénához csatlakozó épületrész is épül, így egy komplexummá válik az Aréna és a Strandfürdő területe.

Vagyis mondhatjuk azt, hogy a főváros, az úszó-sport, ezen belül az élsport és a szabadidősport kapott egy olyan épületet, illetve egy olyan területet, amelyet már régóta megérdemelt?

Budapesten látszólag elegendő mennyiségű az úszó-sport számára a vízfelület, mert nagyon sok strand és fürdő van, viszont azok nem igazán alkalmasak versenysportra. Az úszó- és vízilabdásportban is, amiben erős a magyar élsport, állandó problémának számít a kellő mennyiségű vízfelület hiánya, amit orvosolni kellett. A tervezéskor nagyon fontos volt, hogy az Aréna épületén belül alaposan gondoljuk át azt, hogy milyen legyen az egyes uszodai funkciók elosztása az épületben. Több terv, több verzió is készült, hogy hogyan pozícionáljuk az egyes medencétypusokat. Végül a műgóró- és a bemelegítőmedence is – ez utóbbi akár tanmedenceként is funkcionálhat a vébé után – egy légtérbe került az 50 méteres medencével. Ez már komoly mennyiségű vízfelületet jelent az úszó-sport számára, ráadásul az épület lokációja, vagyis a Margitsziget és a Komjádi uszoda közelsége is azt erősíti, hogy kialakulhat a Duna Arénával egy olyan gócpont, amely az úszásoktatásnak és a versenysportnak is integrált helyszíne, ezen belül pedig az Aréna a magyar úszó-sport centruma lehet.

Ön szerint mi az, ami a legjobban megmarad majd az uszodával kapcsolatban az idelátogató külföldiekben? Mi az, ami a külső képén túl egyeduró tesz?

Amitől ez egyeduró válik, az szerintem a lokáció, a Duna közelsége, a Strandfürdővel való kapcsolat, és például az épületen kialakított felső tetőterasz az, ami pluszt ad az épületnek. És van valami,

ami építészeti, technológiailag hozzá tesz. A riói olimpián, vagy az előző vébén Kazanyban ideiglenes elemként kezelték a medencéket, ezért fémmedencéket használtak, amiben – és ezt a versenyzők is megerősítették –, nem ugyanolyan az úzás, a versengés. Minket nem tudtak rábeszélteni, hogy fémmedencét használjunk, ami egyébként a hosszútávú hasznosítással is egybees.

A hosszútávú hasznosítással kapcsolatban eszembe jut az utóhasznosítás kérdése, ami egyre gyakrabban merül fel a sportlétesítményeknél. Ez hogyan jelenik meg a Duna Aréna esetében?

Ez nagyon nehéz egy ilyen létesítménynél, és mi is sok energiát fordítottunk rá, hogy miképp lehet úgy hasznosítani, hogy a világbajnokság után is gazdaságosan üzemeltethető legyen. Ezért elhelyeztünk benne olyan lehetőségeket, amik többfunkcióssá teszik az épületet. Ilyen az uszoda működésétől függetlenül működtethető konferenciaterem, de kialakítottunk egy fitnessztermet is, ami a Strandfürdő felé is nyitott, és készül benne egy olyan szaunavilág, amelyet a világbajnokság után lehet jól használni, és a Strandfürdővel közösen üzemeltethető.

A FINA létesítményekért felelős bizottságának vezetője, Joaquim Pujol azt mondta, a homlokzat tette rá a legnagyobb benyomást. Önnek mi a kedvence az épületen?

Két kedves emlék van a projektről, az egyik Pujol úr korábbi véleménye, aki tanácsadóként és műszaki ellenőrként végig velünk dolgozott a projektben. Ő azt mondta a projekt végén, hogy számára a profizmus és a lelkesedés együttállása volt az, amivel a pályafutása alatt máshol még nem találkozott, tapasztalatai alapján vagy az egyik, vagy a másik hiányzik a kivitelezéskor. A másik a megvalósításhoz kapcsolódik, hogy a rövid időkereten belül, egy nulláról elindult koncepció létrehozására milyen technológiai megoldást találtunk. Másfél-két hónapunk ráment arra, mire kiválasztottuk azt a verziót, amivel a költségkeretet és a határidőt tartani tudtuk: ha nem találjuk ki mi, kivitelezők azt az emeléses módszert, amit a környező országokban sem használt még senki ezelőtt (vagy más tetőmegoldást), akkor kizárt, hogy mindez időre elkészüljön.

„Egyazon időben 890-900 ember dolgozott az épületen.”

Ha végigtekint a Market eddigi munkáin, akkor hol helyez el ezek sorában a Duna Arénát?

Nagyon fontos állomás a cég számára ez az projekt, különösen, hogy a korábban már említett design and build szisztéma alapján hoztuk létre, szoros időpresben, és a visszajelzések is megerősítik, hogy mindez nagyon jó színvonalon tettük. Mindeközben olyan ez, mint egy versenyzőnél a nagy verseny és az azt követő másnap: példásan felkészültünk rá, megnyertük, és már most keressük a következő kihívásokat. (Dajka Balázs)

AZ ARANYHULLÁMTÓL A LOBOGÓ ÉPÜLETIG

Budapest XIII. kerületének Vizafogó részén, a Dagály Strandfürdő szomszédságában ma egy közel 50 ezer négyzetméteres, lelátókkal kibővített, korszerű uszodakomplexum áll. Az eredeti tervektől hosszú út vezetett a ma ismert állapotig.

Szöveg: MOLNÁR SZILVIA
Látványterv: ©NAPUR ARCHITECT
Épületfotó: BUJNOVSZKY TAMÁS

A ma látható építészeti forma eltér a négy évvel ezelőtt megismert látványtervi, aranyhullám néven ismert változattól. Az aranyhullámot a világbajnokság programját befogadni képes, 13 000 férőhelyes, 21 500 négyzetméteres épületnek tervezte meg az építész, aszimmetrikus lelátóval – ebből a fix lelátóhely 5000, az ideiglenes 8000 lelátóhelyet jelentett. Az épület csúcsmagassága a tervekben 50-52 méter volt, a Duna felől hármas hullám képét mutatta és 300 db helyiséget tartalmazott volna. Ennek az épületnek a megépítését azonban 2015-ben elvetették, mert funkcionális, biztonságtechnikai és médiaprogramjának területigénye nem felelt meg a szigorúbb olimpiai követelményeknek. Ez azt jelenti, hogy további 30 000 négyzetméter alapterülettel, még 150 db helyiségnek kellett volna helyet találni az épületben és az épület szomszédságában, vagyis a főépülethez kapcsolódó, de külön szárnyban. Mindezzel párhuzamosan az összes nézőszámot 15-20 000 főre kellett volna növelni. Ez a méretnövekedés megdupláztatta volna az aranyhullám tömegét, ami lehetetlen, hiszen a megkomponált épület erre nem adott lehetőséget, ezért áttervezték. Az olimpiai tervezési program következtében közel 50 000

Az aranyhullám néven ismertté vált első nyilvános látványtervek egyike.

négyzetméter (bruttó) alapterületű épületet alakítottak ki 450 db helyiséggel, ebből 23 000 négyzetmétert foglal el az ideiglenes lelátó és az alatta lévő terek. A korábbi aranyhullám aszimmetrikus lelátórendszerét szimmetrikusra kellett változtatni és a létesítmény alaprajzát 90 fokkal el kellett forgatni. Ez az elforgatott megoldás tette lehetővé az ideiglenes lelátók biztonságos, kétoldali megépíthetőségét, oldalanként 4500-7000 férőhellyel. Így 6000 főre növekedett az alapépület program szerinti (ideiglenes lelátók nélküli) befogadó képessége.

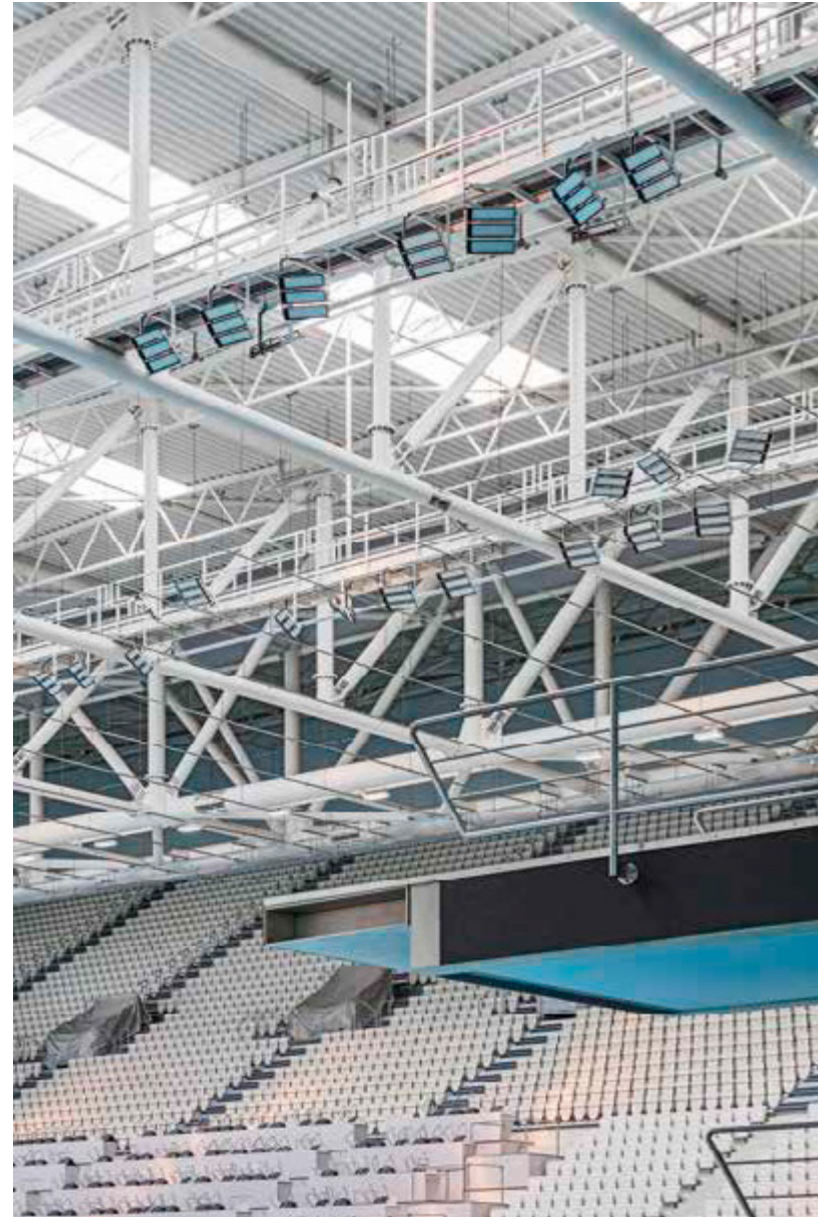
Az olimpiai biztonsági követelmények értelmében három, forgalmilag hermetikusan elkülönülő szintre tagolódtott az új épület. A terepszinten a szerviz- és kiszolgáló személyzet, az első szinten az uszodahasználók, míg a második emeleten a nézőtéri nagyközönség terei kaptak helyet. Ez egy 360 fokban körüljárható telepítést eredményezett, a korábbi 180 fokban megközelíthető aranyhullámmal szemben. Az épület magassága a korábbi 50-52 méteres magasságról 44 méter magasságra csökkent. A talajvíz nem tette lehetővé, hogy a szervizfunkciókat föld-

be süllyesszék – ez 5 méterrel megnövelte az új épület magasságát. Egy világeseeményt befogadó uszoda átlagos magassága ugyanis 35 méter, esetünkben ez a szám 39 méter, és ehhez jön még a hely adottságából fakadó plusz 5 méter. Vagyis egy átlagos, világeseeményt befogadó épülethez képest a plusz méterek egyrészt a szervizfunkciók befogadását szolgálják, másrészt a méretnövekedés ahhoz szükséges, hogy a létesítmény akár 20 000 főt is képes legyen befogadni. „Ezzel a tartalék magassággal szavatolja a szerkezet későbbi világversenyek megnövekedett

Az átadás utáni állapot képe.

A vébé utáni állapot „bezárult” homlokzatú látványtervi képe.

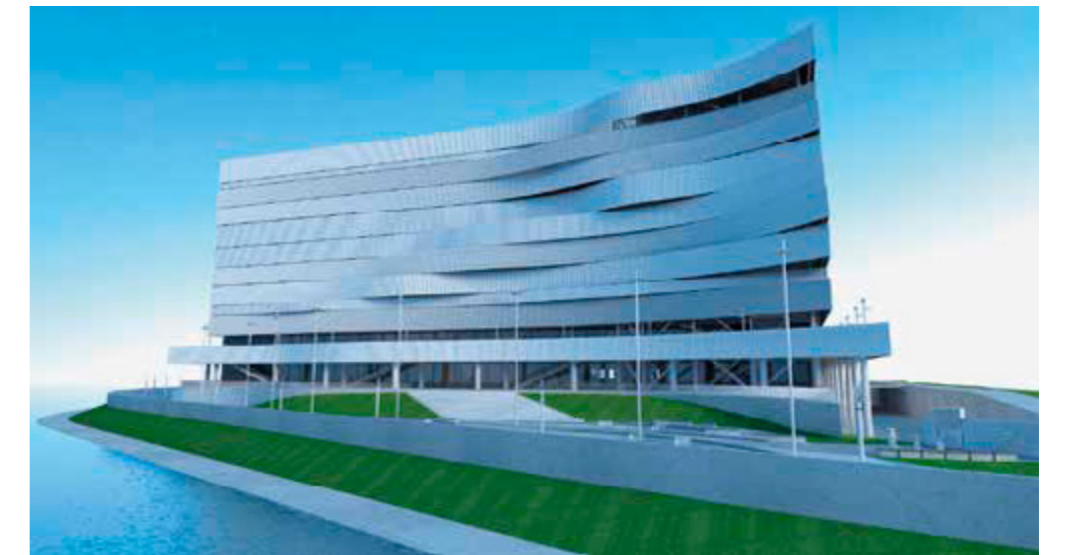
A versenymedence terének részlete vébé üzemmódra építve, azaz ideiglenes lelátókkal kiegészítve.

A vébé utáni állapotot tükröző látványterv főbejárat felőli nézete.

létszámigényének kiszolgálását. A homlokzati megformálása okán lobogóra keresztelt épület mérete tisztán a funkció kiszolgálásából következik. Nincs benne öncélú formálás. A szerkezet a mai építészeti törekvések mentén az egyszerűsége átlátható tisztaságra épít. A forma követi a funkciót. Nem a divat és nem a trendek határozzák meg alapvetéseit. Az épület tömegének formálása egyben megidézi a római transaquincumi hídfőállás ezen a helyen álló pillérét. A markáns épület-tömegnek építészeti értelemben a Duna az igazodási pontja. A dunai vízfelület titokzatos némasága, annak színvilága és víztömegének ereje tükröződik vissza az épületen mind látványban, mind tömegben. Ez az épület a Duna »része«. A külső látványból feltáruló építészeti erő, az épület arányai a versenysport emberfeletti küzdelmét hivatott demonstrálni. A horizontális, eltérő hullámzású sávok rendezik az épülettömeget a Duna horizontjára. Ez a horizontalitás teljességében a vébé utáni oldalsó, ideiglenes lelátók elbontása után

fog kiteljesedni. Az épület léptéke igazodik a Népfürdő utcai lakótelep és a Marina-parti beépítés párkánymagasságához, épített környezetének tömegviszonyaihoz. Az épületnek nem célja és nem is feladata a túldimenzionált dekorálás. A mértékletesség és az elegancia kell, hogy jellemezze az egyedi épületszobrot. A funkcionális geometriából adódó kubus finoman meg-meg hullámzik, de csak annyira, hogy a mozdulat feszültsége az épületben maradjon. Az épület ideiglenes lelátóival, molinóival megtévesztő. Pontosan dupla méretűre növeli a területen a saját léptékét. A lelátók eltávolítása után beáll az a végső tervezett kép, amelyre eredetileg is komponált a mű." (A fenti szöveg Ferencz Marcel leírásának felhasználásával készült)

(A fenti képhez) „Az épület mérete tisztán a funkció kiszolgálásából következik.”

„A vízszintes, eltérő hullámzású sávok rendezik az épülettömeget a Duna horizontjára.”

AZ ÚSZÓ-
SPORTOK
PALOTÁJA

Az észak-pesti Duna-part látképét átformáló épület vizuálisan a part menti beépítés zárása. Léptékénél, a sík terület fölé emelkedő tömegénél fogva inkább természeti képződmény, határák, amelyek hullámzó homlokzatát Ferencz Marcel és Détári György, az épületet tervező építészek az ég és a Duna reflexióinak árnyalataiba öltöztették.

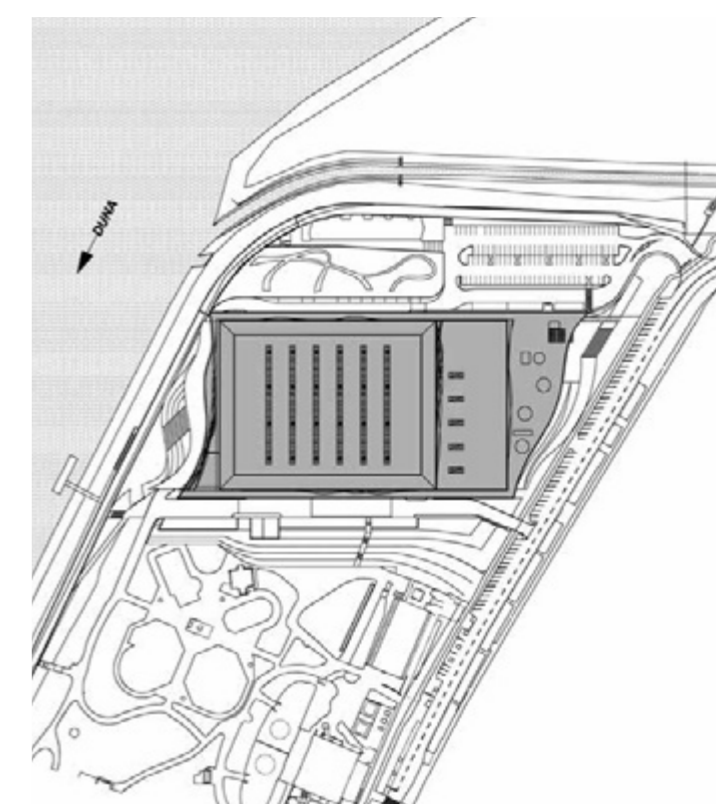
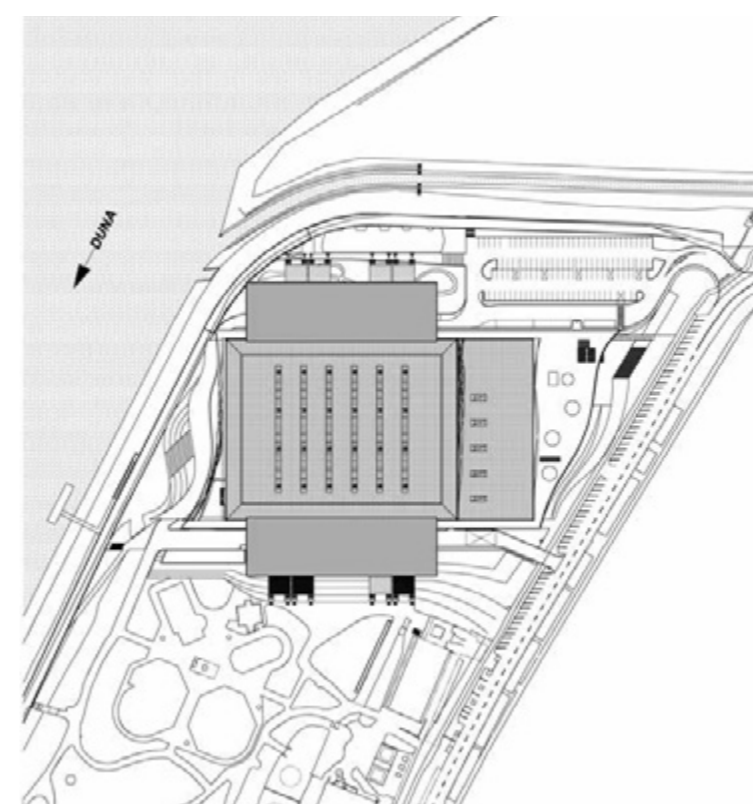
Szöveg: MIZSEI ANETT
Fotó: BUJNOVSZKY TAMÁS

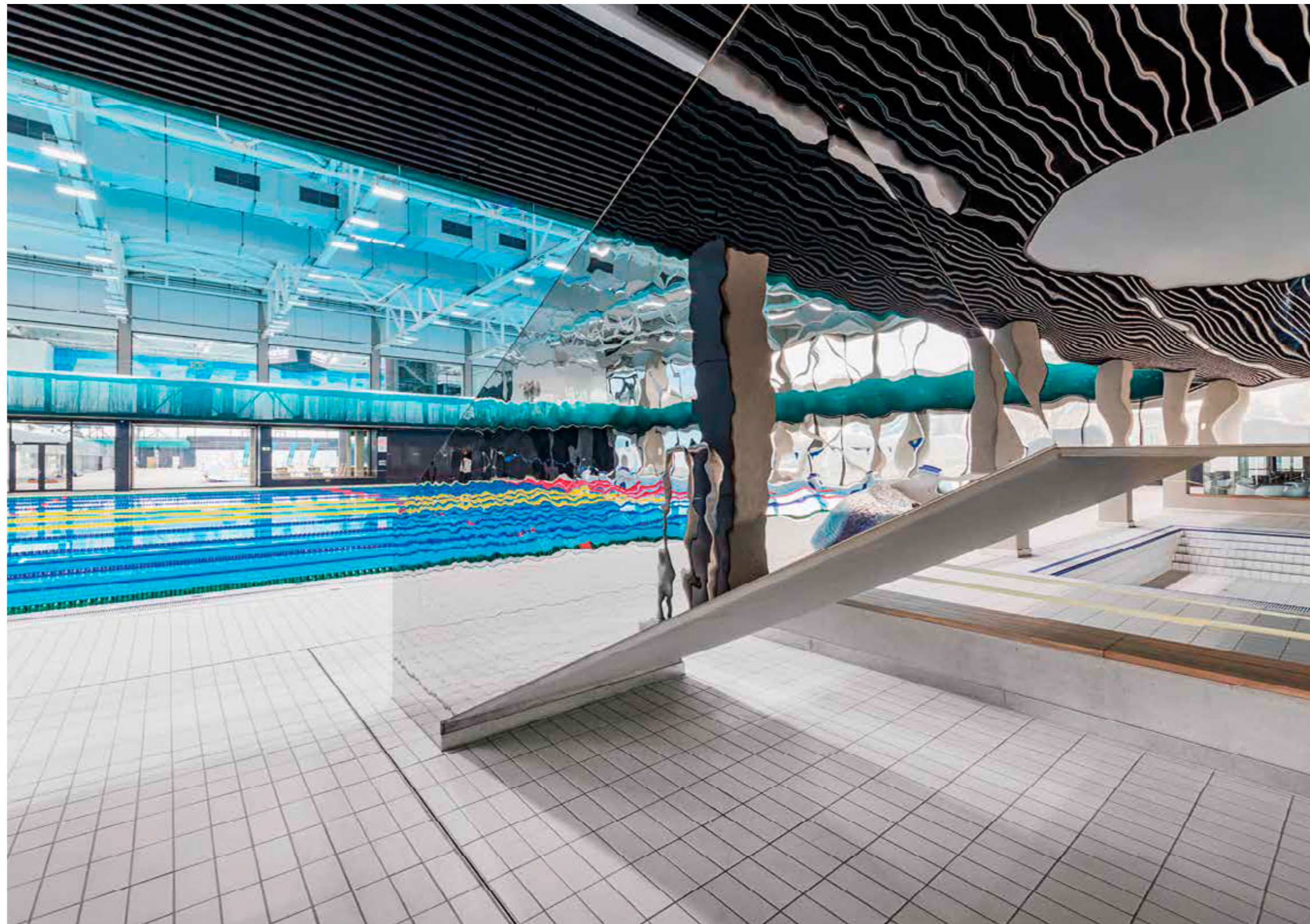
A jelentősebb, víz mellett fekvő európai városokban a parti területek intenzív fejlesztése már évtizedek óta zajlik. Így történt Bécs, Düsseldorf, Duisburg, London esetében is: közintézmények, szállodák, sport- és irodakomplexumok épültek, amelyek a high-tech és nemritkán az ipari esztétika hordozói. Pesten a Művészetek Palotájától kiindulva a Boráros térig, illetve vele átellenben Újbudán alakult ki ilyen intézményi terület. A történelmi városmag északi oldalát tekintve a Duna Tower Budapest kettős tömegének kivételével még kiaknázatlanok a lehetőségek. Persze nem válik folytonossá a beépítés. A Duna-part természeti adottságai, mint a Rákospatak torkolata vagy épp a Dagály strandjának parkos, külső területe szükségképpen megszakítja a sort.

E kettő közé beágyazódó Aréna látványa városképi szempontból két fő irányból meghatározó. A Nép-fürdő utca felől lépcsőzetes, megmozgatott terepként, egyféle teraszos „épülettájként” felfogható bejárati zónával nyílik meg. A ház tömege itt a Dagály Strand-fürdő régi, megtartott és jelenleg felújítás alatt álló bejárati épületéhez illeszkedik, a két épület üvegfolyosóval kapcsolódik majd egymáshoz. A budai oldalról hegyesszögű élben összefutó, harmonikaszzerűen hajtogatott alumíniumlemez-sávok hullámoznak, a ránézeti szögű függően visszatükrözve a víz és a délről nyugatra forduló nap sugarainak színeit. A sávokban hullámzó homlokzat elválik a ház tömegétől, és a kéreg mögött, a csarnoktól független tartószerkezetben lépcső és panorámalift visz a tetőre, a kiterő

hullámvonalak közötti rések változó és egyre szélesebb horizontot mutatnak meg. A tetőre érve jóformán teljes, 360 fokos Budapesti panoráma tárul elénk. A Duna szintjén a ház nem képez akadályt: a parton kis teresedés, találkozópon, rendezett közterület épül.

A Dagály Strandfürdő és a Duna Aréna környezetbe illesztésénél kiemelt szerep jutott Varga Béla, Fodor István, Ükör Tamás, Pindes Ákos társszerző építészeknek, akik az engedélyezési és kiviteli tervek elkészítéséért feleltek. A ház gondolatosságát végigkíséri a Dunával való kapcsolatfelvétellel. A főbejárat mellett számláló perreg: a Bodóczy Antal és Kovács Krisztof tervezte Duna órát helyezték itt ezembe, a folyó vízhozamának vizualizálására. Az egykori római erdő

helyén most az Aréna szigorú, merőleges raszter-rendszerének hosszú tengelyei nyílnak, amelyek az ideiglenes lelátók elbontása után már az előcsarnokból vizuális összeköttetést biztosítanak a folyóval. Az egyes medencéket, közösségi- és rendezvénytereket körüljárók fűzik össze. Összesen tizenkétféle alaprajzi variációra kellett felkészíteni a házat: négy sportág – műugrás, szinkronúszás, úszás, vízilabda – hétköznapi, hazai és nemzetközi verseny alatti üzemére. A gigantikus méretek és a mobilitás ellentmondását kellett feloldani. Az alaprajzi értelemben is sávokra bontott ház képes befogadni a sportolók, a nézők,

a sajtó és a vendégek mozgását, útvonalait illetően. Gyakorlatilag egy ipari épületről van itt szó. Az üzemszerű működés igényére a tervezők üzemszerű vizuális kommunikációval válaszoltak. Nemcsak anyaghasználatában, szerkezetében fejeződik ez ki, de abban is, ahogy a közösséget önmagán keresztül engedi: a belépés pillanatától kezdve egyértelmű, átlátható. Végigjárva az épületet mintha egyszerre peregne a szemünk előtt maga a mozi és az „így készült” dokumentumfilm. A megérkezés után egyre tágabb terkek nyílnak. Az emelkedő sor csúcsa a nagy csarnoktér és a dunai panorámaterasz, ami megnyitja a látványt

a Budai hegyekre. A szimmetrikus csarnoktér belmagassága és térarányai esetében a sportolói igények és a világverseny rendezésének szempontjai voltak meghatározók, ahogy az állítható hosszúságú és mélységű bemelegítőmedence terénél is. A sportteljesítmény szempontjából ugyanis egy vizuálisan és hanghatásában szimmetrikus elrendezésű tér a legelőnyösebb. A növekvő sorba fűzött tereket követik a szerkezetek és az anyaghasználat, a bejárat reprezentatív felületeitől a gigantikus tartószerkezetét megmutató úszóárnaig. A Szokolai Gábor által jegyzett belsőépítészet (MCXVI Építésműterem) az iparművé-

"Gyakorlatilag egy ipari épületről van itt szó."

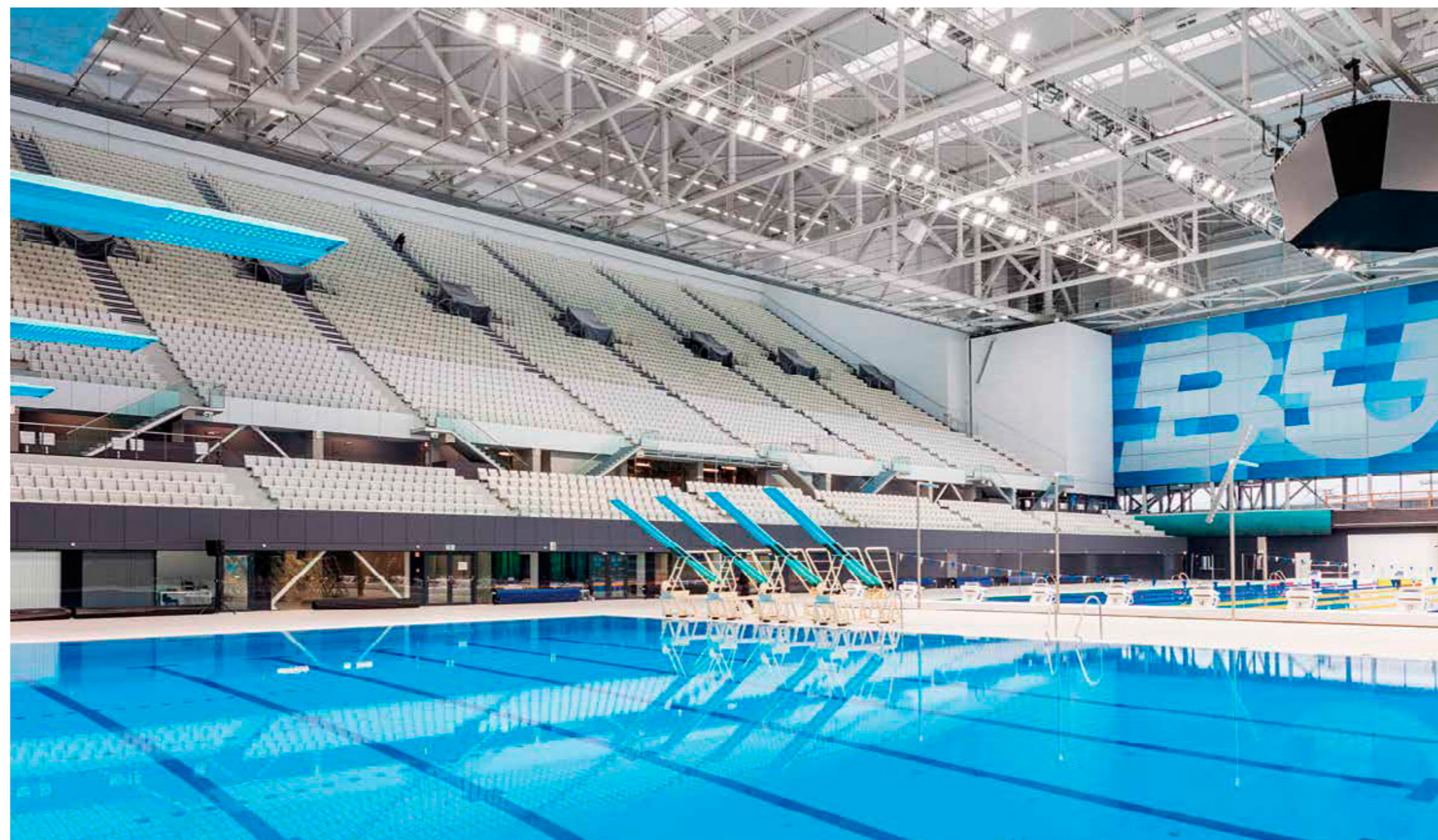

szeti igényességű részletektől a szinte befogadhatatlan léptékű ipusztériális térig finoman kíséri a funkciót. Az előcsarnokban Szőnyi Anna „Boomerang” padja, a szigetszerűen beúsztatott, körüljárható büfé és egy japán fejlesztésű szökőkút rendezi a teret. A fényt megtörő felülvilágító „kút” az emeleti tetőteraszszal létesít vizuális kapcsolatot. A gyermekmedencére, a bemelegítőmedencére és a MOME művészeti (Visky Dóra, Vincze Lilla, Mistroi Sixtine) által tervezett masszázsmedencére a fogadótérből, az üzlethelyiségből és a sportmúzeumból is rálátás nyílik.

Nappal szikár és üzemszerű: ha az első koncepcióterven vázolt látvány az ünnepnap hullámairól szólt, akkor a megvalósult ház az év többi 364 napjáról, amikor a gondosan összecsiszolt gépezetben folyó munkával kitermelik az aranyat érő másodperceket vagy tizedeket. Este megvilágított dunai hullámaival a délpesti kultúrnegyedre válaszol, közrefogva vele a Belváros fényeit.

Műgrótorony és medence a háttérben a MOME alumni tervezte molinóval. Koncepció: Bárdy Anna és Nagy Dániel.

Mozgatható végfalú, a FINA előírásoknak megfelelő versenymedence

Megrendelő: MAGYAR NEMZETI VAGYONKEZELŐ ZRT.

Fővállalkozó: MARKET ÉPÍTŐ ZRT.

Építész szerző: FERENCZ MARCEL DLA, DÉTÁRI GYÖRGY DLA (NAPUR ARCHITECT KFT.)

Generál tervező, építész társszerző: VARGA BÉLA (TECTON KFT.)

Generál tervező, építész társszerző, projektvezető: FODOR ISTVÁN (TECTON KFT.)

Építész társszerző: PINDES ÁKOS, ÜKÖS TAMÁS (TECTON KFT.)

Belsőépítész, vezető tervező: SZOKOLYAI GÁBOR (MCXVI ÉPÍTÉSZMŰTEREM)

Design elemek: MOME

Nettó alapterület: VB ALATTI ÁLLAPOT: 44.190 M²; VB UTÁNI ÁLLAPOT: 29.907 M²

„TERMÉSZETI ARCHITEKTÚRÁT KELLETT LÉTREHOZNI”

A Duna Aréna tervezésének változásairól, kihívásairól, illetve az épület számukra legizgalmasabb részleteiről feltett kérdéseinkre Ferencz Marcel DLA a ház szerző tervezője, a NAPUR architect ügyvezetője és Varga Béla szerzőtárs, a generáltervező Tecton Kft. ügyvezetője válaszolt.

"Az épület visszatükrözi a környezetét, párbeszédet teremt vele."

Octogon: Mi volt a fő koncepció az épület tervezésekor?

FERENCZ MARCEL: Egy ekkora épület európai szinten is ritkaság; sok minden szükséges ahhoz, hogy egy ilyen ház megvalósulhasson. Az építészeti vízió csak az első lépés, de még az is több részből áll. Egyrészt társadalmi akarat, illetve a helyszínre adott döntés kell a létrejöttéhez, mert a leginkább ez befolyásolja a tervet – ennek is különböző stratégiai szempontjai vannak. Másrészt van egy tervezési programja, amit be kell vasalni az épületen. A négyéves ciklusból kettőt vitt el, mire ez kitisztult. Izgalmas és szerteágazó az a módszer, ami a koncepciótervig vitte ezt a folyamatot, és nemítok hogy, 400 variáció készült a házról. Az első a kagyló alakú épület volt, amivel az ország elnyerte a pályázatot. Ez a Dagály egész területét használta a telepítéshez, de a korábban nem ismert adatok a különböző műtárgyakról és műemlekekről ellehetetlenítették ezt a verziót. Ezt követően három másik irányba indultunk el tanulmánytervekkel, ezekből emelkedett ki az aranyhullámmal aposztrofálható épület, amely kiváltotta a közönség szimpátiáját. Amikor ez elkészült, a tervezési programnak még nem volt része az olimpia kiszolgálása. Az épületet fix 5 000-es nézőszámra terveztük, ami 18 000 főre bővíthető, de valójában 13 000 fő is elegendő lett volna. Ez a lépték lehetővé tette az épület finomabb formálását és egy aszimmetrikus lelátórendszer kialakítását. Ahogy alakult a tervezési program, ezek a számok megváltoztak; és amikor beléptek a nemzetközi követelményrendszerek, mint a FINA elvárása, amely már olimpiát tűzött ki célul, a kezdeti 300 darabos helyiséglista az első két évben 25 százalékkal megemelkedett, ami azt jelentette, hogy gyökeresen kellett átgondolnunk a telepítési koncepciót. A távlatos maximális nézőszámigény felment 22 000-ig, így gyakorlatilag ebből már egyenesen következett a szimmetrikus építési mód. Nem volt könnyű, amíg eljutottunk a folyamatban addig, hogy létrehozzuk a világ egyik legmodernebb létesítményét, ami a kőkemény nemzetközi elvárásoknak is megfelel. Emellett persze folyamatosan fejlődött, tisztult az, hogy hogyan kell ezt az épületet megfogalmazni; ennek a háznak a Duna-parton mértékadóan erőteljesnek kellett lennie. A Margit-sziget közepétől egy 3 kilométeres sugarú gyűrűbe esik bele az a három fontos létesítmény, amelyek a világon is egyedülálló

módon szoros közelségbe hoznak "három főmedencét". Ezt a hármast ráadásul hajókon és gyalog is könnyen el lehet érni a belvárosból hotelekkel megtűzdelt útvonalon. Egyfajta geofizikai központja van itt a budapesti forrásvízi törésvonalnak – a Duna-meder két partján fakadnak a vizek, ezért kerültek ide a nagy fürdőépületeink a Gellért szállótól kezdve a Rudas- és a Rác fürdőig – ezért gondoltuk azt, hogy hiteles lehet még egy nagyobb létesítmény a Duna-parton. A 17 000-20 000 néző alapvetően egy arénaméretű objektumot eredményez, és itt van előttünk egy 500 méteres dunai felület. De itt van az Árpád híd, a Népfürdő utcai lakótelep, az egész budai oldal tele hasonló párkánymagasságú épületekkel. Az uszoda szomszédságában van két toronyház, mögöttünk pedig a Marina-part. Tehát ha nem is szűken zártosuró módon léptünk be ezzel a térfalal a budapesti városszövetbe, a választás mindenképp igazolható. És azt gondolom, jó döntés volt a Duna menti MÚPA, mint déli városkapu átellenes oldalára egy másik – sportkultúrára építő –, északi városkaput tenni.

Mi az, ami számodra izgalmas a házban, amit te személyesen lényegesnek tartasz?

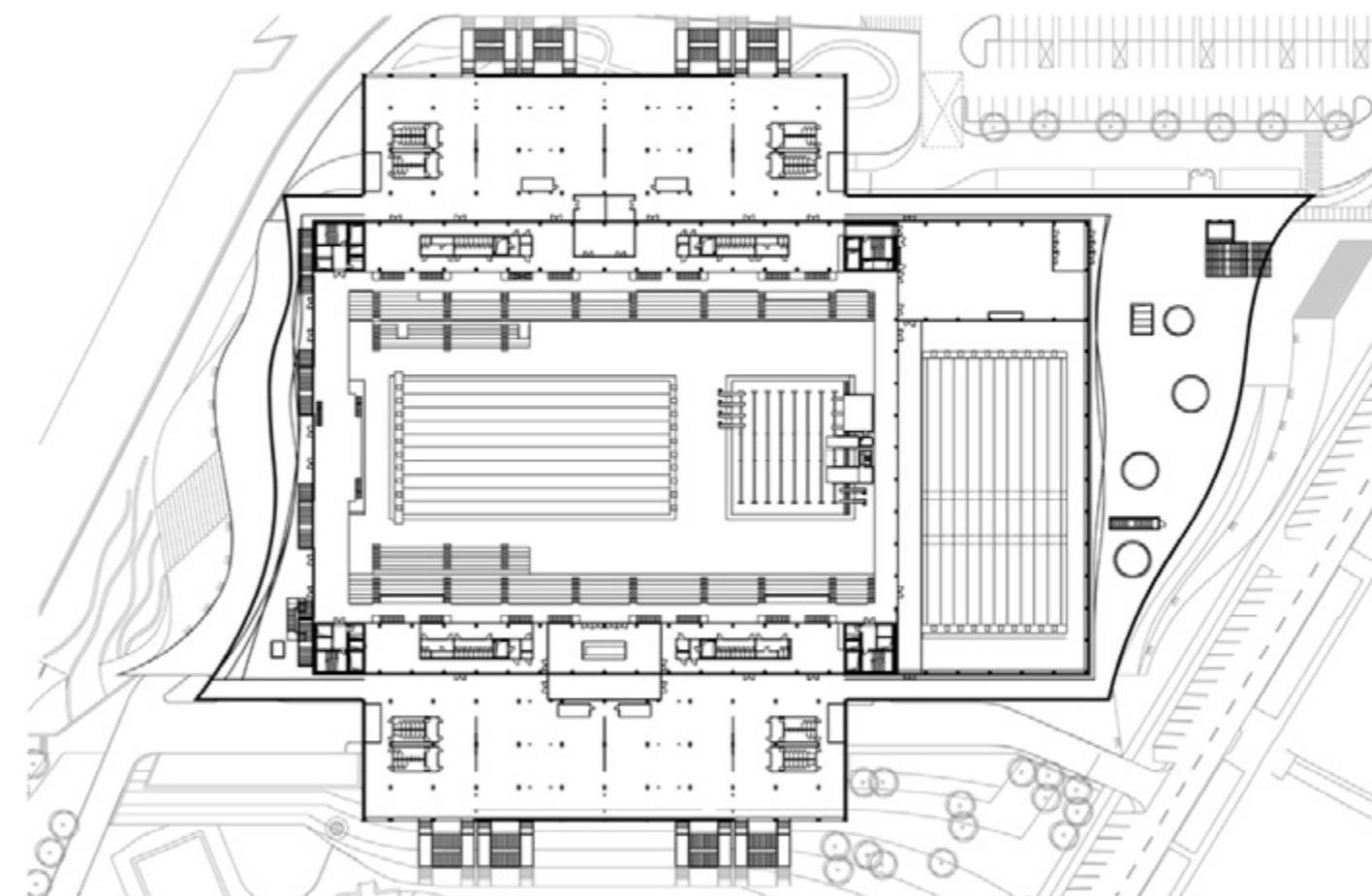
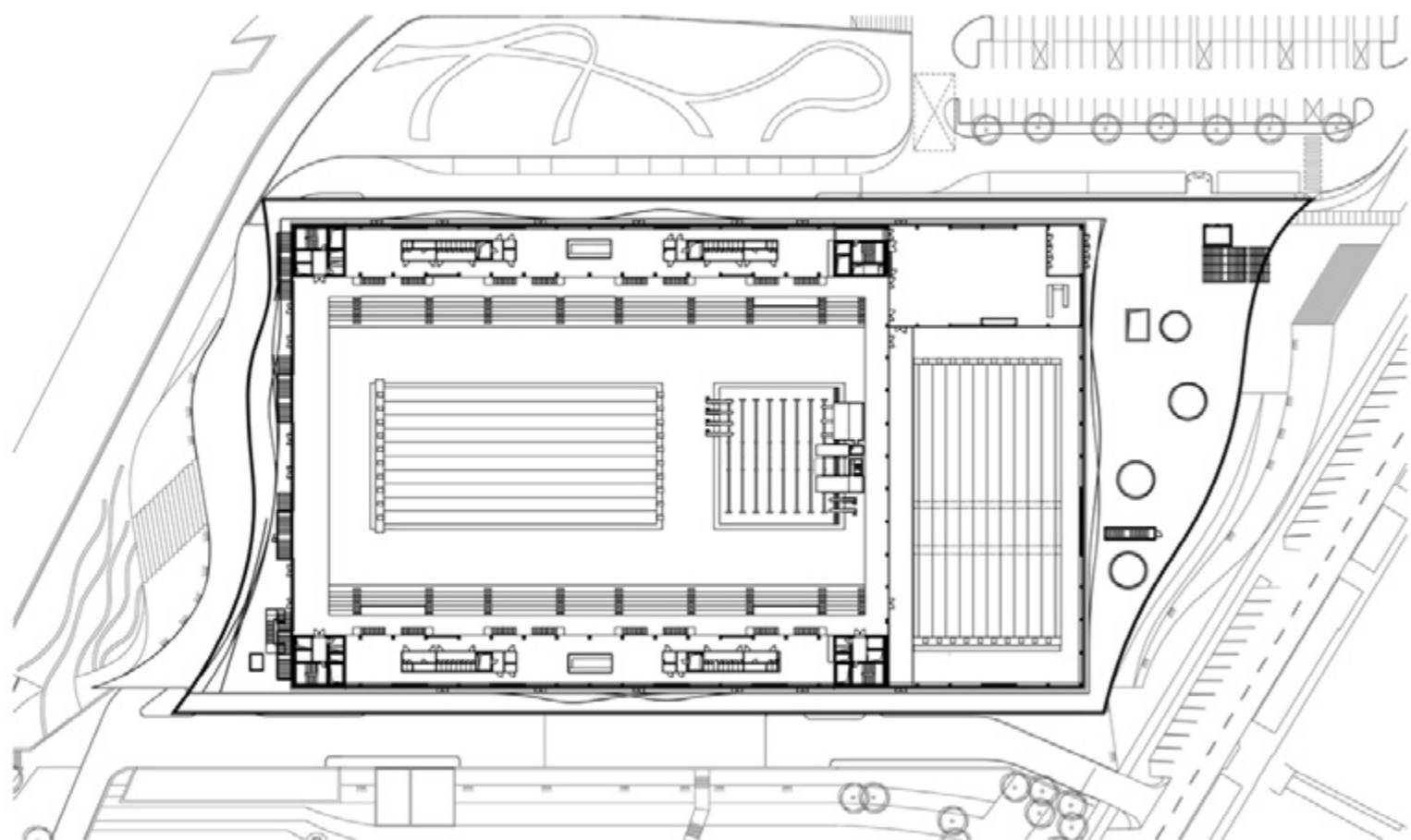
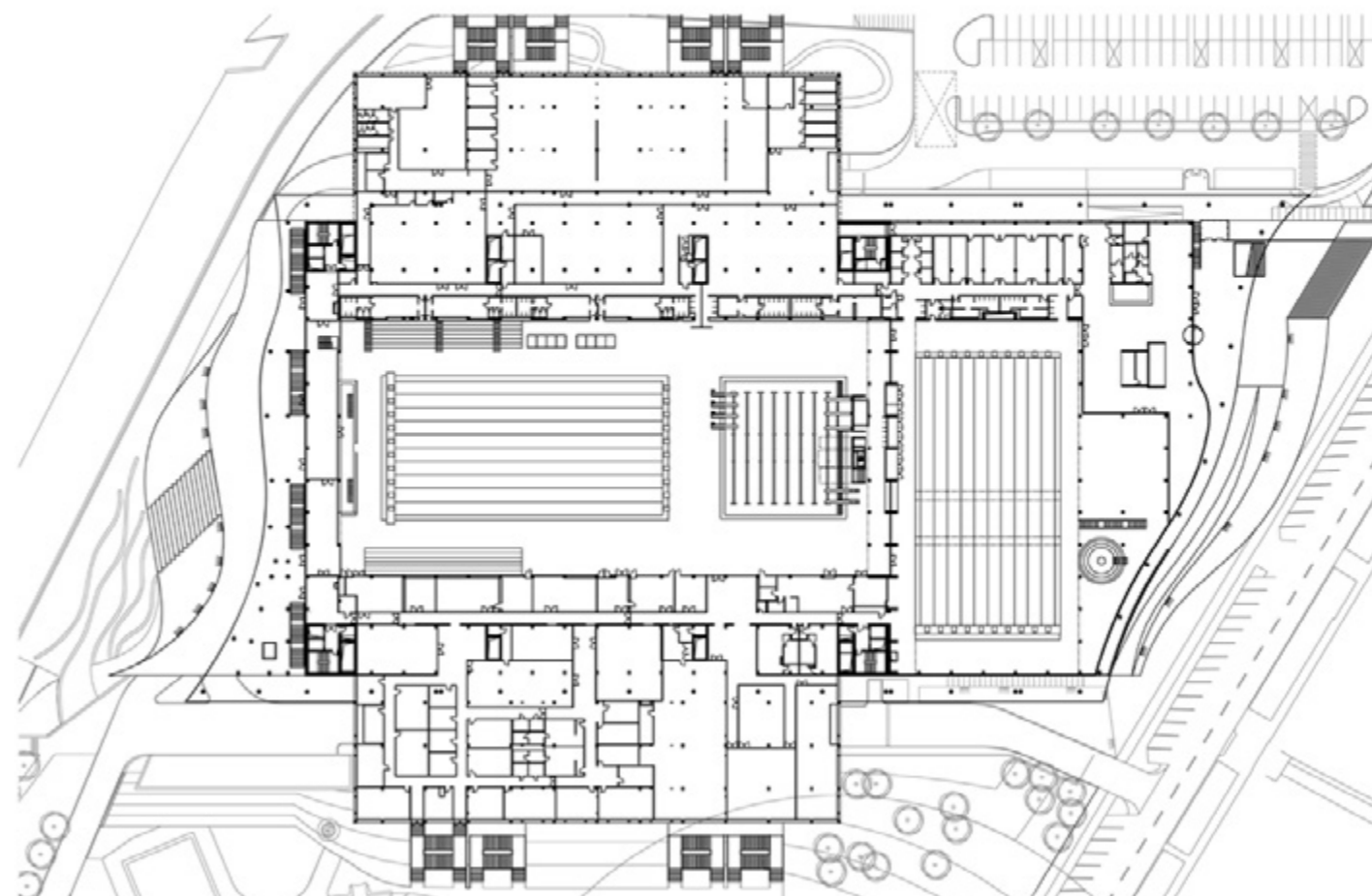
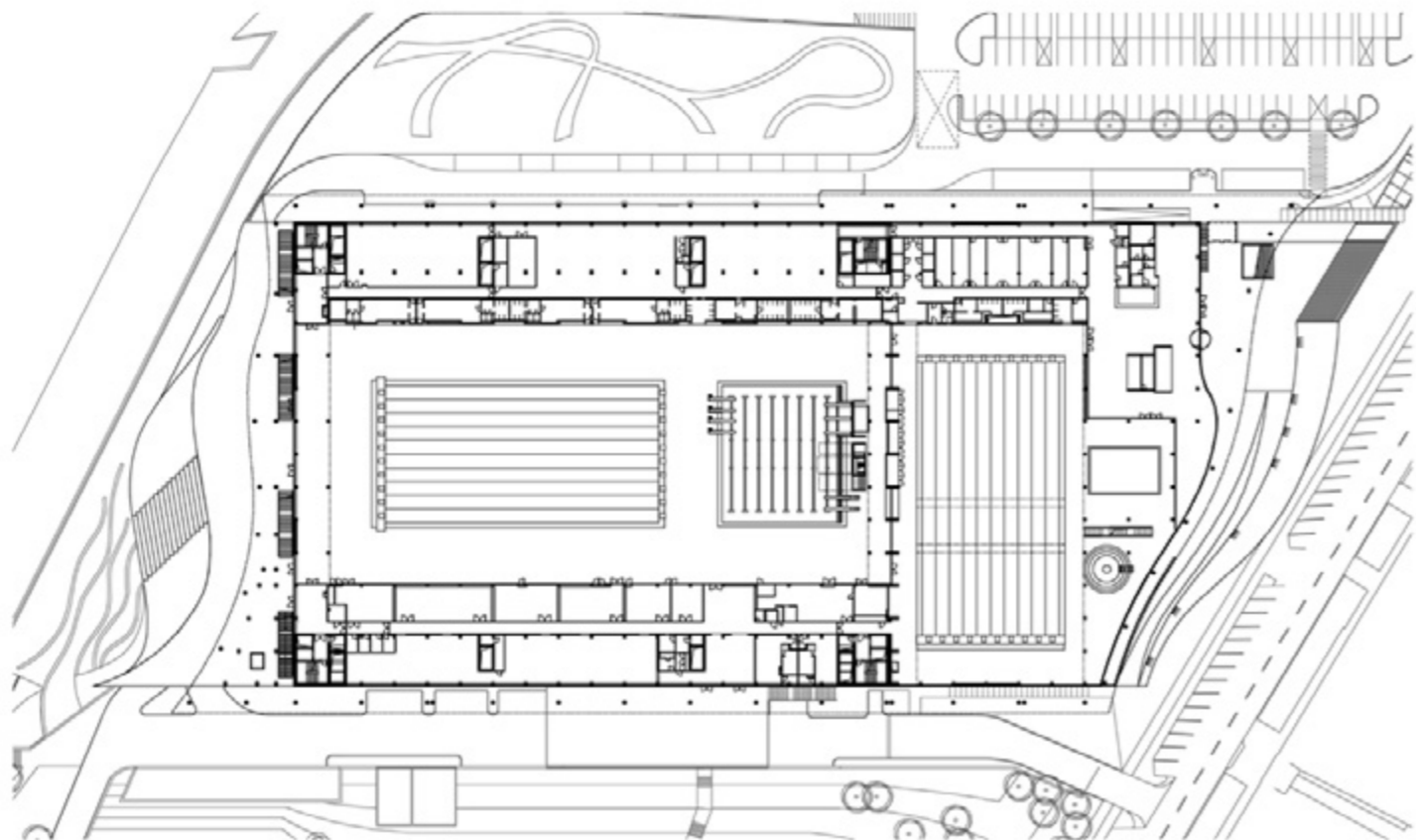
FM: Az is nagy mérnöki feladat, hogy egy nagyon szűk helyen helyezzünk el egy ekkora épületet, de legalább ugyanekkora kihívás volt, hogy képesek vagyunk-e olyan házat létrehozni ilyen szűkös határidővel, ami ki fogja bírni azt a változásdömpinget, amit még a tervezési program kicsiszolása hoz. Egy ilyen ház általában hét évig készül, míg ezt másfél év alatt terveztük meg. Vagyis az egyik legnehezebb rész az volt, hogy építészeti letegyem azokat a térbeli alappilléreket, amelyek meghatározzák a házat és a változásokat is kibírják. Készült egy főcsarnok, aminek nagy magassága van azért, hogy adott esetben tíz sorral több nézőt is be tudjon fogadni később, tehát tértartalékkal terveztük az épületet, ami hatással volt a léptékére is. A homlokzat sávosságának gondolata összefogó erővel működött vizuális értelemben, így be tudta kapcsolni a melléktömeget a változó magasságával együtt a kompozícióba, a nagy tartószerkezet pedig funkcionális logikájának megtartása miatt bírta ki a változásokat. A négy szerkezeti láb szervezi a létesítmény elkülönített forgalmi rendszereit, fűzi össze metszeti és alaprajzi értelemben a funkciókat. Ez a kilencosztagú tér alapstruktúrája,

ami a perzsák óta működik, minden kihívásnak ellenáll. Ehhez az alagpondozathoz ragaszkodtunk. Az volt az igazán nagy kihívás, hogy létrehozzunk egy olyan épületet, ami emlékezetes, nem mintákat követ és illik a Duna-partra. Ezen a helyen nem városi architektúrát, hanem természeti architektúrát kellett létrehozni. Ha a Duna hangulata napos, csillogó, vidám, akkor ennek az épületnek erre kell reagálnia; ha komor az időjárás, akkor arra, ha nagy a köd, el kell tűnnie benne. Erre jó eszköz volt a reflektáló felület, ami visszatükrözi a környezetét, párbeszédet teremt vele, így a nyers, néma tömeg a Duna vízfelszínének részévé válhat. Testvére a víz, hiszen egy „vizes” épületről van szó, a sávosság pedig alkalmas arra, hogy finoman meg is mozduljon. Míg az aranyhullámnál az volt a vízió, hogy óriási gesztusokkal, feltűnő erővel mutatkozzon meg az épület, itt ez már nem volt célom. Egy férfiasabb, szikárabb, a Duna sodrásához és az északi uralkodó szélhez igazodó, lobogó, finoman megmozduló építészeti eszközzel kerestem a megoldást az épület jellegzetességtételére. A médiaközvetítés és az épületenergetika egy megalétesítménynél zárt épületet követel. A kényeszerű tömörség feloldását a látózónájába eső felületek transzparenciájával kíséreltem meg. Aki ide belép, azonnal átlátja a teljes épület működését, miközben kilát a tájra minden irányban. Tömeg és transzparencia így felelnek egymásra. Van még egy emocionális része a természettel való párbeszédnek. Valójában az épület nappal egy szikla, egy szürke tömb, amelyet meg kell fejteni. De ez a tömb éjszaka életre kel, úgymond az egykori Pannon-tenger színes élővilága jelenik meg rajta, amin átsüt a nap. Esti világításnál a homlokzati díszítésen izgalmas tengeri mozgásokat érezhetünk, ami derítőfényel egészül ki. Azt akartuk elérni, hogy aki csak erre jár, nézzen fel az épületre és rendüljön meg, érezze, hogy ez egy világbajnoksági, olimpiai létesítmény; érezze ennek az erejét, drámáját. Úgy gondoltam, jelentős dolog az, hogy Magyarország megpályázza az olimpiát, jár tehát neki egy ünnepi épület. Ezek voltak azok az alapvető „mozdító elemek”, amik meghatározták a tervezést. Az épület kőkemény műszaki tartalma mellett van tehát egy lelki oldala is.

Van az épületnek olyan részlete, amit különösen szeretsz?

FM: Ha valaki elsétál az épület északnyugati oldalára,

"Mérnöki szempontból jól szerkesztett, átlátható tömb."

oda, ahol a Dunával találkozik a legszűkebb sarokrész, majd onnan visszanez az épületre, abban a képben benne van a ház mondanivalója. Nagyon szeretem még az épületben, hogy nem csak pozitív vagy tömör sávok vannak a házon, hanem üvegsávok is, amelyeknek az volt a célja, hogy bárki, aki elkerékpározik a Népfürdő úton, kilásson a Dunára a házon keresztül.

Béla, neked mi volt a szereped a tervezés és az építés során?

VARGA BÉLA: Mi a négyéves folyamatnak kevesebb, mint a feléhez kapcsolódtunk be. Akkor kezdtek az események felgyorsulni, amikor a folyamatban megjelent a fővállalkozó. Egy jó mestermunkát kellett elvégeznünk, egy megörökölt, több mint húsz cégből álló társtervezői stáb élére állva úgy, hogy kiszolgáljuk a tervezési program változásait, a tervezéssel párhuzamos kivitelezést, de mi is tudjunk építésként hozzáadni valamit az épülethez, hiszen építész szemléletű generáltervezők vagyunk. A generáltervezés nem azonos az építésztervezéssel, ez is egy komoly kihívás, de sokszor nagyon hálátlan, hatalmas koordinációs munkát igénylő és – persze nem csak rossz értelemben – szárazabb folyamat. Fontos, hogy milyen szemléletű a generáltervező. Mi építésszek vagyunk, ez segítette a tervezést, valamint a szakágak összefogását. Azt gondolom, hogy a csarnokjelleg és az, hogy nagy tereket kellett képezni, segítették a tiszta koncepció megvalósulását. Nekünk generáltervezőként alapvetően nagy léptékű, ipari csarnokrendszerekben van rutinunk, tehát mi értettük ezt a házat, a léptéket. Azt is értettük, hogy körülbelül mennyi idő alatt kell megcsinálni, illetve, hogy milyen folyamat vezet ahhoz, hogy a komplex fővállalkozói igényeket és az építésszerzők folyamatosan dolgozó agyát is le tudjuk követni. Az volt a szerepünk, hogy háttérrel adjunk a tervezéshez, sorba rendezzük a feladatokat és kommunikáljunk a szakágakkal, de hozzá is adjunk a projekthez építészetileg. A munkánk a vállalkozásba adási szakaszt is lefedte, mert azt sem szabad elfelejteni, hogy a fővállalkozó az összes beszállítóját menet közben választotta ki. Ennek volt ugyan egy időrendje, de az időrendet a különböző igények gyakran borították fel. Mi elvégeztük a munkafolyamatok modellezését, de az eredetileg négy hónapra kalkulált tervezési folyamat végül végig kellett, hogy kísérje az egész építkezést, és egy időben zárult le a ház elkészültével, vagyis másfél évig tartott.

Várostervezési szakemberként hogy viszonyultál a projekthez?

VB: Egy ilyen léptékű épületnek mindig van egy aurája és engem mindig foglalkoztat, hogy mekkora részt mozgat meg egy épület a városból. Ezért szerettem volna a tágabb környezettel és a Dagály Strandfürdővel is foglalkozni, de ez sajnos nem sikerült, mert ezerszereplős ez a folyamat, viszont az épületnek a területbe való beágyazásához talán egy keveset mi is hozzá tudunk tenni.

FM: Azt gondolom, hogy a Varga Béla vezetett Tecton csapatnak köszönhető több fontos részlet. Például az alsó és a kiszolgáló szintet sikerült vizuálisan a környezetbe ágyazni azzal, hogy földfalakat terveztek meg az épület déli oldalára, a Dagály Strandfürdő irányából. Emiatt az épület képe lágyult a Duna és a Népfürdő utca felől is, tehát abban, hogy ezt a hatalmas tömegű épületet sikerült városi léptékben is ideláncolni, rendkívül nagy szerepe van a Tectonnak.

VB: Örülök, hogy ezt mondd. Egy ekkora épületnél jelentősége van annak, ha 4-5 méterrel sikerül optikailag csökkenteni a méreteit, ráadásul így bizonyos funkciók bekerülhetnek a látótér alá. Jó, hogy nem mozgó autókat és ipari kapukat látunk majd a strand felől, hanem tájépítészettel rásimulunk arra a 10,80-as körülfűrésre, ami az épület vezérszintje, és amely a Népfürdő utcát köti össze a Duna-parttal. Az épület körüljárhatósága a nagy rendezvények "feltöltéséhez" tökéletesen alkalmas, de egyben egy városi léptékű sétányrendszert is képez, ami elemelkedik a Duna-parttól. Így a 360 fokos látványt, amit az épület transzparenciája biztosít, teljes mértékben kiélvezheti a látogató.

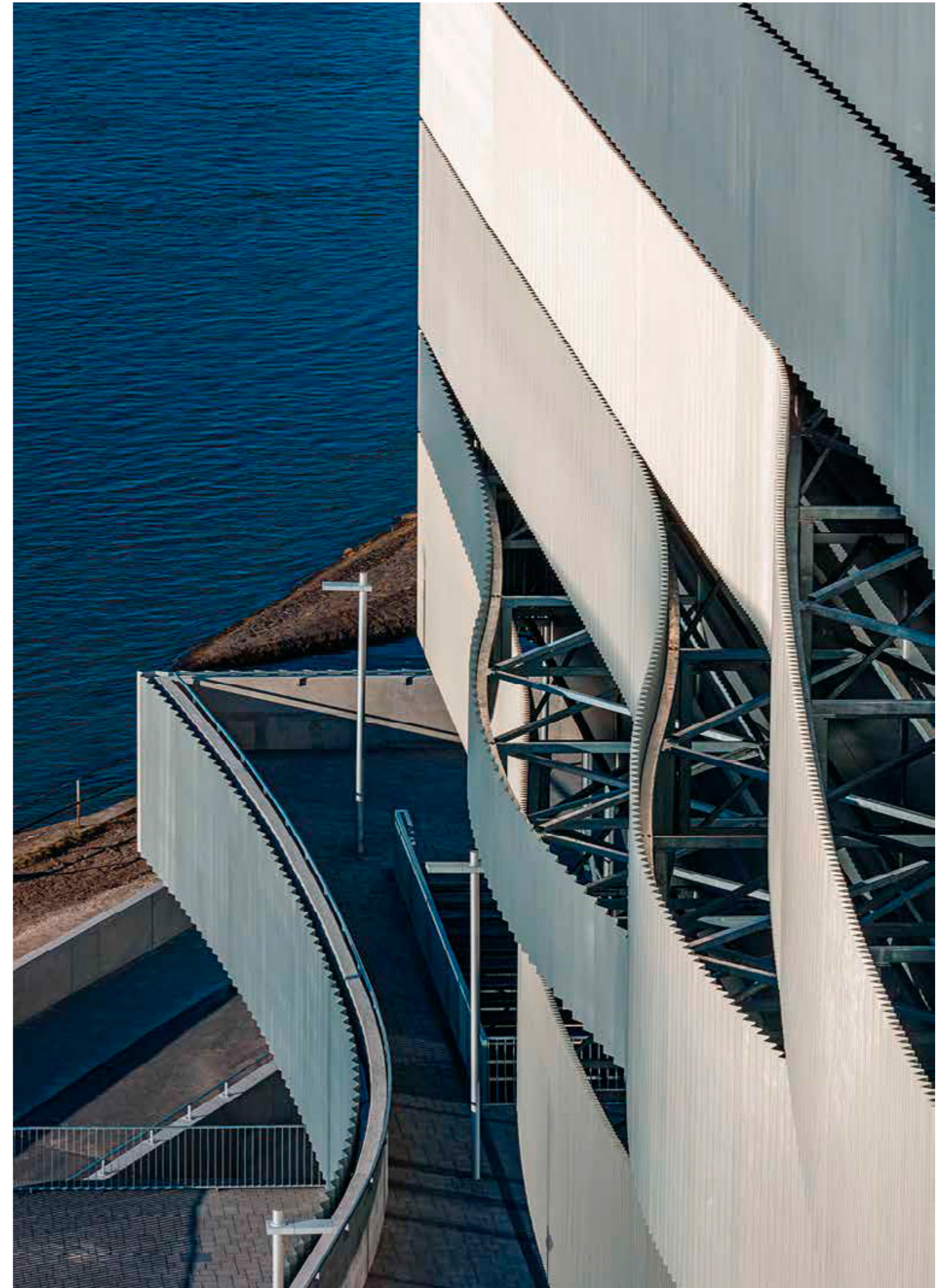
Mi volt a legnehezebb feladatokat a ház építése során?

FM: Annak a műszaki megoldása, hogy ezt a házat egyáltalán erre a telekre le lehessen tenni. Itt hatalmas közüzemi vezetékek futnak, itt van a Béke-kút, a telek gyakorlatilag a Dagály Strandfürdő része, rálóg a parti védvonalra az ideiglenes lelátó csücske, tehát majdnem belógunk a Dunába is; elől pedig ott a Népfürdő utca, ahol érzékeny közművezetékek húzódnak a föld alatt. Egy ezer cölöpre lerakott házat – mint egy kefért – bele kellett dugni egy olyan rendszerbe, ami tele van

geometriai akadállyal. Természetesen komoly optikai feszültség keletkezik az épület és a környezete között, ez óhatatlan, mert a háznak nagy a léptéke. Én azt szerettem ebben a házban, hogy rokon azzal az építészeti szemlélettel, amit én képviselek. Jó viszontlátni azokat az okos műszaki megoldásokat a házon, amelyekről tudom, hogy mi bennük a nehéz, de ha valaki rájuk néz, akkor pofonegyszerűnek tűnnek. Egy jó példa erre a hatalmas feszítáv tetőszerkezet, amelynek egyszerű és tiszta végeredménye mögött rendkívül komplex mérnöki munka áll. Ebben az épületben a mérnöki produktumot szerettem. Az a szép benne, hogy ez a ház mérnöki szempontból jól szerkesztett, átlátható és nagyon tiszta. Az épület őszinteségét szerettem tehát, azt, hogy nagyjából úgy néz ki, mint amit belül tud. (Móré Levente)

Vázszerű kialakítás, eltartott homlokzati elemekkel.

(A következő oldalon) A LED-es vezérelt világítási rendszerű Aréna éjszakai fényben.

„TÖBBRÉTEGŰVÉ KELL TENNI AZ ÉPÜLETET”

Interjú Szokolyai Gáborral, a Duna Aréna belsőépítészével, az MCXVI Építésműterem egyik alapítójával

Octogon: Hol végződik az építéssel és hol kezdődik a belsőépítészet egy ekkora méretű és speciális funkciójú épületben, mint a Duna Aréna?

SZOKOLYAI GÁBOR: Azok az épületek az igazán jók, amelyek minden szempontból koherensek. Ahol nem, vagy nehezen meghúzhatók a határok a különféle műfajok között. Az építéssel összhangban. Így tanultuk, és a pályán eltöltött évek is ebben erősítettek meg. Az építéssel, a belsőépítéssel, az iparművészet, design, képzőművészet is alapvetően egy egészet képez – persze praktikus okokból a munkamegosztásban vannak különbségek. Vagyis nem tudom meghúzni ezt a határt. A munkatársaimmal lényegében mindig olyan belsőépítészettel próbálunk művelni, amit építészeti oldalról közelítünk meg. Itt, a Duna Arénában pedig ez hangsúlyozottan így volt. Ráadásul ez az épület szerintem elsősorban mérnöki alkotás, amiben elképesztő mennyiségű, korszerű technikát építettek be, illetve nagyon speciális előírásoknak, jogszabályoknak, FINA igényeknek kellett megfelelni a tervezéskor, kivitelezéskor.

A műfaj és az előírások miatt komoly tanulási folyamat is lehetett számotokra.

Lényegében igen. A Groupama Aréna után, aminek szintén mi voltunk a belsőépítészei, már nem volt ismeretlen ez az építészeti lépték, de uszodán most először dolgoztunk. A korábbi nagy munkáinkhoz képest is, sokkal nagyobb stáb dolgozott együtt. Valamint, hogy nagyon sok döntéshozó játszott szerepet ebben a projektben: sok igény, elvárás fogalmazódott meg, sok volt az egyeztetés, a kompromisszumkeresés. Persze a szinte teljesíthetetlen határidők szorításában. Mindezek legalább akkora kihívást jelentettek, mint magával az építészeti térrel való megbirkózás.

Beszéljünk kicsit a főbb terekről, és hogy ezekben mi volt a feladatotok?

Kezdjük, mondjuk a versenyszodai térrel. Igazán itt érezhető leginkább, hogy ez az épület egy mérnöki létesítmény. Itt vannak a lelátók, a nagymedence és a műugró-medence. Karakteres az óriási acéltartók látványa. Nagyon keveset próbáltunk hozzátenni a térélményhez, hiszen itt az építészeti koncepció dominál és maga a fő funkció, amire ez az épület született. Itt minden az úszásról szól: a kék érvényesül, ha megnézed, az üléstükör fehérsége is ezt emeli ki és az antracitszürke burkolatok körbe szintén. Egyébként, egy kicsit máshonnan indítva, nekem nagy sikerélmény ezzel az épülettel, hogy lehetőséget kínál arra, hogy esetleg a közemberek kevésbé idegenkedjenek a modern építészettel szemben.

Mire gondolsz pontosabban?

Általános, hogy a kortárs építészettől idegenkednek az emberek, mert talán úgy érzik, hogy pórén jelenik meg az épület és annak terei. Az említett összművészeti felfogásból kiindulva: többretegűvé kell tenni az épületet. Így válhat teljesebbé, élményszerűvé, szerethetővé. Meggyőződésem, hogy ez a kortárs építéssel sikerességének a kulcsa. Ezt a szemléletet szerettem volna behozni azzal, hogy javasoltam, vegyük be a MOME-t is ebbe a projektbe. Ennek az eredményei a versenymedence terében, a két oldalon látható óriás molinók, a bemelegítőmedence terében a pezsgőfürdős medence, illetve a lobbiban a Hősök Fala és a vízfűggöny-fal. Úgy érzem a magyar design és az iparművészet felívelő pályán van. Nemcsak szakmailag, hanem elismertségben is, illetve a megbízási oldalon is egyre erősebb igény mutatkozik abba az irányba, hogy még ismertebbé, láthatóbbá tegyünk. Büszke vagyok rá, hogy a Duna

Aréna tervezésekor ezt a kegyelmi állapotot sikerült megragadni. Remélem ezt az izgalmas csapatmunkát sikerül még teljesebb formában további projekteknél is folytatni. A döntéshozók egy emberként üdvözölték azt a MOME-s pályázatot, aminek a keretében megszülettek ezek az elemek.

Mesélnél ezekről az elemekről?

Ahogy a látogató beérkezik az előtérbe, a bejárat-hoz közel a recepcióval szemben van a Hősök Fala az olimpiai bajnokok neveivel. Ez a műfaj magától is előáll egy ilyen sportlétesítményben, gondolj csak a Hajós Alfréd uszodára: mindenféle márványtáblák vannak a lobbiban az érmesek neveivel. Ott kicsit rendezetlen az, ahogyan applikálták a különféle méretű, anyagú, grafikájú táblákat, mi itt megpróbáltuk mai módon, egységes grafikával felülírni ezt a megemlékező gesztust. A nagymedence terének két belső végfalán szereplő két molinó grafikai tervezőjét is ezen a pályázaton választották ki. A vízfűggöny-fal rész japán mintára készült, ott láttuk először, hogy hogyan használják ezt a technikát: a csepegtetők digitálisan vezérelhetők, és ezeknek az animációit a hallgatók a mesterek közreműködésével alkották meg. A vízfűggönyhöz hasonlóan nagyon látványos designem a házban a bemelegítőmedence terében létrehozott nagyméretű pezsgőfürdő-medence.

Mi indokolta a méretét?

A projektben részt vett egy fürdőtechnológus, aki azt az igényt kapta a megbízóktól, hogy egy akkora pezsgőfürdő-medencét kell létrehozni, amibe be lehet ültetni kényelmesen egy vízilabdacsapatot, ami 20 embert jelent. Mert a pólósok szeretnek edzéseket után együtt lazulni, csapatépíteni. Persze nem csak a pólósok használhatják majd, hanem a közemberei is, csak a méret meghatározásában

Portréfotó: Végel Dániel,
Épületfotók: Bujnovszky Tamás

ez volt a kiindulópont. Igény volt, hogy nagyon attraktív, szoborszerű elem legyen. A méret, a speciális tórusz forma okán azt gondolná az ember, hogy majd az ívelés miatt „ugrálni kezd” a mozaikminta, kinyílik itt-ott a fuga, de olyan pontosan sikerült a kivitelezőknek összehozni a MOME-s hallgatók által tervezett mintát, hogy egyetlen ponton sem történt meg ez. A medence felett egyébként egy illúziókeltő megoldást alkalmaztunk, mert nem volt lehetőség arra, hogy mint a lobbiban tettük, megnyissuk a födémét. Így egy kör alakú felülvilágítót tettünk be Barisol fóliával, vezérelhető fénnel, így olyan hatást lehet elérni, mintha nyitott lenne mégis a födém.

A lobbiban utólag nyitották meg a födémét?
Kezdem onnan, hogy lényegében már a „nulladik pillanatban” az alapinspiráció a fény és a víz kapcsolata volt. A fény, mint egy alapvető építészeti eszköz már régóta izgatott, és most itt alkalmazni nyílt arra, hogy ezt körbejárjam belsőépítészeti szituációkkal. Ha az előtérben megnézed az

általunk „fénykútnak” nevezett részt, a födém-átvágást a Hősök Fala előtti mennyezeti szakaszon, az gyakorlatilag erről szől. Rátaláltunk egy Exyd nevű, pára- és klórálló rozsdamentes acéllemezzre, amit korábban egy Dominique Perrault-féle épület lépcsőfalán láttam először. A födém utólagos átvágása adekvát megoldás volt a lobbiban, így fény jut be az előcsarnok mélyebb szakaszára is, és az Exyd használata az inspiráció miatt is adekvát, mert amikor süt a nap, olyan effektusokat produkál, mint a fény a víz felületén.

És amikor felpillantasz a fénykút alatt állva, olyan, mint amikor a víz alatt kinyitod a szemed és felnézel a fény felé...
Ugyanezt az anyagot a bemelegítőmedence teréből a napozóteraszra kifutó lépcső oldalfalán is alkalmaztuk: ott szinte feloldódik az Exyd felületének tükröződése miatt a lépcsőfal. A reflexióval való játék az előtérben, a bemelegítőmedencei térben is alkalmazott zöldes üvegpáncélborításokkal is visszajön kicsit. Ráadásul a bemelegítőmedencénél

olyan üvegpáncélok alkalmaztunk, ahol az építészeti motívumok is visszaköszönnek: a külső homlokzati paneleken Marcel különféle cikkek-motívumot használt, és erre reflektáltunk az üvegpáncél vonalmentáival. De az üvegpáncél színezésében is van egyfajta fényjáték a sötét színből a világosba való átmenettel.

Viszonylag kevés közösségi területen láthatunk fabútorokat.
Igen, ez a funkció miatt van, hiszen alapvetően egy „vizes” épületben járunk. Az előtérben, a büfétérben alakítottunk ki leülő-sarkokat, illetve a Hősök Fala és a recepció között helyeztük el Szőnyi Anna „Bumeráng” padját, ami a funkcióján túl újabb lehetőséget kínált, hogy egy fontos, ráadásul világhírű magyar design darabot demonstráljunk. Az emeleti konferenciateremben nagyobb mennyiségben jelennek meg mobilizációk, köztük fabútorok, ott a fő darabok jó minőségű, könnyed, rétegelt lemez testű Plank székek. Annak a térnek a kialakításánál az volt a szempont, hogy exkluzív megjelenésű, jó

Tórusz formájú pezsgőfürdő-medence, amelynek burkolata a MOME tervezőgrafikus hallgatóinak terve alapján készült

„Az alapinspirációm fény és víz kapcsolata volt.”

akusztikájú, AV-technológiával jól felszerelt helyiséget hozunk létre. Olyan, ami az uszoda működésétől függetlenül is használható. Nagy küzdelem volt az álmennyezet megtervezése, mert nem szerettünk volna paneleket használni, de közben rejteni is kellett a gépészetet, ezért egy sűrűbb lamella ritmus mellett döntöttünk. A konferenciateremből nagyon jó kilátás nyílik a Dunára, de beláthatunk az uszodai térbe is, persze igény esetén el is függönyözhető ez a helyiség. Vagyis, mint a legtöbb részén az uszodának, úgy itt is nagyon jól érvényesül a transzparencia, a különféle tereken való átlátás, és a külső térre, a tájra való kitekintés. (Molnár Szilvia)

Az előtérben működő speciális, animációs képek megjelenítésére alkalmas vízfüggöny-fal.

A bebútorozott emeleti konferenciaterem, nagyrészt rétegelt lemez korpuszú Plank székekkel.

Időgép

VÁLOGATÁS ALOVITS BÁLINT FOTGRÁFUS
TIME MACHINE CÍMŰ FOTÓSorozatÁból

Ugyanabból a középponti perspektívából mutatja meg a spirális struktúrákat Alovits Bálint budapesti Bauhaus és art deco lépcsőházakban készült fotósorozata. Felhasználva a spirálformákat és megőrizve a projekt koncepciójának vizuális határait a Time Machine című alkotások tér és idő hasadását illetően új perspektívát mutatnak: építészeti részletek segítségével jelenítik meg a végtelenről alkotott képzeletünket.

Építészeti megoldások a transzformáció jegyében

ALBERT ÁDÁM *MELANCHOLY OF THE DISCONSTRUCTED MEANING,*
ÉS EGY GYÖNGYBAGOLY ÁLMA CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁRÓL

< *A hatalom nárcizmusa*
(*Bucephalus csontjai*) /
The Narcissism of Power
(*Bones of Bucephalus*)
installáció
lócsontváz 19. század vége,
a Magyar Képzőművészeti
Egyetem, Művészeti Anatómia
Rajz- és Geometria Tanszék
Gyűjteménye,
175 cm x 63 cm x 166 cm
2 db onyx tábla,
248 cm x 139 cm x 2 cm
2017
Paksi Képtár

> *Mesterségek könyvtára* /
Library of Craftsmanship
szövegszerkezetes beton
(gipsz, beton, vasalás),
3 m x 3 m x 4 m
2 db, ólomüveg, 60 cm x 60 cm
2017
Paksi Képtár

Szöveg: UHL GABRIELLA

Fotó: KUDÁSZ GÁBOR ARION

A Paksi Képtárban látható installációk, installációegyüttes szisztematikusan és szervezeten illeszkedik Albert Ádám eddig is szigorúan és következetesen épített életművébe. A tudományos apparátus használata, az építészeti és urbanizációs problémák felvetése, a munka társadalmi jelentősége, illetve beágyazódása, megítélése, szerepváltása, valamint a gyűjteményezés / muzeológia kérdései mind felvetődtek már korábbi munkáiban. A jelenleg

megtekinthető kiállítás a transzformáció fogalmkörét, jelentésárnyalatait elemzi. *A hatalom nárcizmusa* című munka a hatalmi szimbólumok és a zoológia összefüggéseit, áthallásait vizsgálja, a *Mesterségek könyvtára* és a *Paraván* című installációk viszont kifejezetten építészeti alapvetésű kérdéseket vetnek fel.

A kiállítótér többszörösen transzformatív. Nemcsak a művészetet mint szellemi közeget, a gondolatok átadásának, ármlásának

játékba hozását, hanem számos kreatív installációs lehetőséget, építészeti szerkezetek sokrétű tételválasztó funkcióját – azaz praktikus transzformációt is jelent. Albert Ádám olyan önreflexív, médiatudatos gondolatot is beleszó ezzel a kiállításba, amely magára a kiállítási praxisra kérdez rá akkor, amikor az új muzeológia egyértelműen a pragmatikus, társadalmi-történelmi beágyazottságból vezeti le a kiállítás komplexitását, és a lokális térrel való együttmű-

kódést kéri számon – mind a koncepciót, mind az installációt tekintve.

A *Mesterségek könyvtára* című munkájában a belső téralakítás lehetőségeire használt transzformáció-metaphora Sámsondi Kiss Béla építész munkásságára reflektál. Az installáció az általa kitalált dermesztett betonos szövegszerkezet-technológia demonstrálása, mind anyagában, mind variálhatóságában. A technológia lényege röviden: a gipsz zsaluzat között vékony, hálósan vasalt betonmágot öntünk, amiből a gipsz a vizet kiszívja, megdermeszti, és így magas betonszilárdságot lehet elérni. A létrejött hálósan vasalt szerkezet, mintegy szövetként működik, sok hasonlóságot mutatva biológiai szövetek, például a csontszövet működésével. Jó példa a biomorfizmus megjelenésére az építészetben, illetve Albert Ádám közvetítésével a képzőművészetben.

Mesterségek könyvtára / *Library of Craftsmanship*
részlet
szövegszerkezetes beton
(gipsz, beton, vasalás), 3 m x 3 m x 4 m
2 db, ólomüveg, 60 cm x 60 cm
2017, Paksi Képtár

< *From the series of Non-Existing Mixed Technics*
szövegszerkezetes beton (gipsz, beton, vasalás)
60 cm x 60 cm x 7 cm
2016–2017
Kisterem Galéria

< *Melancholy of the Disconstructed Meaning* installáció részlet
2017
Paksi Képtár

∨ *Plaster Modular* ambrotípa, üveglemezen
30 cm x 24 cm
2016
Kisterem Galéria

∨ *Victory* ambrotípa, üveglemezen
30 cm x 24 cm
2016
Kisterem Galéria

A szerkezeti ötletből kiindulva Sámsondi bevezette többek közt a funkcionálisan több célú épületelemeket, és a változtatható tereket. Elsőként alkalmazta tudatosan már a negyvenes években a komplex építési rendszer fogalmát modulkoordinációban – elméletben, és gyakorlatban is. Mindezeket az innovatív lehetőségeket, mint ideát

testesíti meg, eleveníti meg a technikai újítások tárházát kutató Albert Ádám, e félig feledésbe merült – illetve manapság inkább csak építőmesteri, kőművesi szinten rögzült – technológia bemutatásával. Pedig a dermedett betonnak a magyar művészet történetében már Jovánovics György is emléket állított *Vaszene - Hommage á Sámsondi Kiss Béla* című zeneművében. (A "betonvas-szövetre" írt négyteteles zeneművet eredetileg 1980-ban mutatták be a budapesti Francia Intézetben Jovánovics *Lisa Wiathruck* sorozata részeként.)

A gondolat-transzformáció további részletei: Jovánovics Fillér utcai műtermét Sámsondi Kiss Béla egyik tanítványa tervezte. Vagyis a variabilitás fogalma, a térszerkezési modellek ismerete, és képzőművészeti

< *Paraván I-III. / Folding screen I-III*

zártszelvény 3db,
224 cm x 159 cm,
224 cm x 316 cm,
224 cm x 211 cm,
2017

9 db ambrotípa,
30 cm x 24 cm,
2016

3 db márvány objekt,
15 cm x 15 cm
x 25 cm,
2016
Paksi Képtár

integrációja a mára kanonizált nagymester, Jovánovics munkásságában is fontos szerepet játszott, és most előbúvik Albert Ádám installációjában, hogy transzformálódva építészeti és képzőművészet termékeny kölcsönhatásáról beszéljen.

< *Home Sweet Home* installáció (vas, gipsz, rétegelt lemez, textilkábel, izzó) változó méret
2017
Kisterem Galéria

> *Boudoir* részlet szövetszerkezetes beton, (gipsz, púrhab) 180 cm x 127 cm x 7 cm
2017
Kisterem Galéria

∨ *Boudoir* szövetszerkezetes beton, (gipsz, púrhab) 180 cm x 127 cm x 7 cm
2017
Kisterem Galéria

be light!

SIMES
luce per l'architettura

Be light Kft.
H-1025 Budapest
Szépvölgyi út 146
www.belight.hu

DESIGN RANDOM

AZ ÉDEN FÉNYEI

Ezüst és üvegkristály kombinációjából tervezett, kézzel készült, elegáns barokk csillárt a francia Christofle felkérésére Marcel Wanders sztárdesigner. A *Jardin d'Eden* kollektív legújabb darabjainak állólámpa változata ünnepi fényeivel, ezüst részleteivel pompás látványt nyújt, és maradandó értéket képvisel.

PANTON BEARANYOZVA

A neves designer, Verner Panton időről időre lenyűgözi a kortárs formatervezőket – az ő tiszteletére öltözött arany színekbe a *Montana Wire* nevű modulja. A fémhuzalokból készült kisbútor polcként, éjjeliszekrényként, de dohányzóasztalként és tárházoló elemként egyaránt funkcionálhat. Ezzel az új színnel, letisztult formája ellenére elegáns terekben is megállja a helyét.

SOSEM MEGY KI A DIVATBÓL

Edward van Vliet designer mindig egyensúlyra törekszik. Nála a színek, a minták és az anyagok egységet képeznek, és annak ellenére, hogy igyekszik időtlen motívumokat szerepeltetni, mégis sikerül friss, új kombinációkat alkotnia. Geometrikus mintákkal díszített, *Izem* nevű, gépi szövésű szőnyegei magas minőségű gyapjából készülnek és a Leolux kínálatát bővítik.

Ghost by SADLER
Lighting void

The light blade comes from the concrete. When it's off, it disappears. No artifice, just a cut in the concrete with brutal and magic inspiration: Actually a technical prodigy, directly casted into the concrete, the product of a sophisticated and invisible genius to fuse architecture and light in a natural way.

Marc Sadler

Product guide video

ALESSI A FEDÉLZETEN

Az olasz Alessi elegáns visszafogott designja tűnik fel áprilistól a Delta Airline repülőgépein. Kizárólag az első osztályon lesznek használatosak az új tányérok, poharak, evőeszközök és tálcák, amelyeket 2015 óta fejlesztettek és tesztelnek. A világszínvonalú emelt szolgáltatás minőségi anyagokat vonultat fel: az egyes darabok kristályból és porcelánból készülnek, sőt, olyan kiegészítők is tartoznak majd a terítékhez, mint a szalvétagyűrű, vagy a só- és borsszóró.

SZÉKEK PULÓVERBEN

A Diago plasztikus székei, amelyek geometrikus formákat követnek, alumínium ülőfelületük miatt hűvösebb időben még barátságos színeik ellenére sem bizalomgerjesztők. Éppen ezért tervezőjük elhatározta, hogy felöltözteti őket. Több sikertelen kísérlet után, megtalálta a megfelelő anyagot, ami tökéletesen követi a formát: így kaptak szürke filc rátétet a színes ülőalkalmatosságok.

ÖLELŐ FÜLEK

Elefántfüleket idéző, karfával, szerethetően lekerekített formájával, biztonságos és megnyugtató érzést kelt a COR Roc fotele. A tervező, Uwe Fischer azonban arra is nagy gondot fordított, hogy a bútor ne legyen nehézkes, épp ellenkezőleg, visszafogott súlya miatt könnyen mozgatható és forgatható is.

DESIGN KLASSZIKUS ÚJ SZÍNEKBEN

Arne Jacobsen ikonikus *Series 7* széke, amelyet először 1955-ben mutattak be, most új színeket kapott a Fritz Hansen jóvoltából. Az egykor a laminálás csúcspontját jelentő, rakásolható szék ülőfelülete most mélyvörös Merlot és világos Nude árnyalatban tűnik fel, amikhez a legújabb modelleken 22 karátos rose gold köntösbe öltöztetett lábak csatlakoznak.

Magyar — norvég

tengely

Szöveg: MOLNÁR SZILVIA
Standfotók: DARABOS GYÖRGY

Simonas Tarvydas litván alkotó reciklált, pépesített papírból készít betonhatású, egyedi technológiájú függesztékeket. Ezek egyike a *Plise*. (63 x 63 x 51 cm)

Mikor ezeket a sorokat gépelem, még friss az élmény, az idei, fennállása óta szám szerint a 12. Madeinhungary és az 5. MeeD (Meeting of European and Central European Designers) kiállítás szakmai eseményén vagyunk túl. Az Új Budapest Galériában (Bólno Budapest) ugyanis március 31-e óta – a Budapesti Tavaszi Fesztivál programjainak részeként – cseh, dán, észt, finn, lengyel, lett, litván, magyar, norvég, szlovák és svéd designerek alkotásainak válogatott tárlata látható, egészen május 7-ig. Az áprilisi tervezői prezentációk a nemzetköziség jegyében valódi tartalommal töltöttek meg a Madeinhungary + MeeD kiállítást *Határtalan design* – összefoglaló címmel.

A tárlat alapító-kurátorai, Szigeti Szilvia textiltervező és Radnóti Tamás belsőépítész elhivatottsága, szenvedélye, jó értelemben vett mániája az, ami nélkül nem létezne ez a tárlat. Mánia, mert az eddigi NKA pályázati pénz és a nagyobb részt adó International Visegrad Fund támogatása fontosak, alapvetőek, de nem elegendők ahhoz, hogy a tárlat megszülessen. Személyes kapcsolatok, baráti segítségek, kapcsolódó követségek és kulturális intézetek vállalásai – szállítás, kiállítók utaztatásának és/vagy szállásának megszervezése és újabb személyes kapcsolatok... Így áll össze ma Magyarországon egy privát kezdeményezéssel életre hívott és működtetett kulturális ügy. Ráadásul olyan műfajban, ami – noha

Michaela Tomiskova és Jakub Jandourek, avagy a híres cseh DECHEM studio színátmenetes, fújtt üveg sorozatokkal érkezett. (3 méret, 22-34 cm közötti mg.)

Mihkel Mölder és Joonas Torim (Észtország) a skandináv design ihlette *Dot* nevű asztalkái filcborítással és tömör kőrisfa lábakkal (44 x 37,5 cm).

A cseh Kateřina Brůhová lerakóasztalkái reciklált papírból, fa lábakkal. (600 mm mg, 320 x 320 mm Ø).

körbeveszi mindennapjainkat (a.k.a. minden ember designer!) –, mégsincs kellő súllyal kezelve a hazai kultúra játéktérén.

De maradjunk *Határtalanok*. Mert idén hosszabb rádiusszal pásztázza a MeeD-lokátor a kortárs design. Míg eddig alapvetően a visegrádi országokból érkeztek alkotások, most a válogatás kiegészült skandináv és baltikumi szereplők anyagaival is. Köztük például a dán Cecilie Manz vagy a norvég Kristine Five Melvær

munkáival, akiknek neve – éppen úgy, mint a korábbi *Határtalan* tárlaton rendre kiállító, és most is jelen lévő lengyel Tomek és Gosia Rygalikoké – nagyon jól cseng a nemzetközi design világában. Apropos, lengyelek. A szakmai nap előadói között üdvözölhetjük Michał Piernikowskit is. A Łódź Design Festival igazgatója úgysis, mint a fesztivál képviselője, de úgysis, mint a Madeinhungary + MeeD szakmai együttműködő partnere volt jelen: a hagyományt teremtő

Szigeti Szilvia textiltervező alkotása

Monika Järg (Észtország) nyírfá rétegelt lemezből, méhviaszolt felületkezeléssel készült, szabadon bővíthető térelválasztó elemeket állított ki. (elemenként: 20x30,7cm)

A Lengyelországból érkezett Maja Ganszyniec *UME* foteljét az origami technika inspirálta.

préselt, formázott, vágott technikával kialakított, reciklált papírból készített, hengeres falábakon támaszkodó lerakó-asztalkákkal érkezett, amik fatörzset imitálnak. A szakmában jól ismert, szintén cseh Jaroslav Juřica a *Candy* ülőbútor sorozat egyik darabjával szerepelt – e kollekciónak története azért is érdekes, mert egy helyi kis kárpitos üzem (Jelínek s.r.o.) megrendelésére születhetett meg. És itt az évek óta viszatérő kiállító – a Határtalan Design Díj

Határtalan Design Díj nyertesei közül egy az idei ŁDF-en is kiállít majd. Hozzá kell tennem, hogy az ŁDF története egyben a lengyel designélet tükré is, mert megmutatja, hogy egy privát kezdeményezés – szintén egy házaspárról beszélünk, akárcsak a Madeinhungary + MeeD kurátorainak esetében – meddig tud eljutni egy támogató a designra, a gazdaság és a kultúra stratégiai ágazataként tekintő országban.

Az idei Madeinhungary + MeeD sajtósága, hogy a kurátorok egyfajta hármasság megjelenítésére törekedtek. Ahol ez sikerült, ott az adott ország bemutatkozóiban között feltörekvő, a szakmában már elismert, illetve nemzetközi rangot elért alkotót egyaránt találunk. Ilyen a cseh szekció, a pályakezdő Kateřina Brůhová (Cieti)

< A lett Raimonds Cirulis (Maffam) többszörösen díjazott, egyedi kézműves eljárással és bazalt alapú anyagból formált bútorai.

Kiállítótéri részlet magyar designerek - egyebek mellett Ruttká Andrea és Bogár Máté (MEONIN) - munkáival.

tavalyi nyertese – Helena Dařbujánová. Folyamatosan bővített *Audrey* női hálószoba garnitúrája 2016-ban a Maison & Objet-én is díjat nyert – most e kollekciónak egy új, számolgyal kiegészített, színezett lakkal fedett, nyírfa rétegelt lemezből és furnérból, illetve bükkből létrehozott, franciás hangulatú toalett asztalkát

hozott. Az *Audrey*-asztalkához hasonló, avagy friss darabok szép számmal láthatók úgy a külföldi, mint a hazai anyagban. Utóbbiak között szembetűnő Albert Virág és Pongrácz Farkas (BLUM & WOLF) kifinomult függesztékekből és falilámpákból álló kollekcója. A korábbi Möbio sorozatot folytató darabok különlegessége,

hogy a hajlított falemezeket ezúttal filccel komponálták. De az újdonságok között említhetem Kerégyártó András különféle faanyagú rétegelt lemezből készült étkezőasztalát és szintén rétegelt lemezből készült, szofisztikált technikával és kifinomult formában létrehozott munkaszékeit,

^ A cseh Jaroslav Juřica egy helyi kárpitos cég felkérésére tervezte a *Candy* kollekciónak, amelyhez ez a kanapé is tartozik.

> Hanna Särökaari (Finnország) függeszthető, fém virágtartója, a *KERÄ* két méretben készül.

< Az előteret és a nemzetközi kiállítók alkotásaival installált kiállítóteret összekötő folyosó.

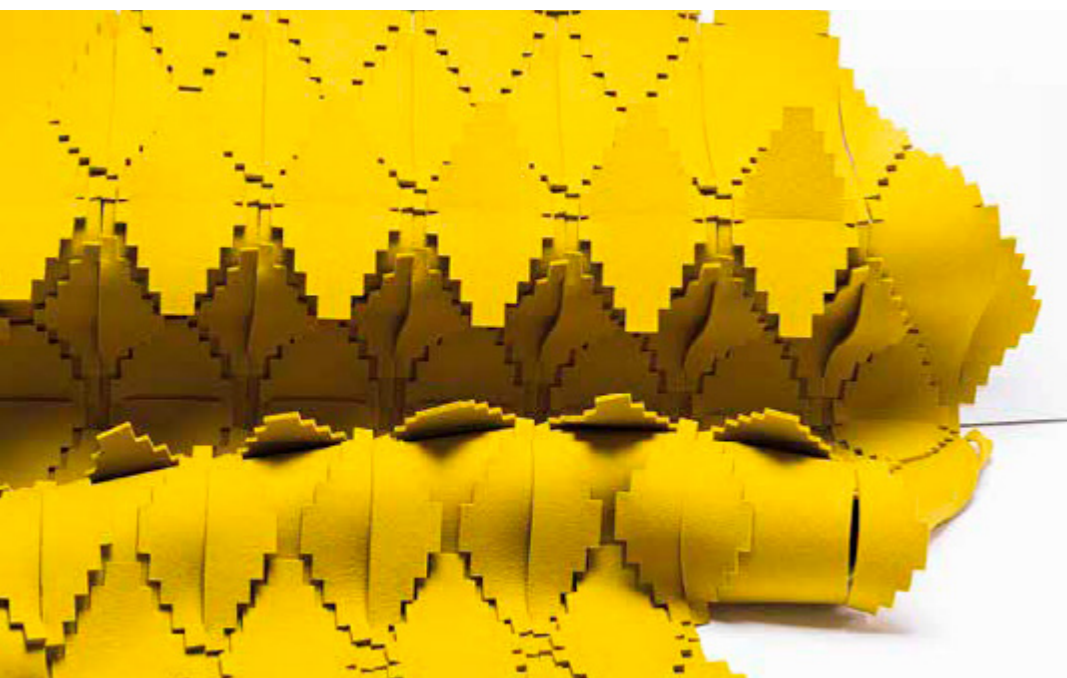
Az installációk között sétálva kitűnik a textilanyag, a mintatervek (például tapétán) erős jelenléte. Vannak hallgatói prototípusok – például a METU diákjaitól –, ám a külföldi kiállítók között is szép számmal találunk textileseket, közülük kiemel-ném a lett Laima Kaugure elképesztően

> A dán Signe Hytte praktikus, tálcával kombinált, natúr és sötétített kőrisfából készült Uncover fantáziánévű asztalkája. (47 x 50 cm Ø)

< Finnországból érkezett Hanna Anonen, aki különleges struktúrájú és anyagú kárpitokat, szőnyegeket állított ki.

finom, lenből készült lakástextiljeit. De érthetően a hangsúly ebben a szekciónban a Texhibition projekthez kapcsolódó 16 magyar tervezői kollekción van. Így ez a kiállítás ennek a tavaly elindult kezdeményezésnek egy újabb fontos állomása is egyben. A Texhibition tárlat és modellértékű szakmai platform egyúttal annak előmozdítása, hogy a magyarországi textilgyártók és textiltervezők egymásra találjanak, és hosszabb távon feltárja ennek a körében fontos ágazatnak a piaci lehetőségeit. A kiállításához kapcsolódó programokról a madeinhungary-meed.hu nyújt bővebb tájékoztatást.

> Részlet a kiállításról: előtérben a lengyel Studio Rygalik világhírű Chopin kanapéja.

OCTOGON DECO

Negyedévente az újságárusoknál.

#ENTERIÓR

#ÉLETMÓD

#TREND

Alkosson szabadon VELUX tetőtéri ablakokkal

Jövőbiztos U-érték már ma,
megfizethető áron

✓ Standard Plus tetőtéri ablakok
3-rétegű üveggel,

$$U_w = 1,1 \text{ W/m}^2\text{K,}$$

$$U_g = 0,6 \text{ W/m}^2\text{K}$$

✓ Fa (GLL típus) és műanyag bevonatos
(GLU típus), felső és alsó kilincses
változatban is

www.velux.hu/szakembereknek

Életre keltjük a fényt 1942 óta

VELUX®

Jankó_CROSS

Jankó_CROSS flat

Jankó_CROSS duo flat

Jankó_BIG

ABLAK, AJTÓ, PANORÁMA ABLAK
M-SORA MAGYARORSZÁGI KÉPVISELET

ABLAKTECHNIKA-ÁNR KFT.

Tel.: (+36 30) 854 7178

E-mail: info@m-sora.hu

Web: www.m-sora.si

39. old.

ABLAK, AJTÓ, ÁRNYÉKOLÁS

JOSKO FENSTER & TÜREN AD HUNGARY KFT.

1138 Budapest, Népfürdő utca 3/a.

Tel.: (+36-30) 430 8064

E-mail: info@joskoszalon.hu

Web: www.joskoszalon.hu

38. old.

ÁRNYÉKOLÁSTECHNIKA, TEXTILIÁK

JAB JOSEF ANSTOETZ KG MAGYARORSZÁGI

Képviselet

1126 Budapest, Agárdi út 3/B.

Tel.: (+36-1) 235 6050

Fax: (+36-1) 235 6058

E-mail: sales-hu@jab.de

Web: www.jab.de

50. old.

BÚTOR

ARKHENEÁ

1054 Budapest, Hold u. 21.

Tel.: (+36-1) 302 8150, 302 8151

Mobil: (+36-30) 302 8150

E-mail: arkhenea@arkhenea.hu

Web: www.arkhenea.hu

B4

EGYEDI ÜVEGEZÉSI MUNKÁLATOK

DUAL GLASS KFT.

2243 Kóka, Nagykátai út 133.

Tel.: (+36-20) 211 5151

E-mail: gargyan@dualglass.hu

Web: www.dualglass.hu

51. old.

ÉPÍTŐIPARI GENERÁL KIVITELEZÉS,

FŐVÁLLALKOZÁS

LAKI ÉPÜLETSZOBRÁSZ ZRT.

1151 Budapest, Mogyoród útja 12-14.

Tel.: (+36-1) 814 2128

Fax: (+36-1) 814 2122

E-mail: info@lakinet.hu

Web: www.lakinet.hu

46. old.

GENERÁLKIVITELEZÉS, BONYOLÍTÁS

FITOUT ZRT.

1038 Budapest, Révész utca 25.

Tel.: (+36-1) 705 8773

Fax: (+36-1) 705 8776

E-mail: info@fitout.hu

Web: www.fitout.hu

1. old.

METO - ÉPÍTŐ ZRT.

1191 Budapest, Ady Endre út 42-44.

Tel.: (+36-1) 347 1080

Fax: (+36-1) 347 1081

E-mail: meto@metoepito.hu

Web: www.metoepito.hu

65. old.

HOMLOKZATI NYÍLÁSZÁRÓK GYÁRTÁSA ÉS
ÉRTÉKESÍTÉSE

JANKÓ FAIPARI ÉS KERESKEDELMI KFT.

7900 Szigetvár, Damjanich utca 6.

Tel.: (+36-30) 561 2841

Fax: (+36-73) 510 286

E-mail: jankopeter@jankokft.hu

Web: www.jankokft.hu

136. old.

KERTBERENDEZÉS

TECTONA HUNGARY KFT

1021 Budapest, Hűvösvölgyi út 181.

Tel.: (+36-1) 392 7985

E-mail: info@tetonagrandis.hu

Web: www.tetonagrandis.hu

B3

LAKBERENDEZÉS

MAXCITY LAKBERENDEZÉSI ÁRUHÁZ

2045 Törökbálint, Tópark u. 1/a.

Tel.: (+36-23) 532-660

Fax: (+36-23) 532-661

E-mail: marketing@maxcity.hu

Web: www.maxcity.hu

B2

MEDENCÉK

A COMPASS MEDENCÉK

MAGYARORSZÁGI FORGALMAZÓJA

COMPASS POOLS HUNGARY KFT.

1022 Budapest, Barsi u. 4.

Tel.: (+36-1) 316 2946

E-mail: compasspools@compasspools.hu

Web: www.compasspools.hu

111. old

NYÍLÁSZÁRÓ GYÁRTÁS, KERESKEDELEM

NOVOFERM HUNGÁRIA KFT. A ROLLA

CSOPORT TAGJA

2310 Szigetszentmiklós, Petőfi Sándor u. 137.

Tel.: (+36-24) 887 250

Fax: (+36-24) 887 251

E-mail: rolla@rolla.hu

Web: www.rolla.hu

64. oldal

POLIKARBONÁT HOMLOKZATI RENDSZEREK

ÉS EGYEDI MŰANYAG BELSŐÉPÍTÉSZETI

MEGOLDÁSOK ÉRTÉKESÍTÉSE ÉS

KIVITELEZÉSE

KERTTRADE KFT.

2336 Dunavarsány-Erőspuszta, Dunavarsány

Ipari Park

Tel.: (+36-24) 534 060

Fax: (+36-24) 534 081

E-mail: muanyag@kerttrade.hu

Web: www.muanyag.hu

110. oldal

TETŐTÉRI ABLAKOK GYÁRTÁSA

VELUX MAGYARORSZÁG KFT.

H-1031 Budapest, Zsófia utca 1-3.

Tel.: (+36-1) 436 0601

Fax: (+36-1) 436 0605

E-mail: velux-h@velux.com

Web: www.velux.hu

135. old.